

IN TIJDEN VAN VERVOLGING

VIERDE BUNDEL PREDIKATIES

DOOR

JAMES RENWICK

MICHAEL BRUCE

VERTAALD DOOR

A. DOCTER TE DELFT

1939

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2006

INHOUD

JAMES RENWICK

1. Een tweevoudig verzoek.

“Zeg mij aan, Gij, Dien mijn ziel liefheeft, waar Gij weidt, waar Gij de kudde legert in den middag; want waarom zou ik zijn als een, die zich bedekt bij de kudden Uwer metgezellen ?” Hooglied 1: 7.

2. Een uitzierend verlangen

„Totdat de dag aankomt, en de schaduwen vlieden; keer om, mijn Liefste! wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten, op de bergen van Bether!” Hooglied 2:17.

Michaël BRUCE

Levensschets

3. Teerkost op de weg.

“En Jozef gebood, dat men hun zakken met koren vullen zou, en dat men hun geld wederkeerde, een iegelijk in zijn zak, en dat men hun teerkost gawe tot de weg; en men deed hun alzo.” Genesis 42:25.

4. VERMANING EN MOEDGEVING AAN JONGE MENSEN

Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid; en jaag naar rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede, met degenen, die de Heere aanroepen uit een rein hart. En verwerp de vragen, die dwaas en zonder lering zijn, wetende, dat zij twistingen voortbrengen. En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te leren, en die de kwaden kan verdragen. Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan; of hun God te enigertijd bekering gawe tot erkenenis der waarheid. En zij wederom ontwaken mochten uit de strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijn wil. 2 Timothéüs 2 : 22-26

AANTEKENINGEN

1. Een tweevoudig verzoek

Wij beleven een tijd, waarin dienaren van het Woord zeer ontmoedigd worden om te preken.

- De tegenstand van een machtige en goddeloze vijand is een grote ontmoediging. Dit zal een dienaar veel moeite en gevaar doen beleven en waarschijnlijk zijn leven doen verliezen, als hij zijn bediening zal willen uitleven.
- Maar er is een grotere ontmoediging dan deze eerste zaak, en wel de verschillen en verdeeldheid onder de belijders en dienaren. Wij kunnen niet komen tot een gemeenschappelijk voortzetten van het werk. Sommigen werpen neer wat anderen opbouwen. Ja, sommigen breken af, wat zij zelf eens opbouwden. Dit is een grote ontmoediging.
- Maar ik geloof, dat er nog een grotere ontmoediging is, namelijk dat het Evangelie zonder vrucht is. O, het Evangelie zonder vrucht! Wij zien weinig 'vreemdelingen' er door tot God bekeerd worden. Weinigen, die voortgaan in de zondige gangen van deze tijd, worden er door gered. Wij hebben tot u dikwijls gesproken over uw ongerechtigheden, maar u wilt ze niet verlaten, zodat het bijna vruchteloos zou blijken die nog langer te noemen, was het niet om onze consciëntie te ontlasten en getuigenis te geven. Wij zien er weinigen van de oprechtste en meest nauwgezette belijders mee gebaat, want zij worden gaandeweg onverschilliger wat de zaken des Heeren betreft; trager om de samenleving te onderhouden, onachtzamer in hun verborgen plichten; vleselijker in hun omgang en gesprekken. O, dit is bedroevend; dit is een grote ontmoediging! Dit doet ons vrezen, dat het Evangelie voor het merendeel een plaag is in deze dagen; dat het gezond wordt om hun harten vet te maken, hun oren zwaar te maken, hun ogen te sluiten, zoals Jesaja in zijn lastbrief kreeg, hoofdstuk 6: 10.

Och, laten wij de Heere bidden om Zijn tegenwoordigheid in deze ure, opdat het een gezegende vrucht mocht afwerpen!

“Zeg mij aan, Gij, Dien mijn ziel liefheeft, waar Gij weidt, waar Gij de kudde legt in den middag; want waarom zou ik zijn als een, die zich bedekt bij de kudden Uwer metgezellen ?” Hooglied 1: 7.

Er zijn verscheiden soorten mensen, die zondige wensen en begeerten koesteren: de openbare en verklaarde vijanden Gods, welke de totale ondergang van Zijn zaak en de uitroeiing van Zijn volk verlangen. Eerzuchtige mensen, die grote eer en bevordering in de wereld wensen. Wellustige personen, welke slechts de bevrediging hunner zinnelijke lusten beogen, Hebzuchtigen, welker verlangen zich uitstrekt naar rijkdom. Geveinsden, staande naar achting en een naam inzake de religie onder de belijders. Maar o mijn vrienden, ik zou wel willen, dat uw begeerte uitging naar Christus en Zijn verlossing; eveneens, dat u naar Hem uitging met de geest van de bruid: *„Zeg mij aan, Gij, Dien mijn ziel liefheeft!”*

Na het opschrift van dit lied (vers 1) spreekt de bruid eerst tot Christus (vers 2, 3, 4); ten tweede tot de zichtbare belijders (vers 5, 6); ten derde richt zij zich weer tot Christus (vers 7). Ik zei, zij spreekt eerst tot Christus, waarbij zij haar wens te kennen

geeft, dat Hij haar kusse met de kussen Zijns monds, d.w.z. de vriendelijke uitingen van Zijn liefde en gemeenschap. De reden is: Zijn liefde is aangenamer, meer versterkend en verkwikkend dan wijn; welke bevestigd wordt door de reuk van Zijn oliën, d.w.z. Zijn gunstbewijzen, welke uitstorting maakt, dat de gelovigen Hem liefhebben (vers 2, 3). Vervolgens richt de bruid een verzoek tot Hem om de machtige werking van Zijn Geest, waarop zij aandringt met een verbintenis Hem na te open; en aanstonds wordt haar bede ingewilligd, want zij wordt gebracht in Zijn binnenkameren, dat is, in de nabijheid met Hem. Waaruit voortvloeit, dat haar hart geheel met geestelijke blijdschap vervuld wordt, zodat zij Zijn liefde boven alle menselijke vertroosting zal vermelden. En dan wordt tot bevestiging toegevoegd: *De oprechten hebben U lief.* (vers 4).

De bruid spreekt in de tweede plaats tot de zichtbare belijders, te kennen gevende, dat, hoewel *zij zwart was* vanwege verdorvenheid en wederwaardigheden, *als de tenten van Kedar, zij nochtans liefelijk was* wegens gunstbewijzen en vertroosting, *gelijk de gordijnen van Salomo*. Om welke reden zij zich beijvert hen er vanaf te brengen, dat zij alleen op haar zwarteheid zouden neerzien, daar zij verzengd was door de zon van vervolging, welke tegen haar verwekt was door *de kinderen van de zichtbare kerk*, die haar tot een hoedster der wijngaarden hadden gesteld, om onder pijnlijk en schandelijk lijden te arbeiden. Niettemin, meer bezorgd koestert zij wrok over haar zonden en gebreken *in het niet hoeden van haar eigen wijngaard* (haar bijzondere gunsten en gaven).

En vervolgens wendt zij zich in de derde plaats weer tot Christus, zoals de tekst aangeeft.

Deze woorden behelzen drie zaken:

- I. De Naam, die de bruid aan Christus geeft.
- II. De zaak, die zij van Hem begeert.
- III. De reden van haar verzoek.

I. De Naam, die de bruid aan Christus geeft: „O Gij, Dien mijn ziel liefheeft!” Deze Naam geeft haar grote achting en liefde voor Hem te kennen. O, indien een ieder uwer tot Hem kon zeggen: „Gij, Dien mijn ziel liefheeft!” Wat zou u een aangenaam en gelukkig gezelschap zijn! Want geen geveinsde kan Hem zo noemen, ondanks zijn schone belijdenis en zijn plicht plegingen tegenover Christus.

II. De zaak, die de bruid van Christus begeert, wordt ontvouwd in een tweeledig verzoek. Het eerste is: „Zeg mij aan, waar u weidt”; alwaar weiden niet in een lijdelijke zin opgevat moet worden, dat is, waar Hij Zichzelf weidt, zoals in hoofdstuk 6: 2. Maar in een daadwerkelijke zin, dat is, waar Hij anderen weidt, zoals in Jes. 4: 11. O, dat u allen begerig was om die weiden te kennen, waarheen Christus u leidt en waar Hij u wil voeden en weiden! Het tweede verzoek is: „Zeg mij, waar Gij de kudde legert op den middag!” Dat is op het midden van de dag, hetwelk het heetste en verzengende gedeelte van de dag is. Dus begeert de bruid te weten, waar Hij Zijn volk in vervolging legert en verkwikking bereidt. Indien u bekommerd was om dit te weten, dan zou u niet de toevlucht nemen tot Zijn vijanden om beschermd te worden tegen hun wreedheid en woede.

III. De reden of het argument, waarbij de bruid haar verzoek met kracht naar voren brengt: „Want waarom zou ik zijn als een die zich bedekt bij de kudde Uwer metgezellen?” Waar onder „metgezellen” verstaan moet worden: alles, dat naast Christus wordt opgericht of boven Hem wordt geacht, zoals zinnelijke lusten en afgoden. Daarbij, ieder die het volk van Christus afleidt, zoals ketteren. En, in het algemeen, allen die de mensen in enigen weg van dwaling of afval van Christus voeren;

die in zover Zijn metgezellen zijn. Want de tekst sluit allen in, hoewel zeer onderscheiden in soort en omvang.

En voorzeker, wie zij ook mogen zijn, de bruid heeft vooral het oog op degenen die zij gemakkelijk zou kunnen volgen in een weg van afval. Omdat zij vreesde voor strikken en nieuwe zwakheden vanwege het gevoel van haar zwaarheid door haar zonden en gebreken (vers 5).

En bijgevolg geeft Christus haar in vers 8 een aanwijzing om uit te gaan op de voetstappen van de getrouwen, die vóór haar gingen en gebruik te maken van de openbare middelen, toegediend door ware en getrouwe bedienaren, wier last voor een groot gedeelte hierin bestaat om het volk in gevaarvolle tijden recht te leiden, Eféze 4: 12-26. O, dat deze zorg u allen vervulde in deze beroerde en verwarde tijden!

Eerste punt. Nu zal ik uit deze drie punten enige leringen trekken, waarbij ik niet alles zal aanmerken, maar slechts datgene noemen, hetwelk in uw toestand bijzonder geschikt is. Uit het eerste punt, namelijk de Naam, volgt deze lering:

Lering A.

In Christus is een buitengewone en onvergelykelijke beminnelijkheid.

Dit zegt de bruid, wanneer zij Hem noemt: „O Gij, Dien mijn ziel liefheeft!” O, wat is er een beminnelijkheid in Hem! „Hij is het afschijnsel van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid”, Hebr. 1: 3. „Hij is schoner dan de mensenkinderen, met schoonheid van wijsheid en heiligheid”, Psalm 45:3. O, hoe beminnelijk is Hij in Zijn majesteit, hoe beminnelijk in Zijn heerlijkheid, hoe beminnelijk in Zijn genade, hoe beminnelijk in Zijn schoonheid en in al Zijn eigenschappen! De bruid zag veel van Zijn beminnelijkheid, toen zij in hoofdstuk 5: 10 tot het einde Hem aldus aanprees: „Mijn Liefste is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend. Zijn hoofd is van het fijnste goud,” enz. En wanneer zij denkt, dat zij Hem niet genoeg in bijzonderheden kan prijzen, barst zij uit in die algemene ontboezeming: „Al wat aan Hem is, is gans begerlijk!

Eerst een woord van gebruik.

Tot berisping, eerst tot degenen die geen beminnelijkheid in Christus zien. Och, hoewel Hij Zichzelf veel malen aan u in Zijn inzettingen vertoond heeft, toch is Hij voor de meesten van u een bedekte (gesluierte) Christus geweest. U hebt geen liefelijkheid in hem gezien. Is dit, omdat er geen liefelijkheid in Hem is? Nee, „want al wat aan Hem is, is gans begerlijk.” Is dit omdat Hij Zijn schoonheid voor u verbergt? Nee; want Hij heeft veel malen u Zijn gelaat getoond in de spiegel van het Evangelie en is in Zijn instellingen verschenen, als in klederen welriekend gemaakt met aloë, mirre en cassie en alle geurende specerijen. Maar dit komt vanwege uw blindheid, u wilt niet te voorschijn komen uit uw natuurlijke onwetendheid. U bent als degenen, die binnenshuis zitten, wanneer een statig schouwspel voorbij gaat en er niets van zien.

In de tweede plaats een woord tot berisping voor degenen, die andere dingen boven Christus verkiezen. Het nērendeel van u heeft geen acht voor Hem. U leeft alsof veel andere dingen meer liefelijkheid bezitten dan Hij. O, hoe laag is dit! Hij, die zich overgeeft aan zijn vermaken, kiest zijn vleselijke lusten en afgoden boven Christus en stelt de bevrediging van dezelve boven Hem te behagen. Zo is het met een dronkaard en een overspeler. De man, wiens afgod eerzucht is, verkiest zijn wereldse grootheid boven Christus. O, welk een belediging en smaad is dit voor Zijn weergalozе uitnemendheid! O, vrienden, mocht u Hem achten en prijzen boven allen. Doorzoek hemel en aarde, en u zult geen ander vinden, die zo beminnelijk is.

Lering B.

Aangezien het de plicht eens mensen is om Christus lief te hebben, zo moet de mens Zijn beminnelijkheid beogen en aanschouwen, vooral wanneer hij in de engte verkeert en Zijn leiding begeren.

De bruid houdt ons zulks voor, wanneer zij Hem hier noemt: „O Gij, Dien mijn ziel liefheeft!” Christus verlangt liefde van Zijn volk. Zo doet Hij in Johannes 21: 15-17. Daar stelt Hij drie malen de vraag aan Petrus: „Simon, zoon van Jonas, hebt gij Mij lief?” En dienovereenkomstig beled en bekende Petrus drie malen zijn liefde tot Christus (volgens zijn drievoudige verloochening) en beriep zich voor de zekerheid hiervan op Zijn alwetendheid, Die alle dingen wist. En wanneer de dochters van Jeruzalem (hoofdstuk 6: 1) de bruid verzoeken, waar zij Christus zouden kunnen vinden, beschouwen zij Zijn heerlijkheid door Hem tweemaal haar Liefste te noemen. En overtuigd zijnde van Zijn waardij, geven zij haar wens en doel te kennen om Hem te zoeken!

O, wat doet u? Wilt u Christus uw liefde verpanden; wilt u Hem uw hart geven; wilt u Hem noemen: „O Gij, Dien mijn ziel liefheeft?”

Maar om deze lering een weinig toe te lichten, zal ik u tonen:

1. Wat u moet liefhebben, indien u Christus wilt liefhebben.
2. Hoe u Christus moet liefhebben.
3. Enkele bewijzen, waardoor u de ware liefde kunt onderkennen.
4. Een woord van toepasselijk gebruik.

1. Wat het eerste onderdeel betreft, namelijk wat u moet liefhebben, indien u Christus wilt beminnen. U moet Hem liefhebben:

In de eerste plaats in Zijn *Persoon*, Psalm 73:25 „Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op aarde!” O, Hij is alleen uw liefde waardig; engelen kunnen Zijn uitnemendheid en voortreffelijkheid niet verklaren. En ik zal er maar van kunnen stamelen, maar o, denk veel over Hem en schat Hem al uw liefde waardig!

In de tweede plaats: bemint Hem in Zijn *ambten*. De waarheid van Zijn drie ambten wordt algemeen beleden, en zo weinig door u betwijfeld, dat ik geen schriftuurplaatsen bij behoef te brengen om het te bewijzen, hetwelk u zou kunnen vervelen. O, Zijn ambten zijn beminnelijk!

Hij is te beminnen in Zijn *profetisch ambt*, waarbij Hij door Zijn Woord en Geest den wil van God voor onze zaligheid openbaart.

Hij is te beminnen in Zijn *priesterlijk ambt*, waardoor Hij Zichzelf opgeofferd heeft als een slachtoffer, hetwelk genoeg is om zowel de strikte rechtvaardigheid van de Vader te bevredigen alsook om verzoening voor de Zijnen tot stand te brengen; waardoor Hij onze Middelaar en Voorspraak bij de Vader is.

Hij is te beminnen in Zijn *koninklijk ambt*, waardoor Hij ons onderwerpt aan Zichzelf en ons in Zijn wil doet berusten; waardoor Hij ons regeert door Zijn wetten en ambten, die Hij Zelf instelt; waardoor Hij ons beschermt, zodat geen kwaad ons kan worden dan hetwelk Hij voor onze beproeving, verbetering en onderwijzing nodig acht; waardoor Hij onze vijanden weerhoudt om al hun wensen te vervullen en hun doel te verwezenlijken; waardoor Hij ze allen onder onze voeten zal onderwerpen.

O, zijn deze ambten niet beminnelijk? Hebt u Hem in deze niet lief? Velen zouden Hem wel als hun Priester begeren; zij zouden tevreden zijn om gezaligd te worden door den prijs, welke Hij betaald heeft; nochtans begeren zij Hem niet als hun Profeet, veel

minder als hun Koning. Zij willen zich niet onderwerpen aan Zijn regering en aan Zijn triomferen in hen. Maar ik zeg u, indien u een aandeel in Hem wilt hebben, dan moet u Hem aanvaarden zoals Hij Zichzelf aanbiedt, te weten, in Zijn drievoudig ambt. O, wat dunkt u hiervan? Is Hij in deze ambten niet zeer te beminnen?

In de derde plaats moet u *Zijn Woord* liefhebben. Psalm 119: 97 „Hoe lief heb ik Uw wet!” De Psalmist had een vurige liefde tot Gods wet, zoals zijn bewonderende uitroep inhoudt. Hij had zulk een achting voor Zijn wet, dat ze hem beter was dan duizenden van goud of zilver (vers 72). Maar ik vrees, dat de Bijbel voor het merendeel van u een hoogst onaangenaam boek is. Anders zou u, die hem niet kunt lezen, verlangend zijn naar het ogenblik waarop u het zou leren. En u die hem kunt lezen, zou nauwgezet zijn om hem vaker te lezen, beter te verstaan en meer in praktijk te brengen. O die onwetendheid! Sommigen van u die kinderen ten doop brengen, zijn zo onkundig alsof u nog geen maand gewoond had in een land, waar de Bijbel en het Evangelie is.

In de vierde plaats moet u *Zijn kerk* liefhebben. Psalm 26: 8 „Heere, ik heb lief de woning Uws huizes en de plaats des tabernakels Uwer eer.” O, wat is er weinig hiervan onder ons te vinden! Wij verzetten ons weinig tegen het neerwerpen van Zijn huis. De verwoesting der kerk heeft onze harten weinig bedroefd. Indien wij onze eigen zaken maar kunnen verkrijgen, bekommeren de meesten onzer zich er niet om of Zijn zaak voorspoedig gaat of niet en velen willen niets doen voor Zijn zaak in het openbaar. En anderen blijven niet trouw, om zodoende de vijanden te versterken in het onderdrukken en in de beraamde ondergang van Zijn kerk.

In de vijfde plaats moet u *Zijn inzettingen* liefhebben. Deze zijn de uitwendige en gewone middelen, waardoor Hij aan de uitverkorenen de zegeningen van Zijn verworven verlossingen mededeelt, zoals het lezen en prediken van Zijn woord, de bediening van de Sacramenten en het gebed. Indien dit veel onder ons beoefend werd zouden de dienaren des Woords niet nagelaten hebben de openbare inzettingen te bedienen noch het volk om ze te beschermen, hoewel het gevaar niet gering was. Helaas, hoe weinig wordt het onder ons gevonden.

In de zesde plaats moet u *Zijn kinderen* liefhebben. 1 Joh. 5: 1 „Een iegelijk die liefheeft Dengene, Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene, Die uit Hem geboren is.” O wat is er weinig hiervan onder ons te vinden! Maar ik zeg, dat het onmogelijk is voor een kind van God een ander kind des Heeren te haten; ja, om een ander kind Gods als zodanig niet lief te hebben. Toch vindt deze liefde voor Gods kinderen niet voornamelijk haar oorzaak in hun welwillendheid, welke hun godsvrucht met zich meebrengt, maar in Christus' beeld, hetwelk zij dragen. O, wat zal ik zeggen? U, die uit dezelfde Vader geboren zijt, hebt elkander lief en deze liefde in beoefening zal maken, dat u elkanders lasten draagt, elkander bemoedigt en vermaant tot plichtsbetrachting. Dit zal u medelijden doen hebben met elkanders zwakheden en doen weeklagen over elkander. Het zal u getrouw maken elkander te bestraffen en te twisten met diegenen onder u, die te berispen zijn, in zachtheid en in liefde, en hun afvalligheid afkeuren, niet uit enig vooroordeel, maar met opzicht tot hun winst en stichting.

In de zevende plaats moet u *de verdrukkingen van Christus* liefhebben, Hebr. 11: 26. U ziet daar, dat Mozes de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom achtte dan de schatten in Egypte. O, mijn vrienden, waarom zou u vrezen voor Zijn verdrukkingen? Nee, neem Zijn kruis van harte op, verbind het aan u als uw kleed en draagt het als uw

kroon. En Hij zal beide u en het kruis dragen. O, hebt het lief, want het is liefelijk en het zal geheel met liefde voor u bedekt zijn. De tijd van uw grootste verdrukkingen zal de tijd van uw grootste vreugde en voldoening zijn. Dit heeft Hij beloofd en dit hebben verdrukten en martelaren ondervonden.

In de achtste plaats moet u *Zijn* komst liefhebben. Openb. 22: 20, „Ja, kom, Heere Jezus!” O, wat doet u? Hebt u Zijn komst niet lief en ziet u er niet verlangend naar uit, dat Hij komt om de aarde te richten? Verlangt u niet naar Zijn verschijning om barmhartigheid aan Zijn kerk te betonen en gerechtigheid aan Zijn vijanden? Verlangt u er niet naar, dat het aardse huis van uw tabernakel wordt verbroken en dat uw ziel opgenomen worden in de volle genieting van Hemzelf? Ja, verlangt u niet naar Zijn tweede komst? Wanneer Hij Zijn grote achting voor Zijn bruid zal betuigen, voor 't gezicht van engelen en mensen, haar vriendelijk uitnodigend het voor haar bereide Koninkrijk te beërven en zij dus altijd met Hem zal zijn?

Maar ik ga over tot het tweede punt, hetwelk ik mij voorgesteld had met u te behandelen, nl.

2. Hoe men Christus moet liefhebben.

Ten eerste moet u Christus liefhebben met een *verheven* liefde. Matth. 22:37 „Gij zult liefhebben den Heere uwen God met geheel uw hart, met geheel uw ziel en met geheel uw verstand.” Hij moet de voornaamste in uw liefde zijn; dit is Hem te beminnen met geheel uw hart, ziel en verstand. Maar helaas, hoe laag zijn de meesten uwer! De wereld en haar bekoorlijkheden nemen de voornaamste plaats in uw hart in. Maar ik zeg u, indien u Christus met een rechte en ware liefde wilt beminnen, dan zult u Hem met een verheven liefde beminnen.

Ten tweede. U moet Christus beminnen met een *vrige* liefde: dat is Hem liefhebben met geheel uw hart, ziel en verstand. O, wie kan zeggen, dat hij Hem zo bemint? Neen, uw harten gaan met veel meer vuur uit naar andere zaken dan naar Christus. U verlangt niet naar de genieting van Hemzelf, maar naar de genieting van enige afgodische zaak. Maar ik zeg u, dat Christus nooit Zijn liefde aan de zodanigen komt weg te schenken!

Ten derde. U moet liefhebben met een *gedurige* liefde. Zodanig moet u Hem liefhebben, indien u Hem recht wilt beminnen. Sommigen uwer hebben gemeend, dat zij een opwelling van liefde in zich voor Hem bespeurden, maar u hebt uzelf bedrogen: u zijt de wereld weer toegevallen en zijt teruggekeerd naar uw zonden en naar uw afgodische minnaars. Degenen, die eens hun liefde aan Christus verpand hebben, zullen ze nooit weer inlossen. Voorzeker, hun liefde zal niet altijd even sterk zijn en niet immer beoefend worden; evenwel zullen zij Hem nimmer met iemand anders in hemel of op aarde willen verwisselen.

Ten vierde. U moet Hem beminnen met een *oprechte* liefde. Ps. 73: 25, „Wien heb ik nevens U in den hemel. Nevens U lust mij ook niets op aarde.” Dit is Hemzelf te beminnen of Hem lief te hebben om Zichzelf. Velen uwer menen, dat zij een liefde tot Christus hebben, maar u vergist uzelf. Het is geen ware liefde, het is óf een liefde tot Hem om datgene, wat u van Hem zou willen hebben en waarvan u werkelijk mag denken, dat niemand anders het u geven kan en dus geen liefde tot Hem om Hemzelf. U kunt het opvatten zoals u het wilt, maar ik zeg u ware liefde is een geheel andere zaak, ze is niet laag en nagemaakt; ze bemint Zijn uitnemend Persoon Zelf. Nu, wat denkt u van zo'n liefde? Velen van u hebben zich jammerlijk bedrogen met de

gedachte, dat zij Hem liefhadden!

3. Wat het derde betreft, enige bewijzen, waarbij u de ware liefde tot Christus kunt kennen.

Als u zo verlangend bent Hem lief te hebben, dan begeert u ook te weten, of u Hem bemint of niet? O, dat u allen wilde uit roepen: *hoe zal ik weten of ik Hem liefheb?* Ik zal u enige kentekenen aangeven.

Ten eerste. Indien u Christus waarlijk liefhebt, dan zult u *Hem geheel* liefhebben. „Mijn liefste is mijne en ik ben Zijne”, zegt de bruid in Hooglied 2: 16. Ik bedoel hiermee, dat u Christus moet liefhebben in alle betrekkingen, waarin Hij tot u staat. In het bijzonder zult u Hem in Zijn drievoudig ambt als Profeet, Priester en Koning liefhebben, Indien u Hem oprecht liefhebt, zal uw liefde deze ambten niet verachten of verdelen. Velen van u menen, dat zij Hem liefhebben, maar willen Hem niet ontvangen zoals Hij Zichzelf aanbiedt. Om zo te spreken vindt u iets in Hem, hetwelk u begeert, maar weer iets anders, dat u niet wenst. Maar ik zeg u onomwonden, dat u in Zijn oog geen liefhebbers, maar haters zijt; niet Zijn vrienden, maar Zijn vijanden. O, wat denkt u hiervan? Er is niets in Christus, dat verworpen kan worden.

Ten tweede. Indien u Christus waarlijk liefhebt, dan zult u *Hem alleen beminnen*. Ps. 73: 25, „Wien heb ik nevens U in den hemel?” Ware liefde zal geen medeminnaar met Christus dulden. U moet Hem óf alleen liefhebben óf helemaal niet. Hij zal geen hart aanvaarden dat verdeeld ligt tussen Hem en u en uw afgoden, „Niemand kan twee Heeren dienen.” Welaan dan, indien uw liefde uitgaat tot enige zaak naast Christus, zo hebt u Hem niet waarlijk lief. Wat zullen wij dan zeggen van het merendeel, die andere minnaars boven Christus stellen?

Ten derde. Indien u Christus waarlijk liefhebt, dan zult u *het koninkrijk van Christus* liefhebben. Uw harten zullen uitroepen, zoals wij lezen in Matth. 6: 18, „Uw koninkrijk kome!” Zij, wier harten en genegenheden Christus verkrijgt en die Hij aan Zichzelf uithuwelijkt, omhelzen eveneens Zijn zaak. O, wij staan verwonderd over de onverschilligheid van dit belijdend geslacht aangaande de welvaart van Christus' Koninkrijk. Hoe meent u te kunnen getuigen van ware liefde tot Hem. Wij vragen ons af wat wij doen, wanneer wij niet worstelen om de bevordering van Zijn Koninkrijk en den ondergang van dat van Satan. O, worstelt er om, bidt er om! De mensen willen u anders laten bidden, zij willen u laten bidden: „Spaar den koning” (Zie aant. 10 en 9 over Karel II en Jacobus II). Dit gebed is niet bestaanbaar met „Uw koninkrijk kome.” U moet niet bidden overeenkomstig hun aanwijzing, noch behoort u zo'n verzoek tot God te richten, want zulks is niet overeenkomstig Zijn wil. Het is geen zoeken van des Konings eeuwig welzijn. Wij zouden hem dat toewensen, indien hij voor God kon bestaan. Maar naar de zin der vijanden, bedoelt het een behoud van hem in zijn persoon en regering. Wat ons betreft, durven wij zo iets niet wensen. Dit zou een goedkeuring inhouden van zijn regering als recht en wettig. Het is maar een armzalige uitvlucht, wanneer men zegt, dat „Spaar de koning” het zelfde is als „Laat de koning leven!” Gesteld, dat het zo was, nochtans moesten wij er ver van zijn, zo iets te denken of uit te spreken. „Laat hem leven!” Wat betekent dat? Laat hem leven als koning (zoals hij zichzelf noemt); wie kan hem als zodanig erkennen? Laat hem leven in het bezit van de troon. Laat hem leven en woeden; laat hem leven en onderdrukken. God verhoede zulks! Indien Gods wetten en de wetten des lands ten uitvoer werden gebracht, zou hij

niet lang leven!

Ik weet, dat er sommigen zuilen zeggen, dat ons in 1 Tim. 2: 1 bevolen wordt „gebeden en voorbiddingen te doen voor alle mensen, voor koningen en allen, die in hoogheid zijn.” Maar wij moeten dat gebed verstaan bijzonder voor die allen, voor wie Hij Zichzelf tot een rantsoen gegeven heeft (vers 6), hetwelk zeker niet was voor allen en ieder persoon afzonderlijk van iedere soort of graad (anders zouden allen gezaligd worden), maar alleen voor sommigen van alle rangen en standen van mensen. Zó gaf Hij Zichzelf tot een rantsoen voor allen, d.i. van alle rangen, niet voor iedereen van alle rangen. Zie ook Joh. 17: 9 en de beroemde vragen van George Gillespie.¹

Nu is er geen twijfel, of wij behoren te bidden voor alle degenen, voor wie Christus stierf, en onder andere voor koningen, want Hij heeft Zijn uitverkorenen ook onder hen. Maar dat wil niet zeggen, dat wij moeten bidden voor die tiran of ieder andere verklaarde vijand van God. Wat anderen ook voor hem mogen bidden, wij kunnen om niets anders bidden dan plotselinge en tijdelijke wraak over hem, zijn troon en alle mannen van zijn praktijken. Wij kunnen de bevordering van Christus' koninkrijk niet zoeken, of als een noodwendig hieraan bevorderlijk middel, moeten wij den val en ondergang van Zijn vijanden zoeken. O, vrienden, bidt veel om de bevordering aan Christus' koninkrijk. Het is, naar ik geloof, de plicht die het meeste gevolg zal hebben. Ons optreden tegen Zijn vijanden had een slecht gevolg; ons strijden voor de waarheid heeft weinig uitwerking gehad en wij hebben het grotelijks nodig dat onze gebeden verhoord worden. Welnu, indien u Christus waarlijk liefhebt, zult u grote belangstelling voor Zijn koninkrijk hebben. Maar helaas, het merendeel van u bekommert zich niet over Zijn koninkrijk, indien het maar zijn eigen koninkrijk verkrijgt. Dit blijkt uit uw praktijken, want u schaart u niet aan Zijn zijde. U loopt naar uw eigen huizen en schuilplaatsen en laat Zijn huis woest liggen. O, zoekt Hem lief te hebben en u zult ijveren voor Zijn zaak.

Ten vierde. Indien u Christus waarlijk liefhebt, zult u degenen liefhebben, die het beeld van Christus dragen. 1 Joh. 5: 1 „En een iegelijk, die liefheeft Dengene, Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene, die uit Hem geboren is.” Maar helaas, er is weinig van deze liefde onder u. U hebt weinig meeleven met Zijn kinderen in hun verdrukkingen. U wilt hen niet in uw huizen ontvangen, of hun van nut en aangenaam zijn, wegens de wetten van mensen en uit vrees dat u om die oorzaak vervolgd zult worden. Och, onderzoekt uzelf, of u hen, die naar uw mening het beeld van Christus dragen, al dan niet liefhebt. Want zeker, indien u Hem bemint, dan zult u dezen liefhebben; en als u hen uit oorzaak van Zijn beeld liefhebt, bewijst dan uw liefde tot Hem.

Ten vijfde. Indien u Christus waarlijk liefhebt, dan zult u proberen al de geboden van Christus te houden. Joh. 14: „Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet, wat Ik u gebied” Daar eist Hij het houden van Zijn geboden als een teken van hun liefde tot Hem. O vrienden, als u Hem liefhebt, doet Zijn wil. Als er liefde onder ons was, zou er meer gehoorzaamheid zijn. Daarom gij, die blijft voortgaan in de nalatigheid van enige bekende plicht, bedenkt, dat u weinig of geen liefde tot Christus hebt. O, er is onder u grote nalatigheid in de huisgodsdienstoefening, grote nalatigheid in het bidden in het verborgen, in het lezen van de Schrift, onze geloofsbelijdenis, catechismus en verbonden, grote nalatigheid om u te verenigen in de gezelschappen tot onderlinge stichting, om tot den Heere te schreeuwen vanwege de gruwelen op de aarde, om

¹ Schots theoloog 1613-1648, die als jongste afgevaardigde de Westminster Synode bezocht.

getuigenis af te leggen in onze dagen en plaatsen. Dit alles bewijst een gebrek, zo geen gemis aan de liefde tot Christus. Maar wat zal ik anders zeggen dan wat onze Heere Zelf zeide: „Indien gij Mij liefhebt, zo onderhoudt Mijn geboden”

Ten zesde. Indien u Christus waarlijk liefhebt, zult u de zonde haten en u tegenover de zonde stellen. De psalmist zegt: „Ik haat alle valse pad”. En Paulus zegt, Rom. 7: 15 „Hetgeen ik haat, dat doè ik.” Daar haatte hij alle zonde en wanneer hij de zonde bedreef, in zijn zwakheid, was het niet met de volle toestemming van zijn wil of *geenszins* met de toestemming van zijn nieuwe deel; want hij zegt in vers 17: „Ik doe dan datzelve nu niet meer, maar de zonde, die in mij woont” Eveneens 1 Joh. 3: 9 „Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet.” Dat wil niet zeggen, dat een kind van God geheel vrij van alle zonde in dit leven is, maar wanneer het zondigt, zondigt het niet opzettelijk, want zijn besluit ligt er oprecht tegen. Een kind van God zondigt niet graag, want zijn leven geeft daaraan geen algehele toestemming. Een kind van God zondigt niet hartelijk, want het nieuwe deel van zijn genegenheden verklaart er zich tegen, en zonde is het voorwerp van zijn haat. Een kind des Heeren ‘zondigt niet tot den dood, want het zaad Gods blijft in hem; . In één woord, hij wordt óf voor grote zonden bewaard, óf indien hij door onwaakzaamheid en verzoeking in zonden valt zoals David deed, dan heeft hij berouw over zijn misdaad en is bezorgd om niet weer te vallen. Welaan bedenkt dit, u die enige zonde koestert, voornamelijk een boezemzonde in uw hart. Bedenkt dit, u die voortgaat op uw weg met een bekende zonde. U die uw afgoden in uw hart koestert. U die blijft leven in uw dronkenschap, in uw onkuisheid; die voortgaat uw naaste te bedriegen en te onderkruipen en medegevoerd wordt met de bekende verdorvenheden en gruwelen van deze tijd!

Ten zevende. Indien u Christus waarlijk liefhebt, zult u het kruis van Christus opnemen. In Matthéüs 16: 24 zegt onze Heere: „Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene Zichzelve, en neme zijn kruis op en volge Mij.” Als u Christus waarlijk liefhebt, zult u Zijn kruis opnemen tegen het vlees, de duivel en de wereld. Menigeen denkt, dat het kruis van Christus alleen tegen de wereld moet opgenomen worden, maar dezen zijn onwetend aangaande Zijn kruis. Want u moet uw eigen verdorven en verkeerde neigingen en al de verzoeken van de duivel kruisigen. Ik zal hier thans niet op doorgaan; indien u Christus uw liefde wilt bewijzen, moet u ook het kruis opnemen tegen de wereld. Want dit opnemen van Zijn kruis is de grote bedoeling van de aangehaalde tekst, zoals duidelijk blijkt uit het volgende vers, waar Christus zegt: „Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen; maar zo wie zijn leven verliezen zal om Mijnentwil, die zal hetzelfde vinden.” Mozes droeg dit merkteken van liefde tot Christus, want Hebréeën 9 zegt: „Hij verkoos liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben, achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte.” Nu zou ik willen, dat degenen, die het kruis van Christus niet willen opnemen, wanneer het hun opgelegd wordt, dit zouden bedenken. U moet uzelf niet in nodeloze ellende storten. U moet geen verdrukkingen op u nemen, voordat ze u opgelegd worden. Maar wanneer verdrukking en zonde samen in de weegschaal gelegd worden, ziet dan toe, dat u een juiste keus doet en liever de grootste verdrukking omhelst dan de geringste zonde doet!

Velen van u leggen het kruis terzijde, wanneer de beproeving voor de kerk begint en weigeren op dat punt te lijden, maar zullen de „hulppredikers” (zie aant. 11) gaan horen. Waardoor u gehoorzaamheid bewijst aan de goddeloze wetten van mensen, die het horen voorschrijven als een teken van uw vereniging met hen in die weg. Waardoor

u de middelen ontvangt van hen, die niet door Christus gezonden zijn om ze te bedienen en aldus hun zondig optreden goedkeurt. Waardoor u het tweede gebod overtreedt door een verdorven eredienst te steunen en aan te moedigen. Waardoor u de vervolging, die in volle gang is, versterkt. Waardoor u het papisme weer in het land helpt brengen en waardoor u veroordeelt al de getuigenissen, het lijden en het bloedvergieten, die in het land hebben plaats gevonden wegens het zich niet kunnen verenigen met dat vervloekte Erastiaanse (zie aant. 12 en 14) bisschoppelijke prelaatschap. O, bedenk dit, u die zulke predikers beluistert! Gaat uit hun midden weg, opdat u niet ontvangt de plagen, waarmede God hen in Zijn Woord bedreigt!

Velen van u zullen het kruis terzijde leggen, wanneer de beproeving terzake van een (zie aant. 19) verbintenis komt en zullen weigeren op dat punt te lijden, en zullen elke verbintenis ondertekenen, welke hen wordt voorgelegd. Aldus hebben sommigen de verplichting van een reglement op zich genomen, hetwelk inderdaad de loochening van het werk der Reformatie inhoudt en het zich binden aan een verdorven en goddelozen gang, beraamd en bedreven door de vijanden van onze gezegende Heere. Anderen hebben de verbintenis aangegaan geen wapenen te voeren tegen den tiran of zijn trawanten, hetwelk inderdaad inhoudt de losmaking van den band van ons heilig verbond, de veroordeling van het voortzetten van en strijden voor ons roemrijk werk der Reformatie. Waarbij u te kennen geeft dat, wat u betreft, de vijanden een vreedzaam bezit van Christus' huis mogen genieten en dat zij door u niet tegengewerkt zullen worden, welk een goddeloosheid, afgoderij en atheïsme zij ook mogen instellen. En wat betreft de verplichting om gehoor te geven aan de dagvaarding van de vijand, sommigen denken er licht over. Maar vrienden, ik zou willen, dat u er niet zo lichtvaardig over dacht, want u kunt niet verschijnen, of u erkent de onrechtmatige macht en overweldiging van de vijanden. U kunt de verplichting niet aanvaarden zonder de hand te hebben in de straf, die zij u onrechtvaardig kunnen opleggen.

Velen van u zullen het kruis terzijde leggen, wanneer de beproeving komt om een zondige (zie aant. 18) eed af te leggen en weigeren op dat punt te lijden en zweren eiken eed, die hun opgelegd wordt. En alzo zijn sommigen niet staande gebleven en hebben de door de (zie aant. 18d) *Testacte* gevorderde eed afgelegd, welks goddeloosheid zo groot is, dat ik er niet over behoef te spreken. Sommigen hebben de godslasterlijke (zie aant. 18a) eed van opperhoofdigheid afgelegd, waarbij onze gezegende Middelaar ontroond en in Zijn koninklijk ambt wordt onteerd. Anderen hebben de (zie aant. 18b) eed van getrouwheid afgelegd, die dwars tegen ons Covenant (= verbond) ingaat, hetwelk onze trouw aan regerende personen vermeldt alleen in het beschermen en verdedigen van onze in het verbond genoemde godsdienst. Door die eed af te leggen wordt de overweldiging van tirannen gerechtvaardigd en is men gebonden tot een onbeperkte getrouwheid tegenover hen; welke eed veel meer zonden en verkeerdheid inhoudt dan die van enkel getrouwheid; ja, gesteld dat het een eed van wettige getrouwheid was, en dus voor wettig gehouden zou kunnen worden; nochtans kan het thans niet zo opgevat worden, want hij moet beschouwd worden met het oog op het tegenwoordige doel, namelijk dat de overweldigiger en tiran op den troon kan woeden. En wat de (zie aant. 18e) eed van afzwering betreft, velen van u hebben die eed afgelegd en denken er licht over vanwege het masker, dat de vijanden er op gezet hebben en door den raad en het voorbeeld van enige predikanten en belijders, die u te ver volgt. Maar, mijn vrienden, ik zou willen dat u met wantrouwen beschouwt, hetgeen uit de handen van de vijanden komt, die niets minder dan uw consciënties, genietingen en levens zoeken! Maar indien u die eed in zijn eigen trekken en

hoofdpunten beschouwt, kunt u er een grote zonde in zien. Want door deze eed af te leggen, bezweert u een leugen; en beschuldigt u op een gruwelijke en onrechtvaardige wijze de (zie aant. 8) „Verdedigingsverklaring”, die hierbij afgezworen wordt. Welks inhoud er zo ver vandaan is om te beweren (zoals in de eed vermeld staat), dat het gewettigd is om allen, die hun koning in kerk, staat of land dienen, te doden, dat het eenvoudig het tegenovergestelde te kennen geeft. En wanneer men de (zie aant. 8) „Verklaring” in haar onvervalste betekenis neemt, ligt ze zóver van dit punt, dat men verstandelijk niet weerleggen kan wat sommigen met geweld doen.

U zult zeggen, dat u slechts „moord” hebt afgezworen, en wat voor kwaad steekt daarin? Ik houd hen, die óf een moord toelaten óf dezelve bedrijven, niet voor Christenen. Maar de aard van deze eed is geheel iets anders. Dat was maar een voorwendsel van de vijand om u in het net te verstrikken. En gesteld, dat het zo geweest was als u zegt, dan is het evenwel nog een onrecht om de „Verklaring” zo verfoeilijk en onrechtvaardig te betichten, welke de vervolgers als „moordbeginselen” brandmerken. Ik zou willen, dat u dit oude principe niet vergat, „dat iedere eed genomen moet worden in de gewone en eenvoudige betekenis van de woorden en de zin van hen, die de eed opleggen.” Anders bedriegt u slechts uw eigen consciëntie. Bovendien bekrachtigt u door die eed de heiligschennende aanmatiging van de tiran inzake de opperhoofdigheid van Christus. Want de eed zegt: „Zij, die hun koning in kerk, staat, leger of land dienen.” Welnu, beweren degenen, die æggen dat hij in de kerk gediend wordt, niet dat hij de heer en het hoofd van de kerk is? Zo verloochent u door die eed het gezonde principe van een wettige en noodzakelijke verdedigingsoorlog, die in ons „Verbond” (zie aant. 1) duidelijk verklaard wordt tegenover al deze boosaardige vijanden van godsvrucht.

Verder wikkelt u uzelf door die eed in een hoogst armzalige slavernij; want, overeenkomstig de voorgeschreven proclamatie is de meest vrije onderdaan in het land verplicht te zweren, ten overstaan van ieder soldaat of dragonder of bemoeiziek mens, die hem op den weg zou kunnen aanhouden, of zijn pas, verleend op het afleggen van die eed, wel goed en niet vervalst was; bedenkt, dat dit in strijd is met onze geloofsbelijdenis en de orthodoxe beginselen, welke de eed slechts geoorloofd achten, indien hij opgelegd en afgenomen wordt door het wettige gezag en belangende wettige, gewichtige en noodzakelijke stukken. O bedenk hoe ver deze eed strekt, wanneer de vijanden hem een pas waardig rekenen, dewelke zij een onderscheidingsteken noemen tussen de bozen en de goeden, dat is tussen de aanhangers van den koning, die in hun oog goed zijn, en de nauwgezette weigeraars, die volgens hun oordeel boos zijn. O, legt het neer voor den Heere en mocht Hij u aan die ongerechtigheid ontdekken! Ik heb er des te meer over gesproken, omdat u deze zaken zo lichtvaardig opneemt.

Tenslotte: Velen van u leggen het kruis ter zijde wanneer een beproeving komt wat betreft de zondige afpersingen en belastingen des tijds, en weigeren op dat punt te lijden en betalen alles wat van u verlangd wordt. Zo hebben velen de goddeloze (zie aant. 21) „cess” betaald, die uitdrukkelijk en bepaald opgelegd wordt om de woestelingen te onderhouden, die het Evangelie van Christus vertrapten. Waardoor u in grote mate medeplichtig zijt om het werk Gods af te breken en medeschuldig staat aan de wreedheid, waarmee Zijn volk behandeld wordt. Als u die belasting betaalt, kunt u evengoed zwaarden, pieken en musketten kopen en deze in de handen geven van soldaten en dragonders en hun gebieden ze tegen God en Zijn volk te gebruiken.

Velen hebben de jaarwedden van de hulppredikers betaald; hetwelk indruist tegen de verplichtingen van ons „Verbond”, hetwelk ons verplicht om in alle onze plaatsen, met

alle macht, het prelaatschap uit te roeien; door deze gelden te betalen helpt u dit kwaad steunen, zoals het nu opgedrongen wordt aan het land. De vurige eerste Christenen zouden liever geleden hebben, voor dat zij iets hadden bijgedragen tot het bouwen en in stand houden van een afgodstempel. En wat de (een belasting, als onder aant. 21) „locality” betreft, denkt er niet te lichtvaardig over? O bedenk, dat zij aan wie u het geeft, verklaarde en erkende vijanden van Jezus Christus zijn; en dat het hen aanmoedigt en versterkt in hun weg van tegenstand tegen Hem. Want zij bezetten die steden en dorpen, welke het meest bevorderlijk voor hun doel zijn om het werk des Heeren te onderdrukken, en waar zij horen, dat het volk Gods meest voorspoedig is. En dan zamelen zij de „locality” in vanuit de aangrenzende delen van het land. En u die hun betaalt, versterkt hen in die weg en methode. O, denk eens diep over deze dingen na. En tracht eerlijk voor God te ijveren. U zult voor zulke dingen terugdeinzen.

O, vrienden, hoe bedroevend en betreuenswaardig is het, dat zovele belijders zovele manieren hebben om hun onwilligheid te tonen het beminlijke kruis van Christus op zich te nemen! O, wanneer het u opgelegd wordt, legt het dan niet ter zijde. Ik zal niet ontkennen, dat sommigen van de uitverkorenen en ware belijders van Christus in sommige van deze ongerechtigheden voortleven. Maar dit bewijst óf een gebrek in kennis, onwetend zijnde van het verkeerde dezer dingen, hetwelk ik van sommigen niet kan geloven, aangezien het hun zo dikwijls en duidelijk voor ogen is gesteld; óf anders bewijst zulks een gebrek aan de beoefening van de liefde tot Christus ten tijde hunner bezwijking. Maar wanneer er altijd een schuwen van het kruis van Christus gevonden wordt, moet ik u zeggen, dat het van geen oprechte en ware liefde tot Christus spreekt; ik zoude ulieden dat oude en gezonde beginsel wel willen inprenten, hetwelk helaas, thans verloochend wordt door de belijdenis van sommigen, en de praktijk van velen der wereldwijzen van dit geslacht, namelijk „de grootste verdrukking te verkiezen boven de geringste zonde.”

Er zijn mensen, die willen toegeven, dat de een of andere zaak zonde is, maar zij ontkennen, dat het een punt van verdrukking waardig is. Och vrienden, wat ook maar enige zonde in zich bevat, is genoeg om op dit punt al het lijden te ondergaan dat u opgelegd kan worden. En als u zegt: kunnen wij om deze oorzaak onze genietingen verlaten en onze gezinnen verstrooien? Dan zeg ik u, dat deze wijze van redeneren zo vleselijk is, dat ik het de moeite niet waard acht om ze te weerleggen. Hoe het zij, houdt in gedachtenis de woorden van onzen gezegende Heere: „Wie vader of moeder, zuster of broeder, huis of goed, liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig.” Welnu, indien u dit alles niet kunt verlaten om Zijntwil, wanneer Hij er u toe roept, dan bewijst uw praktijk dat u deze dingen liefhebt boven Hem. O, wat doet u bang zijn? Waarom jaagt het kruis van Christus u schrik aan? Neemt het op, en u zult het licht bevinden, want Hij zal beide u en het kruis dragen! Neemt het op, en u zult het liefelijk vinden, want de tijd van uw grootste verdrukking en lijden zal de tijd van uw grootste vreugde en blijdschap zijn. Het ervaren van Zijn gunst en een vredige consciëntie, zal honderd, ja duizend maal meer waard zijn.

4. Thans zullen wij overgaan tot het gebruik van de lering. Het is een drievoudig woord van *vermaan*.

Ten eerste. Aangezien het de plicht van den mens is om Christus lief te hebben, zult ge u beproeven, of u Christus al dan niet bemint. Ik vermaan ulieden uzelf te onderzoeken, of Hij uw harten en genegenheden reeds heeft overwonnen. Als u tot de ware leden van Christus behoort, mag u Hem evenals de bruid noemen: „O Gij, Dien mijn ziel liefheeft!” O vrienden, gaat naar huis en zondert u af en rust niet voor dat u weet, of Christus uw Liefste is of niet. Ik heb u enige kentekenen genoemd, aan de

hand van welke ge u kunt onderzoeken. O, indien u deze niet in uw hart vindt, verdenk uw liefde tot Christus!

Ten tweede. Aangezien het de plicht van de mens is Christus lief te hebben, zou ik er u toe willen opwekken. O, bemin Hem, hebt Hem lief! Wat dunkt u hiervan? Wilt u Hem uw harten geven? Ik zal nog enige beweegredenen toevoegen om u des te ernstiger te vermanen.

1. Bemín Hem, omdat Hij uw liefde waard is. O Hij en Hij alleen is uw liefde waard! Doorzoek hemel en aarde, en u zult buiten Hem geen waardig voorwerp vinden! Wij mogen ons verwonderen, dat Hij onze liefde zoekt, wij mogen ons verwonderen, dat Hij ze aanvaardt. O, één blik op Hem en u zult meer van Zijn beminnelijkheid zien dan iemand u kan zeggen, dan u in staat zult zijn om uit te drukken!

2. Bemín Hem, omdat Hij ons liefheeft, 1 Joh. 4: 19 „Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft!” Hij had ons lief voordat wij waren. Hij had ons van eeuwigheid lief. Hij bemínde ons met de sterkste en grootste liefde en Hij had ons lief, terwijl wij het geheel onwaardig waren eerder haat dan liefde verdienend, toorn in plaats van genade. O, kan dit u niet bewegen Hem lief te hebben?

3. Bemín Hem, omdat Hij voor ons leed: Hij leed gebrek en smart voor ons, honger en koude. Hij verdroeg het tegenspreken van zondaren, wrede spot en geseling. Hij leed in al Zijn zinnen en delen van het lichaam. Ja, Hij verdroeg de vervloekte, pijnlijke, schandelijke en kwijnende dood des kruises voor ons. O, wat dunkt u van Zijn liefde, die in al Zijn lijden doorstraalt? „Niemand heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden.” O, bemint Hem! Iedere smaad en loon, Hem aangedaan om uwentwil, roept luide om Hem lief te hebben. Het nagelen van Zijn lichaam aan het kruis, de wonden in Zijn zijde, het doorboren van Zijn handen en voeten, roepen u luide toe om Hem lief te hebben. En bovenal, het dragen van het volle gewicht van Zijns Vaders toorn op Zijn ziel; ja, die mate van toorn, welke zou kunnen afgemeten worden naar wat de uitverkorenen verdiend hadden, roept luide om Christus lief te hebben.

4. Bemín Hem, omdat Hij uw zonden vergeven heeft. In Lucas 7: 47 zien wij, dat een vrouw Hem liefhad, daar haar zonden, die veel waren, haar vergeven waren. Er is geen anderen weg om vergeving van zonden te ontvangen, dan door den prijs, dien Hij betaald heeft. U kunt denken, dat God genadig is en daarom uw zonden zal vergeven. Doch, het is verwaandheid genade te erlangen anders dan door Christus.

5. Bemín Hem vanwege de uitnemendheid van de werkingen der liefde. O, liefde is een uitnemende zaak, wanneer ze uitgaat naar dit verheven voorwerp. Zo is Paulus' schatting in 1 Kor. 13: 13, wanneer hij spreekt van geloof, hoop en liefde. Zo is het inderdaad, want het geloof bevat de belofte; de hoop begrijpt de beloofde zaak, maar de vurige liefde zal niets minder omvatten dan den Belover. Het geloof grijpt het kleed van Christus; de hoop grijpt Zijn voeten aan, maar de liefde grijpt in het hart van Christus. Geloof en hoop nemen een einde, maar de liefde eindigt nimmer; geloof gaat over in aanschouwen; hoop in bezit, maar de liefde is de voortdurende metgezel van den Christen tot in alle eeuwigheid.

6. Bemín Hem en u zult de openbaringen van Zijn liefde niet ontberen. Wanneer Zijn liefde ingehouden wordt, verwekt dit liefde naar Hem; en wanneer onze liefde tot Hem ophoudt, verwekt dit meer het gevoel van Zijn liefde jegens ons.

7. Bemín Hem, en u zult hiernamaals Hem voorzeker genieten. Het is waar, het geloof is datgene, hetwelk als een middel Christus omvat en ons in Hem inplant; toch werkt het door de liefde; en liefde vergezelt het geloof, zoals de zonnestrallen de zon. O, wat zal ik zeggen? Bemín Hem, bemín Hem, u kunt uw liefde niet beter besteden;

wijst anderen de deur en laat dezen Beminde binnen. Hier bied ik Hem u aan, hier stel ik Hem u voor. "Heft uw hoofden op, u poorten; ja, heft óp u eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga!" Ik stel u voor een roemrijke Overwinnaar, Die uw Gast wil wezen. O, opent de beide deuren van uw hart, te weten de instemming van uw geest en de toestemming van uw wil, opdat u Hem mag ontvangen. Open de deur, de hartelijke toestemming van geloof en liefde, opdat Hij woning bij u make!

O, wat antwoordt u hierop ? Vrienden, wilt u Christus aannemen? Ik bezweer u bij Zijn eigen uitnemendheid, ik bezweer u bij Zijn liefde en lijden, ik bezweer u bij de vreugde des hemels en de folteringen der hel, dat u Hem moogt aannemen. O, dertig en veertigjarige zondaren, wilt u Hem aannemen? U hebt veel aanbiedingen van het Evangelie afgeslagen en veracht, en na al deze verachting en belediging is Hij deze avond nog even gewillig door u omhelsd te worden als toen Hij Zichzelf het eerst aanbood. Jonge mensen, wilt u Christus aannemen? Hij zou u willen huwelijken! O, wat zal ik zeggen? Allen, wie of wat u ook geweest zijt of zijt, kom! Niemand van u zal uitgeworpen worden. „En die wil, neme, het water des levens om niet.”

Ten derde. Aangezien het de plicht van den mens is Christus lief te hebben, zo vermaan ik u, bewijzen van uw liefde te geven. Geloofst gij, dat u Hem liefhebt? Wilt u dit dan betonen? Toen Petrus beleed, dat hij Christus liefhad, in het twintigste hoofdstuk van Johannes, wilde de Heere dat hij zulks betoonde door Zijn lammeren en schapen te weiden. Het is waar, u kunt op deze wijze uw liefde niet betonen, want u bent niet geroepen tot dat ambt. Maar u behoort het te laten zien op een wijze, die voor u in uw positie geoorloofd is. Ik zal mij met u over enige bewijzen van uw liefde onderhouden.

1°. Doet vrijwillig en geheel afstand van uzelf en van al het uw aan Christus, opdat u met de bruid mag zeggen: „Ik ben mijns Liefsten.” O, u moet Hem niets onthouden. Sommigen onthouden Hem hun hart en willen een gedeelte van hun hart behouden voor hun lievelingsafgoden, die zij naar hun gedachten niet kunnen verlaten. Sommigen onthouden Hem hun tijd, zij wensen den godsdienst als een bijzaak te beschouwen. Als hun wereldse bezigheden veel zijn, plegen zij den dienst des Heeren in hun gezinnen te veronachtzamen, evenals de gebeden in het verborgen. Anderen, zo zij al huisgodsdienstoefeningen houden, doen zulks alleen des avonds en zijn er gewoonlijk afkerig van en haasten zich naar het einde, en verzuimen het 's morgens te doen. O, welk een droevig verschijnsel! Sommigen onthouden Hem hun bloedverwanten; zij willen dezen niet overgeven, wanneer Hij hen roept om voor Zijn zaak te lijden, maar zullen hen in verzoeking brengen of zijdelings te kennen geven om toe te geven en Zijn zaak te verloochenen. Sommigen onthouden Hem hun bezittingen of landerijen en willen er geen afstand van doen. En sommigen onthouden Hem hun leven, en indien het zweren van een enkele eed, het ondertekenen van een zondige verbintenis, of de verloochening van Zijn zaak hun leven zal redden, zo zullen zij het niet verliezen. O, mocht u er eens beschaamd onder worden! Mocht u alles aan Zijn voeten neerleggen en het uw eer en vreugde achten, dat Hij over hetzelfde beschikt zoals het Hem behaagt.

2°. Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat gij u in Zijn tegenwoordigheid verblijdt en Zijn plaats ledig houdt, wanneer Hij niet tegenwoordig is. Ik zeg: Verheugt u in Zijn tegenwoordigheid; ik behoef er niet sterk op aan te dringen, want in Zijn tegenwoordigheid ligt een grote blijdschap. Hoewel de genieting van Hem hier onvolmaakt is, brengt ze toch een onuitsprekelijke blijdschap met zich mede. Daarom zegt de Psalmist in Psalm 4: 8: „Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ten tijde als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn.” Maar wanneer Hij afwezig is,

draagt er dan zorg voor, dat u Zijn plaats ledig houdt. Als Hij het nodig oordeelt te eniger tijd voor uw bestraffing, beproeving en lering om Zich terug te trekken en Zijn aangezicht te verbergen, dan zullen afgoden en andere minnaars zich direct aanbieden, om Zijn plaats in bezit te nemen. Maar wees kuis en rein voor uw Liefste, zoals de bruid in Hooglied 3 vers 24, die in Zijn afwezigheid, niet tevreden kon blijven rusten, maar alle middelen met naarstigheid aanwendde, totdat zij Hem vond.

3°. Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat u met smart en verontwaardiging vervuld zijt vanwege het onrecht, dat uw Liefste wordt aangedaan. O, kunt u zonder smart en afschuw den vreselijke smaad en de beledigingen aanzien, die Hem door Zijn verklaarde en openlijke vijanden worden aangedaan? Kunt u het onrecht aanzien, dat Hem aangedaan wordt door den afval van zovele predikanten en belijders, zonder droefheid of jammerklacht? Indien er meer een betreuren van hun zonden gevonden werd en wij minder aanleiding gaven tot prikkeling en bitterheid, zouden wij beter onze plicht verstaan, meer succes hebben in onze strijd en meer geneigd zijn om degenen, die gered kunnen worden, op het rechte pad terug te brengen of een veroordeling bij hen achter te laten. Kunt u zonder droefheid en verwondering het onrecht aanzien, dat Hem aangedaan wordt door de verfoeilijke uitspattingen van sommigen, die ver van de weg zijn afgeweken? Ja, kunt u het onrecht aanzien, dat Hem aangedaan wordt, door een ieder van u, in uw eigen persoon, zonder hierover bedroefd, verontwaardigd en verbaasd te zijn? O, ik bid u, geeft dit blijk van uw liefde, dat u met smart en verontwaardiging vervuld zijt om elk onrecht dat Hem aangedaan wordt, wie ook de bedrivers er van mogen zijn!

4°. Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat u gebelgd zijt over de beledigingen en het onrecht, Hem aangedaan. Hoe kunt u horen, dat Zijn Naam overal wordt gelasterd zonder het kwalijk te nemen? Hoe kunt u het aanzien, dat Zijn vijanden een vreedzaam bezit genieten van Zijn kroon en waardigheden, zonder er tegen te getuigen? Sommigen, zowel zij die dood zijn als die nog leven, hebben er naar gestreefd hiertegen te getuigen. Daarom zijn zij het doelwit geweest van des vijands woede en het voorwerp van schande en verachting van dit geslacht. Ik vraag u, hoe kunt u het aanzien, dat de vijand Zijn Koninklijk gewaad draagt? De Middelaar is het hoofd van Zijn kerk. Maar dit hoofdschap van Christus werd reeds overgebracht op de overleden tiran (Karel II, zie aant. 10) en hoewel men verklaarde, dat het erfelijk was aan de kroon van het rijk, weten wij nochtans niet, wat er van geworden is volgens de beginselen van zijn opvolger (Jacobus II, zie aant. 9), of hij het niet overgedragen heeft aan de paus. Hoe het ook zij, deze doet voor zijn broeder niet onder, want hij heeft het koninkrijk van de Allerhoogste en Bestuurder van hemel en aarde aangevallen door te verklaren, dat hij zelf een absolute macht en soevereiniteit bezit. Wie kan hier aanspraak op maken dan de grote Majesteit van hemel en aarde? Want wat is *absoluut te zijn* anders dan boven alle wetten verheven te zijn en een macht te bezitten om alles te doen naar zijn wil en welbehagen? En uit kracht van deze aangemate absolute heid onderneemt hij het, eden op te leggen en krachteloos te maken naar zijn welgevallen. En het maken, verbreken en verkrachten van wetten naar zijn willekeur. En dientengevolge heeft hij alle onze strafrechtwetten en bepalingen tegenover papisten teniet gedaan, waarvan u er veel in ons nationaal verbond vermeld zult vinden. En krachtens zulk een macht is hij begonnen de erfelijke rechten willekeurig af te schaffen. Welnu, dit is de man, dien velen u als koning willen doen erkennen! O mijn vrienden! indien u hem erkennen wilt, dan moet u het doen zoals hij zichzelf aanduidt en zoals hij verlangt, dat u hem erkennen zult. U bedriegt uw consciëntie om enige

onderscheiding te maken. Sommigen zeggen, dat hij een **koning** *de facto* is, dat is in werkelijk bezit van de troon en dat men hem daarom moet erkennen. Maar ik zeg, dat hij een **tiran** *de facto* is en daarom niet erkend moet worden. Hij maakt zichzelf als een tiran bekend, want hij verklaarde zijn macht als absoluut en onbepaald, zoals wij zeiden en de uitoefening van zijn macht is tirannie. U moet niet bloot en op zichzelf beschouwd de gedane zaak bezien, maar het recht of onrecht, dat gedaan wordt, naar gelang het al dan niet overeenstemt met de regel van een instelling. Want de consciëntie moet onderzocht worden aangaande een zaak, naarmate ze recht of verkeerd is, al naar ze in overeenstemming of in strijd met de regel is en dien overeenkomstig erkend of niet erkend moet worden. Welnu, indien het goed is om te besluiten, dat hij erkend moet worden, omdat hij de *koning* *de facto* is, zo naooft u ook de gevolgtrekking maken, dat de paus erkend moet worden, omdat hij *paus* *de facto* is.

Sommigen zullen misschien zeggen, dat het ambt van paus niet in het Woord Gods ingesteld is, en dat van een koning wèl; daarom gaat de gevolgtrekking niet op. Ik antwoord: ten volle waar, het ambt van paus is niet ingesteld, want de paus is in zijn ambt de antichrist en dat beest, waarvan in de Openbaringen gesproken wordt. En hoewel het ambt van magistraten in het Woord ingesteld is en een ordonnantie Gods is, waaraan wij onderworpenheid en gehoorzaamheid verschuldigd zijn ter wille van de consciëntie, heeft nochtans het absolutisme van een vorst, beter van een tiran, evenmin grond in het Woord Gods als het ambt van de paus. Met dit absolutisme heeft *hij zichzelf* bekleed; het is de bron en fontein van alle uitoefening van zijn macht. Vandaar dat de vraag, die de gevangenen wordt gesteld, niet is „Erkent u het gezag?” maar „Erkent u het recht van de vorst?”

Ach vrienden, overweegt nu eens wat het is hem te erkennen. Het is niets minder dan te erkennen zijn aangematigd en overweldigend recht van absolutisme. Overweegt, welk een verschrikkelijke belediging het is voor de instelling van de overheid, ingesteld door de Heere en de grote Soeverein. Hoe kunt u hem erkennen zonder zijn goddeloosheid goed te keuren in het verkrachten en teniet doen van de strafrechtwetten en bepalingen tegen de papisten, een groot stuk van uw reformatie, die hem onbevoegd verklaren om te regeren en u om hem te erkennen. Ik zal hier niet meer van zeggen, maar stelt uw vleselijk belang en redeneren eens ter zijde en legt de zaak voor de Heere neder en voor uw eigen consciëntie.

Nog eens: Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat ge gebelgd zijt over het onrecht, dat Hem aangedaan wordt! Draagt er zorg voor, dat uw protesten in de hemel staan tegen elke smaad, de Vader en Zijn gezegende Christus aangedaan. Ziet toe, dat ge u met alle wettige middelen naar uw vermogen verzet tegen de bloedige handelwijze van uw vervolgers. Ach, de praktijk van sommigen verraadt, dat zij weinig van plan zijn zich te verdedigen of de wreedheid en woede van deze moordenaren te weerstaan, want zij hebben zich onthouden om wapenen te dragen, hetwelk een deel van ons getuigen uitmaakt; want wij worden uit dien hoofde als rebellen geacht en ten dode toe vervolgd!

5°. Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat u aan Zijn zijde mag staan, ook al komt u alleen te staan. Acht het niet vreemd, dat ik zoiets van u denk, want een Petrus kon het zich waardig maken om hem in het aangezicht te weerstaan, Galaten 2: 11, en een Barnabas kon mede afgetrokken worden door hun veinzing, Galaten 2: 13; en Paulus kan hen beiden moeten bestrijden, „want zij wandelen niet recht” (vers 14). O, mijn vrienden, staat pal voor de waarheid, hoe weinigen ook aan uw kant mogen staan. Staat toch bij alle strijdpunten in onze dagen aan Gods zijde. Dit maakte, dat van Henoeh vermeld staat: „En hij wandelde met God.” Laten verdraaiers en verwerpers

van de waarheid geen plaats hebben met u aan hen te onderwerpen. Nee, ook niet een uur; opdat de waarheid des Evangelies bij u zoude verblijven, Gal. 2: 5. Velen krijgen een mening, omdat geleerde mensen ze hebben, wier personen zij hoogachten. Maar u moet die mening toetsen aan de wet en de getuigenis; en wat hiermede in overeenstemming is, aanvaarden, wie zulks ook moge verwerpen. U moet u vastberaden hieraan vastklemmen, dat, wie Christus ook mogen verlaten, u Hem nochtans niet verlaten zult.

6°. Geeft dit blijk van uw liefde tot Christus, dat u Hem meer tracht te behagen dan de gehele wereld. Hij verkondigde u, dat „wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig.” Indien herders, leraars of vaders u zullen gebieden iets te doen, hetwelk Christus mishaaft; ziet toe, dat u het niet doet, maar zegt hen, dat u een Herder, Vader en Meester boven hen hebt, Die u in deze zaken moet behagen. Wees zorgvuldig de plichten te vervullen, die u aan iedereen in hun betrekking en plaats verschuldigd bent. Maar wacht u er voor een mens te gehoorzamen met ongehoorzaamheid aan God. Sommige mannen, ouders en heren plegen hun vrouwen, kinderen en knechten te gebieden naar de kerk te gaan om de hulppredikers (zie aant. 11) te horen, en berispen hen en bedreigen hen andere verdorvenheden van de tijd te bedrijven. Doch, terwijl ik u gelast deze betrekkingen niet te weerstaan, maar de wettige bevelen van uw meerderen te gehoorzamen en te bewilligen in wettige zaken, gelast ik u hen niet te gehoorzamen, wanneer u de geboden Gods anders ongehoorzaam moest zijn.

Tweede punt. De tweede zaak in onze tekst was het verzoek, hetwelk de bruid aan Christus doet; dit was tweevoudig. „Zeg mij aan, waar Gij weidt.” En: „Zeg mij, waar Gij de kudde legt op den middag.”

Lering C.

Daar is tussen Christus en Zijn kerk de betrekking van een herder en een kudde.

Daarom zegt de bruid tot Christus: „Zeg mij aan, waar Gij weidt.” O, is dit geen neerbuigende goedheid van Christus, namelijk „Uw kudde” en „waar u ze legt op de middag” U kunt het bewijs zien in Jesaja 40: 11 „Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder.” O, is dit geen neerbuigende goedheid in Christus, dat Hij het Zich verwaardigt een naam te willen aannemen en een betrekking te willen aanvaarden, welke vertroostend en profijtelijk voor Zijn kerk zal zijn. Hij schaamt Zich niet Zichzelf een Herder te noemen en ons Zijn kudde. Uit deze lering zal ik de gelegenheid aangrijpen om u te tonen:

1. Waarin deze betrekking in Christus voorkomt.
2. Enige van de verplichtingen, waartoe het ons verbindt.

1. Wat het eerste betreft, deze betrekking in Christus blijkt:

Ten eerste, door het weiden van Zijn volk, Jes. 40: 11 „Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder.” Hij weidt hen door de middelen van al Zijn ordonnantiën van Zijn eigen bestel en instelling. Hij leidt hen in Zijn weiden. O, Zijn weiden zijn uitnemende weiden, want

a. het zijn *heilzame* weiden. U zult er niet in vergiftigd of beschadigd worden. U behoort u niet te begeven naar die weiden, welke u verderfelijk kunnen besmetten; in zulke weiden leidt Christus u niet. Hij waarschuwt u om u te wachten voor zulk een zuurdesem. De dwaalleer wordt in Zijn weide niet gevonden.

b. Zijn weiden zijn *vet en vruchtbaar*, want het zijn grazige weiden, Psalm 23. Zij, die daar weiden, zijn vergeleken bij anderen als Daniël, Hanánja, Misaël en Azárja, die schoner en vetter van vlees waren dan al de jongelingen, die de stukken van de spijs des konings aten (Daniël 1). Zijn weiden zijn vet, want zij worden door Hem gezegend; zij zijn vet, want zijn kudde geniet er een vrijheid, niet een vrijheid om te zondigen, geen vrijheid om ze te verlaten, maar een vrijheid om van Zijn ordonnantiën ten volle gebruik te maken; de vrijheid om zich in de lengte en de breedte van Zijn weiden te voeden. Helaas! het is geen wonder, dat predikanten die de boeien en beperkingen van de tegenstanders aandoen en op zich nemen en Christus ordonnantiën niet getrouw bedienen zoals de toegeeflijken „Indulged”, (zie aant. 22) van wie walgelijke huwheid een duidelijk zichtbare vrucht is. Zij blijken mager te zijn, omdat zij op een harde en kale weide grazen, terwijl Christus hun toestaat zich in vrijheid te weiden. En ook de mensen, die zich onder zo'n leer neerzetten. Indien iemand mager in Christus' weiden blijkt, komt het niet voort uit de aard van de weide, maar spruit zulks voort uit zijn eigen verkeerde gestalte en toestand.

c. Christus weiden zijn *veilig*; Zijn kudde kan er in neerliggen (Psalm 23). Ja, zij mogen er in weiden en neerliggen, en niemand zal hen bevreesd maken, want de Heere zal een vurige muur rondom hen zijn (Zach. 2:5). Hij zal hun een vurige muur zijn, zodat iedereen, die hen zou willen aanvallen, Zichzelf zou benadelen. Zij zullen wel bewaakt zijn, want zij zullen hebben: „zestig helden rondom van de helden Israëls, die altemaal zwaarden houden, geoefend ten oorloge, elk hebbende zijn zwaard aan zijn heup, vanwege de schrik des nachts” (Hooglied 3:7, 8). Dat wil zeggen, zij zullen beschermd worden door engelen en door de goedheid van de kracht, gerechtigheid en al de eigenschappen Gods, Die een beschutting zal wezen over alles wat heerlijk is, Jes. 4: 5.

Maar mogelijk zal men zeggen: *Hoe kan het dan geschieden, dat de vijanden toegelaten worden om Zijn volk te verwoesten? Hoe is het dan mogelijk, dat de wolven en verscheurende dieren in Zijn weide komen en Zijn schapen grijpen en slachten?*

Dat komt niet, omdat er geen veiligheid of beschutting in Zijn weide is, maar omdat de afdwalingen van Zijn schapen Hem er toe opwekken. Het komt niet, omdat de bewaking zwak of onvoldoende is, maar omdat Hij het nodig oordeelt voor de eer van Zijn Naam en het welzijn van Zijn kudde, dat de vijanden tegen hen woeden. O, mijn vrienden, dwaalt niet af van Zijn weiden; blijft dicht bij Hem. Doe uw plicht, want daarin zal uw veiligheid bestaan welke zal gelden in zover het voor uw welzijn strekt. En wat zou u meer willen hebben? En indien de Heere het nuttig oordeelt om u in de moeite te storten, zal Hij met u zijn door het water en het vuur der verdrukking en u bevrijden. En zo Hij het niet gepast vindt u voor de wreedheid van de mensen te verbergen, zal Hij u bewaren voor bezwijken onder hun wreedheid. Is dit niet genoeg?

Ten tweede. Deze betrekking in Christus blijkt in het leiden van Zijn volk, Micha 7: 14. Gij dan, weidt Uw volk met Uw staf". Hij weidt hen met de staf van Zijn besturing. Hij leidt hen door Zijn wetten en tucht. Hij leidt hen door Zijn door Hemzelf aangestelde knechten. Hij regeert hen door hen krachtadig te doen besluiten Zijn leiding te volgen. Want Hij is gegeven tot een „Vorst en Gebieder voor Zijn volk”, Jes. 55: 4.

Ten derde. Deze betrekking in Christus blijkt in het vergaderen van de afgedwaalden onder Zijn volk, Micha 4:6 „Ik zal haar, die verdreven was, vergaderen.” Helaas! in onze dagen zijn verscheidene van Zijn uitverkorenen op een dwaalweg. Sommigen van het volk Gods leven voort in de een of andere verdorven gewoonte van de tijd. O, smeekt Hem, dat zij op de rechte weg teruggebracht

mochten worden! O roept tot Hem, opdat Hij hen weer vergaderen zal!

Ten vierde. Deze betrekking in Christus blijkt in het behoeden van de hinkenden onder Zijn volk. Micha 4:6 „Te dien dage, spreekt de Heere, zal Ik haar, die hinkende was, verzamelen” O, er zijn sommigen onder Zijn volk hinkende, wat betreft enkele punten van hun plicht, en verward en verduisterd in sommige zaken, niet wetende wat te kiezen of wat te weigeren. O, bidt, dat Hij hen voor wankelen moge behoeden! O, smeekt, of Hij Zijn licht en waarheid moge zenden! Sommige belijders zijn onwetend in deze gangen maar er is hoop voor deze. Maar anderen zijn bevooroordeeld en verknocht en overgegeven aan het bederf van hun gewoonten. Helaas, er is weinig hoop voor hen. Maar „de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn.” O, dat Hij hen, die hinkende zijn, verzamelde! O gij, die Zijn volk zijt! Waarom zult u hinken en weifelen? Waarom zult ge u niet ten volle aan 's Heeren zijde stellen?

Ten vijfde. Deze betrekking in Christus blijkt in het dragen van de lammeren Zijner kudde! Jes. 40:11 „Hij zal de lammerkens in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen” Jes. 42:3 „Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen.” Hij is een teergevoelige Herder; met de kleinen en zwakken onder Zijn kudde zal Hij zachtens handelen. O, dat niemand van u een struikelblok werpe op de weg van Zijn kleinen, want het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijn hals gehangen werd en dat hij verdrongen was in de diepte der zee, dan dat hij één van deze kleinen zou ergeren.

Ten zesde. Deze betrekking in Christus blijkt in het waken over Zijn kudde en altijd gereed staan om haar te weiden, te besturen en te verdedigen. Micha 5: 3 „En Hij zal staan en zal weiden in de kracht des Heeren, in de hoogheid van de Naam des Heeren Zijns Gods.” Weiden wordt hier niet in een passieve, lijdelijke betekenis gebezigd, maar in een daadwerkelijke zin, evenals in de tekst. Hij is een zorgvolle Herder en zal niet neerzitten. Hij is een getrouwe Herder en zal geen rust nemen van Zijn ambt.

Ten zevende. Deze betrekking in Christus blijkt in Zijn verantwoordelijkheid voor elk Zijner schapen. Hij staat voor hen in bij de Vader en durft (om zo te spreken) niet één te verliezen. Hij is zo machtig, dat Hij in staat is hen wel te bewaren. Hij bemint hen zo, dat Hij ze niet wil missen. Joh. 10:28 „En niemand zal dezelve uit Zijn hand rukken.” Van een herder wordt niet minder verlangd dan dat hij óf elk schaap terugbrengt, óf aantoon, dat een vermist schaap niet verslonden werd of verloren ging door zijn traagheid. Doch o, het is anders met deze grote en machtige Herder gesteld. Hij zal elk schaap van Zijn kudde levend voorstellen, gezond en wel, als een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.

2. De tweede zaak, die wij ons voorgesteld hadden te bespreken, behelst enige verplichtingen te overwegen, waartoe deze betrekking ons verbindt.

In de eerste plaats legt ze deze verplichting op ons om Christus' stem te horen. Joh. 10: 27 „Mijn schapen horen Mijn stem.” Indien u belijdt Zijn schaap te zijn, dan moet u Zijn stem horen. U moet Zijn stem horen met bereidwilligheid. U moet een indruk hebben van Zijn majesteit, Die spreekt U moet Zijn gezonden en getrouwe gezanten horen, die in Zijn naam en op Zijn bevel spreken, niet als mensen tot u spreken, maar als Christus, Die door hen spreekt. „Gij moet alle vuilheid en overvloed van boosheid

afleggen, dat u met zachtmoedigheid het Woord ontvangt, dat in u geplant wordt, hetwelk uw zielen kan zalig maken”, (Jacobus 1:21). U moet ijverig en aandachtig Zijn stem horen. O, waar zijn uw gedachten? Velen van u zijn onder het prediken begeerten en ijdelheden najagende, in plaats van gelovig te luisteren naar hetgeen Christus tot u zegt. U moet de geschiedenis van het Woord en de profetieën gelovig toestemmen, benevens al de bedreigingen in hetzelfde vermeld. U moet een vertrouwend gebruik maken van al de beloften in de Schrift. Nog eens, u moet al wat Hij tot u zegt, in liefde ontvangen. Velen ontvangen de waarheid, hoewel zij ze belijden, niet in liefde en daarom blijken zij niet standvastig in hun belijdenis te zijn. Velen kunnen het niet aanhoren, dat hun zonden hun vrij en ten volle voorgehouden worden, maar gedragen zich als degenen, die hun tanden tegen Stefanus knersten, toen hij hun eigen misdaden en die hunner vaders voorlegde. O, wat zal ik zeggen! Het betaamde ulieden Zijn stem met gehoorzaamheid in beoefening te horen, Zijn Woord met zachtmoedigheid en onderworpenheid van geest te ontvangen, opdat u niet slechts hoorders des Woords, maar ook daders van het Woord zijt. Maar helaas, velen van u horen het aanbod van het Evangelie, maar verachten het. Velen van u hebben de verplichtingen van deze tijd, welke u voorgehouden zijn, aangehoord en hebben deze nochtans niet opgevolgd. Velen van u hebben de zonden van de tijd en het kwade in haar gangen horen aantonen, maar hebben er geen acht op geslagen. O, dit doet ons uitroepen: „Wie heeft onze prediking geloofd en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?”

In de tweede plaats legt deze betrekking deze verplichting op ons niet de stem van vreemden te horen. Van Christus' schapen wordt gezegd: „Een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vlieden, overmits zij de stem der vreemden niet kennen.” Evenals u er op te letten hebt hoe u hoort, zo hebt u acht te slaan op wat u hoort en wie u hoort. U moet de leer niet beluisteren, die u van de woorden der kennis doen afdwalen. U moet geen vreemden horen, die geen zending van Christus hebben om tot u te spreken; die een zending voorwenden, maar ze niet naar Zijn bestel hebben ontvangen. “Het zijn dieven en moordenaren, die niet ingaan door de deur, maar van elders inklimmen”. Evenmin behoort u dezulken te horen, die de lastbrief van Christus verdraaien en verderven. O, wat zijn er weinigen onder de belijders, die zich van deze dingen bewust zijn! Zij menen, dat iedereen goed genoeg is om beluisterd te worden, als hij maar geen hulpprediker of een van zijn hoorders is. O vrienden, ik zou willen, dat er bij u meer begeerte gevonden werd om de aard en de plicht van Christus' schapen te kennen.

In de derde plaats legt deze betrekking de verplichting van zachtmoedigheid en oprechtheid op ons. Schapen zijn geen roofzuchtige of verscheurende beesten, maar onschuldig en argeloos. Ziet Zefánja 2: 3 „Zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid” Indien u niemand wilt verongelijken of benadelen, zo moet u iedereen geven, hetgeen hem toekomt: u moet geen verplichting nalaten, welke u verschuldigd zijt. U moet Gode geven, wat Hem toekomt. U moet Hem liefhebben met geheel uw hart en verstand en kracht en in alle zaken Zijn eer zoeken. U moet Zijn volk geven wat hun toekomt. U moet hen liefhebben wegens Zijn beeld, hetwelk zij dragen. U moet hun zaak voor de troon der genade leggen. U moet met hen samenwerken in de noodzakelijke verplichtingen. U moet met hen medeleven in hun verdrukkingen en delen in hun nooddrift. U moet de vijanden Gods geven wat hun toekomt. U moet hun personen liefhebben. U moet bidden voor de zielen van allen, die met God te verzoenen zijn. U moet hun zaak en wegen haten. U moet geen „cess” (= schattinge, zie aant. 21) betalen aan uw vijanden, hetwelk sommigen als verplicht bepleiten; Maar tracht door bidden, wettigen strijd en andere wettige middelen hun val te bewerken. U moet

bloedverwanten het hun geven. U moet hen eren en liefhebben; gehoorzaamt het wettig bevel van degenen wie u onderdanig bent. U moet uzelf het uw geven, u moet uw eigen zaligheid zoeken. U moet u niet in enig nodeloos gevaar begeven, maar op een geoorloofde wijze hetzelfde vermijden. U moet voor uzelf doen hetgeen God veroorlooft en de natuur vereist. Verder, als u niemand wilt verongelijken, dan moet u geen struikelblok op hun weg plaatsen. Helaas! de vleselijkheid van veel belijders, hun onbedachtzaamheid, hun onstandvastigheid, hun afvalligheid, hun hardheid, hun bitterheid tegen de mensenkinderen veroorzaken groot kwaad en doen velen wankelen.

In de vierde plaats legt deze betrekking de verplichting op ons om vruchten voort te brengen. Schapen zijn nuttige dieren, zij geven vlees, drank en kleding aan een volk. O, Christus' schapen behoorden naar vruchtbaarheid te staan! Daarom worden zij genoemd: „de ranken, die vruchten moeten dragen; anders zullen ze weggenomen worden”, Joh. 15:2. Belijdt u Christus' schapen te zijn? U moet dan vruchten voortbrengen, geen vruchten voor uzelf. U moet geen zaken voor uzelf zoeken. U moet geen gebruik maken van uw talenten voor uzelf, want dat zal bewijzen, dat u een uitgeledigde wijnstok zijt, Hoséa 10: 1. Maar u moet Gode vruchten voortbrengen. U moet zoeken de eer van Zijn Naam, de bevordering van Zijn koninkrijk, de stichting en opbouw van uw eigen zielen en die van anderen.

In de vijfde plaats verbindt deze betrekking ons tot onderwerping aan Christus. Hij noemt Zijn volk Zijn schapen wegens hun gewilligheid en reinheid. De goddelozen noemt Hij de bokken wegens hun vuilheid en onhandelbaarheid.

Nu kom ik tot een woord van gebruik uit deze lering.

In de eerste plaats een tweeledig *woord van vermaning*.

1. Mocht u uzelf overgeven aan Christus als Zijn schaap en Hem aannemen als uw Herder. O, ik bid u, stelt uzelf niet tevreden, voordat u met de psalmist kunt zeggen: „De Heere is mijn Herder.” En dan mag u vrijmoedig op u toepassen alles, waarop David in de rest van die psalm aanspraak maakt. U kunt er op vertrouwen, dat u geen enkel ding, dat goed voor u is, zal ontbreken. Hij zal alles voor u doen, waartoe zulk een betrekking Hem verbindt.

2. Ik vermaan u uit deze lering uzelf als Zijn schapen te gedragen. Hij zal niet falen in het gedeelte van herder jegens u, draagt u zorg, dat u niet in gebreke blijft in de verplichting van een schaap ten opzichte van Hem. Belijdt u Zijn schaap te zijn? O, ziet toe, dat u met die reinheid, oprechtheid en vruchtbaarheid bekleed zijt zoals het zulk een belijdenis past.

Een tweede gebruik is van *vertroosting*.

O, gij kleine kudde van Christus! Put troost uit deze betrekking, waarin Christus tot u staat, wanneer andere herders hun verplichtingen niet willen nakomen. Helaas, velen hebben van hun taak afgezien en u verlaten. En sommigen zullen u, zo u hen volgen wilt, van sommige punten der waarheid afleiden. Neemt in dit droeve geval uw toevlucht tot Christus en troost uzelf onder al deze ontmoedigingen met deze wetenschap, dat Hij uw Herder is. Hij wil u weiden, besturen, vergaderen, bevrijden, bewaken en een ieder van u voor Zijn rekening nemen.

Lering D.

Wanneer de kudde van Christus niet weet, hoé de zonde te vermijden en

verdrukking te mogen mijden, zo zal Hij, in beide gevallen, de weg wijzen.

De bruid was hiervan overtuigd, wanneer zij, zoals de tekst aangeeft, verzoekt te weten, waar Christus Zijn kudde weidt, opdat zij de zonde mocht vlieden; en tevens verzoekt zij te weten, waar Hij de kudde legerd op de middag, opdat zij verdrukking mag ontkomen. Eveneens fcs. 55: 4 „Hij is gegeven tot een Vorst en Gebieder Zijns volks.”

Deze lering laat zich in tweeën verdelen:

I. Het eerste betreft Christus als leider van Zijn volk, opdat zij de zonde mogen vlieden.

II. Het tweede deel spreekt van Zijn leiding, opdat zij verdrukking mogen ontkomen.

I. Eerste gedeelte.

a. *Waardoor* Hij Zijn kudde leidt om de zonde te vermijden.

b. *Hoe* Hij Zijn volk leidt.

a. *Waardoor* Hij Zijn kudde leidt om de zonde te vermijden.

Wat het eerste onderdeel betreft, Hij leidt Zijn volk door Zijn Woord en Geest. Jes. 59: 21 „Mijn Geest, Die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van de mond van uw zaad, noch van de mond van het zaad uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe.” Sommigen belijden het Woord aan te nemen, maar veronachtzamen de Geest; maar dezulken zijn vleselijk en vormelijk. Anderen geven voor de Geest te bezitten, zonder, naast en menigmaal tegenover het Woord. Doch, mijn vrienden, ik zou willen, dat u Woord en Geest tezamen nam, zoals Hij u in de bovengenoemde schriftuurplaats heeft beloofd. Het Woord Gods kan u zonder Zijn Geest niet op een doelmatige wijze Zijn wil te kennen geven voor uw zaligmaking. En Zijn Geest zal het nooit zonder Zijn Woord doen!

b. De tweede zaak, welke wij wensen te onderzoeken, is, ***hoè Hij Zijn volk leidt teneinde de zonde te vlieden.*** Dit doet Christus:

1°. Door hun zonde en plicht te ontdekken. Zijn Woord vertoont plichten met bevelen en vermaningen. Zijn Woord geeft zowel het een als het ander te kennen. Zijn beloften voor degenen, die Zijn bevelen opvolgen en het openbaart de zonde met een ernstig verbod en vreselijke dreigingen, indien ze niet vermeden wordt.

2°. Hij doet zulks door hun geest te verlichten, zodat zij een buitengewone gruwelijkheid in de zonde krijgen te zien, en een liefelijkheid in hun verplichtingen. Het Woord verlicht inderdaad de mens, maar thans spreek ik van een geestelijke verlichting. Het Woord verkondigt de mens openlijk en duidelijk wat zonde is en de buitengewone gruwel van de zonde. Maar zonder deze verlichting des Geestes, is een mens verduisterd en heeft er weinig bevattning van. Het is waar, iemand, die de Geest Gods niet heeft kan uit het Woord wel zeggen, dat moord zonde is, maar hij ziet weinig van wat hij zegt. Daarom bidt de psalmist: „Open mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet.”

3°. Hij doet zulks door Zijn volk te sterken en krachtig te doen besluiten om Zijn leiding te volgen. Want evenals Hij tot een Leider voor Zijn volk gegeven is, is Hij ook een Gebieder om hen Zijn leiding te doen volgen. Hij dwingt hen niet met geweld, maar buigt hen vriendelijk en krachtdadig over tot Zijn wil en weg, door hen, die onwillig zijn, gewillig te maken. Psalm 110: 3 „Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag van u heirkraft”

Tweede gedeelte. Het tweede gedeelte van deze lering betreft Christus' leiding van Zijn kudde, opdat zij verdrukking mogen ontkomen.

Inderdaad leidt Hij Zijn volk in dit stuk, dat zij onder de vleugelen Zijner liefde en verdiensten bedekt worden tegen het lijden onder de gerechtigheid des Vaders en het dragen van Zijn toorn. Daar dit evenwel niet de tegenwoordige strekking is, zal ik hier niet over uitweiden. Maar wij wensten te onderzoeken, hoe Hij hen leidt om de vervolging van tegenstanders te ontgaan.

Ten eerste. Hij verbergt hen tegen de vervolging. „En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed. Hij is een schaduw tegen de hitte, wanneer het blazen der tirannen als een vloed tegen een wand is”, Jes. 32: 2 en 25: 4. Hij verbergt een ieder van Zijn vervolgte kudde zolang Hij nog iets met hen voor heeft en zolang Hij het voor hen goed acht; en Hij zal altoos enigen van hen door de een of andere voorzienigheid verbergen, in de een of andere plaats, „want u zult uw reis door de steden Israëls niet geëindigd hebben, of de Zoon des mensen zal gekomen zijn”, Matth. 10: 23.

Ten tweede. Hij doet het door Zijn volk voor bezwijking onder des vijands vervolgingen te bewaren. Op deze wijze is Hij „een toevlucht tegen de vloed en een schaduw tegen de hitte, wanneer het blazen der tirannen als een vloed tegen een wand is” Laten de vijanden op het hoofd van Zijn volk leggen, wat zij willen. Hij schraagt hen onder die last. Hij staat tussen hen en het gewicht en de kracht ervan: „Want wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn; en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken”, Jes. 43:2.

Ten derde. Hij doet het door Zijn volk onder hun verdrukkingen veel te troosten en de genietingen van Zijn Geest te doen smaken. 1 Petrus 4: 14 „Indien gij gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt gij zalig; want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u.” O, mijn vrienden, vreest geen vervolging. Vreest niet om uit uw huizen verbannen te worden. Vreest geen gevangenis; vreest geen ballingschap. Vreest geen schavot. Vreest geen brandstapel, want Christus kan deze ogenblikken allerzoetst en allerlichtst voor u maken. Ja, zo heeft Hij gewoonlijk in vroeger eeuwen met Zijn martelaren gehandeld en eveneens in onze dagen, zodat zij hun schavot voor geen troon zouden willen verwisselen. „Ga heen Mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren achter u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga”

Thans een woord van lering en onderwijzing.

In de eerste plaats om u het gevaar aan te tonen van Christus af te dwalen. De bruid zag dit, toen zij Christus verzocht waar Hij Zijn kudde weidde. O, ziet het gevaar in van eiken verdorven gang en dwaalweg. Velen achten het een geringe zaak om een misstap te begaan, omdat zij het kwade en het gevaar er van niet zien.

In de tweede plaats om u te laten zien, dat verdrukkingen het gewone deel van Christus' kudde zijn. De bruid in onze tekst verwacht een hitte van vervolging; en in Hand. 14: 22 lezen wij, dat wij door veel verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods, en in 2 Tim. 3: 12, dat allen, die Godzalig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden. Ja, onze eigen ervaring kan dit ten volle getuigen!

In de derde plaats om u te doen weten, dat Christus in beide gevallen kan helpen. Staat u om door de zonde meegesleept te worden? Hij kan u helpen en zulks verhinderen. Verkeert u in een toestand, dat de hitte van vervolging uw deel zal zijn? Hij heeft verkwikkingen en kan u derwaarts leiden.

Een tweede woord van gebruik is een woord van vermaning. O, maakt gebruik van Christus als Leider en schuilplaats. Zijt u bevreesd voor de zonde? Maakt gebruik van Hem om ze u te ontdekken; om er u tegen te sterken en krachtig te doen besluiten ze niet te bedrijven. Bent u bevreesd voor verdrukkingen? Maakt gebruik van Christus om er u tegen te beschermen of te bewaren voor bezwijken; en om u veel door Zijn Geest te troosten en te doen genieten onder die verdrukkingen.

Derde punt. De derde zaak in deze tekstwoorden was de reden of het argument, waarmede de bruid haar verzoek met kracht naar voren brengt. „Want waarom”, zegt zij, „zou ik zijn als een, die zich bedekt bij de kudde Uwer metgezellen?” Hieruit zouden veel leringen getrokken kunnen worden, maar ik zal slechts deze algemene en veelomvattende lering onder uw aandacht brengen.

Lering E.

Aangezien Christus veel metgezellen heeft, die het volk in meerdere of mindere mate van Hem afvoeren; zo moet een gélovige er bezorgd over zijn niet achter hen af te wijken, maar met een heilige verontwaardiging tegen zulk een kwaad vervuld zijn.

Dit is heel duidelijk uit de tekst, want de bruid veronderstelt hier, dat Christus metgezellen heeft en dat zij kudden hebben, die hen volgen. En haar zeggen: „Waarom zoude ik zijn als een, die achter hen afwijkt?” (Engelse vertaling) toont haar afkeer van haar ongerechtigheid. Reeds eerder liet ik u zien, wat verstaan moet worden door „metgezellen”, namelijk alles, dat naast Christus wordt opgericht of boven Hem geschat wordt, zoals zinnelijke lusten en afgoden. Eveneens een iegelijk, die de mensen van Christus afleidt, zoals ketters; en in 't algemeen allen, die het volk van de zuiverheid naar een dwaalweg en afval van Christus voeren. Maar bij het behandelen van deze lering zal ik trachten ulieden te wijzen op:

- I. Sommige metgezellen, die Christus in het land heeft; voor wie wij ons moeten wachten en achter wie wij niet moeten afwijken.
- II. Zal ik u iets van de noodzakelijkheid laten zien, om op een behoorlijker afstand van hun kudde te blijven.
- III. Enige middelen aangeven teneinde het kwade van hun weg te vermijden.

I. Wat het eerste betreft, deze metgezellen zijn inderdaad zeer onderscheiden in soort en omvang.

Aangezien de bruid in haar argument allen op het oog heeft, moet ik niet slechts een woord spreken over de grove ketterij en het afwijken van de fundamentele waarheden der zaligheid, en over de verfoeilijke afval, zoals die zich thans in ons land openbaart en reeds veel jaren ingeslopen is in de vorm van goddeloze en wrede wetten. Maar eveneens zal ik moeten handelen over de afval van anderen, van wie ik sommigen overigens liefheb, eerbiedig en acht als groot en Godvruchtig.

In de eerste plaats moeten zij onder Christus' metgezellen gerekend worden, die het volk leiden tot een algehele verloochening en ontkenning van de ambten van Christus. Dit zijn inderdaad grove ketters; de zodanigen zijn de Papisten. Zij leiden het volk tot de verloochening van het profetisch ambt van Christus, waardoor Hij onderwijst door Zijn Woord en Geest; want zij stellen hun eigen overleveringen boven het Woord van God en dringen deze de mensen op. Zij ontkennen het nut van Zijn Woord voor de leken of hen, die geen ambt bekleden in hun antichristelijke geestelijke heerschappij;

bewerende, dat onkunde de moeder der godsvrucht is. Zij stellen een onfeilbaarheid in hun kerk; sommigen alleen in de paus, dien zij voor een onfeilbare profeet houden. Anderen in de paus met een algemeen Concilie. Maar hoe zij ook in het onderwerp van deze onfeilbaarheid mogen verschillen, algemeen stellen zij deze in hun hoerachtige kerk. Zij leiden het volk tot een verloochening van het priesterlijk ambt van Christus, want zij dringen hun de leer van eigengerechtigheid en verdiensten door eigen werken op en zeggen dus openlijk, dat het offer van Christus, hetwelk Hij eens opgeofferd heeft ter voldoening aan de Goddelijke gerechtigheid en onze verzoening met God, tevergeefs was. Maar ik behoef geen ander argument te gebruiken om hun leerstelling van verdienste te weerleggen dan u aan te tooien wat in een werk vereist wordt voordat het verdienstelijk kan zijn.

1°. Dit wordt er in vereist, dat het een werk zij louter door des schepsels eigen werken. Maar van geen goed werk of daad van een schepsel kan gezegd worden, dat het zijn eigen werk is, omdat God het is, Die in hen werkt beide het willen en het werken.

2°. Dit wordt er in vereist, dat het een werk zij, hetwelk de werker niet verschuldigd en verplicht is te doen; terwijl een Christen, laat hem al het goede doen dat hij kan, oneindig in gebreke blijft wat hij verschuldigd is. Laat hem zijn uiterste best doen, hij is slechts een onnutte dienstknecht, zoals de Heere ons geleerd heeft.

3°. Dit wordt er in vereist, dat er een verhouding zij tussen het werk en de beloning. Welnu, welke verhouding kan er, denkt u, zijn tussen iets, dat u kunt doen en de eeuwige gelukzaligheid? Ja, in plaats van de eeuwige zaligheid te verdienen door enig goed dat er in een goed werk is, ligt er zoveel kwaads in de beste werken van een mens, dat ze de eeuwige rampzaligheid zouden verdienen, indien God met hem in het gericht zou treden. Welnu, wat dunkt u van het leerstuk van verdienste? U kunt de brief aan de Romeinen lezen en daar zult u haar begrip ten volle en duidelijk weerlegd zien. Ik weet, dat u allen zult belijden tegen deze ketterij te zijn. Doch, helaas! velen van u zijn papisten in uw praktijk. Velen van u zijn bezig uw eigen gerechtigheid op te richten door te rusten op uw eigen werken en verworven kundigheden.

Maar bovendien leiden zij het volk tot een verloochening of ontkenning van het *priesterlijk* ambt van Christus, door andere tussenpersonen of middelaars naast Hem te plaatsen, zoals engelen of heiligen. Evenals wij geen onmiddellijke toegang tot een aards koning kunnen krijgen zonder tussenkomst van zijn hovelingen, zo zeggen zij, evenmin kunnen wij op een andere manier naderen tot God. Maar het is verkeerd, om uit de gewoonten aan het hof van mensen te besluiten de wijze van onzen toegang tot het hemelhof. Dit is hun vleselijkheid en onkunde; bij de mensen wordt dringend aanhouden ras als onbeschaamdheid geacht; Maar het is welgevallig voor God. Laat hen met deze afgoderij nog zoveel nederigheid of eerbied voorwenden als zij willen, hun handelwijze wordt veroordeeld en hun praktijk weerlegd door de Heilige Geest. Col. 2: 18 „Dat dan niemand u overheerse naar zijnen wil in nederigheid en dienst der engelen, intredende in hetgeen hij niet gezien heeft, tevergeefs opgeblazen zijnde door het verstand zijns vleses.” Wij zien in Openbaringen 19: 10 en 22: 8, wanneer Johannes neerviel voor de voeten van een engel om hem te aanbidden, dat hij dit Johannes onvoorwaardelijk verbood, zeggende: „Zie, dat gij dat niet doet.” En toen Cornelis Petrus ontmoette en voor zijn voeten neerviel en hem aanbad, weigerde Petrus en zeide: „Sta op, ik ben ook zelf een mens”, De Heere Jezus zegt in Matth.4:10 „Den Heere uwen God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.” Het is onze troost, dat onze Middelaar, Christus Jezus, al onze toestanden en behoeften kent en dat Hij voldoende kan helpen. Hij is zowel onze Voorspraak en Rechter en wij behoeven niet te vrezen, dat onze zaak bij Hem mislukken zal. En enige andere tussenpersonen te gebruiken, ware hun die aanbidding en ere te geven, die slechts Gode toekomt en afbreuk te doen

aan het priesterlijk ambt van Christus.

Deze godslasterlijke papisten leiden het volk tot een verloochening van het *koninklijk* ambt van Christus; want zij stellen de paus, wiens naam is godslastering, als het hoofd van de kerk. Zij verwerpen de leer van Christus en dringen hun eigen antichristelijke en ketterse overleveringen op. Zij verwerpen Christus' instelling van Zijn sacramenten, wanneer zij Zijn doop tot het afschuwelijke bijgeloof verkeren en Zijn avondmaal in de grofste afgoderij omzetten, wanneer zij hun mis willen opdringen en beweren, dat het brood en de wijn werkelijk veranderen in het lichaam en het bloed van Christus. Zij verwerpen Christus' instelling der sacramenten, wanneer zij er nog vijf andere sacramenten van hun eigen vleselijke en vervloekte vinding aan toevoegen. Zij verwerpen de aanbidding van Christus en dringen hun afgoderijen en bijgeloof op en leren onbeduidende menselijke ceremoniën. Zij verwerpen de tucht van Christus en leggen hun eigen pauselijke boetedoeningen en godslasterlijke aflaten en vergiffenis op. Zij verwerpen de regering van Christus en stellen hun eigen tirannieke priesterheerschappij met een monsterachtig aantal antichristelijke geboden. O, mijn vrienden, let eens op hun verdoemelijke leer en welk een hoogte zij in ons land bereikt heeft. Het pausdom zetelt op de troon en bekleedt veel plaatsen van macht en vertrouwen. En u moet beslissen, óf onder hun macht te bukken, óf door hun zwaard vervolgd te worden. Sommigen zeiden, dat zij nimmer konden inzien, dat het een zaak was om verdrukkingen voor te lijden, maar als het ging om papisme, zo zouden zij standvastig blijven. O, bedenkt toch: Hij die getrouw is in 't minste, die is ook in 't grote getrouw; en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het grote onrechtvaardig. Velen van u verwachten vrede en snakken naar een vrijheid. O, onverzadelijke dwazen! Wat verwacht u van mensen, die niet weten wat het is, zich aan God of mens te houden? Wat verwacht u van mensen, wier beginselen hen leiden tot het niet houden van hun woord aan Protestanten, die zij ketteren noemen? Het kan in de geschiedenis van hun wreedheden en verraad worden opgemerkt, dat zij juist de allerbloedigste plannen hadden, wanneer zij vrijheden verleenden en proclamaties, beloften en plechtige verklaringen van genade afkondigden. Als een voorbeeld hiervan mag ik u wijzen op de nimmer te vergeten Bartholomeüsnacht in Parijs en de geschiedenis der Waldenzen in Piëmont. Ik zou andere voorbeelden kunnen geven, maar de tijd laat het niet toe.

O, mijn vrienden, u kunt zien hoe verkeerd het is om de vijanden te vertrouwen. Op verschillende bladzijden in de geschiedenis heb ik opgemerkt, dat de grootste ellende over de kerk gekomen is, wanneer de vijand beweerde en verklaarde, dat zij vrede en vrijheid zou verkrijgen. Daarom herinner u Christus' waarschuwing *u te wachten voor mensen*. O vrienden, mocht u er toe komen op geen vijanden uw vertrouwen te stellen! Toen zij verklaarden onze vrienden te zijn en zwoeren de godsdienst te handhaven, welke wij thans belijden, O, hoe verraderlijk verbraken zij het Covenant! (= Verbond, zie aant. 1) En hoe hebben zij ons sinds dien dag vervolgd, omdat wij die eed Gods gehouden hebben, welken zij eveneens verplicht waren te houden. En wilt u hen nu vertrouwen, wanneer zij tegenstanders blijken te zijn? Toen zij vriendschap voorwendden, gaven zij ons geen vrede, en ik acht het als een teken van een boze geest om thans vrede van hen te verwachten. Nee, nee, het zou beter zijn, dat ge u ging voorbereiden op een bloedig lijkkleed. Want de Heere heeft een twist met de inwoners van dit land en Hij zal het zwaard over hen brengen, hetwelk steden en platteland verwoesten zal!

In de tweede plaats moeten zij onder Christus' metgezellen gerekend worden, die het volk leiden tot verloochening van enig ambt van Christus, zoals de „*bisschoppelijke*

party", (zie aant. 12) die het volk verleidt tot verloochening van het koninklijk ambt van Christus. Hij alleen is Koning over Zijn kerk. Psalm 2: 6 „Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid.” En Eféze 1:22 „En heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen en heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen.” En dienovereenkomstig heeft Hij aan Zijn kerk ordonnantiën geschonken en ambtsdragers in haar geplaatst, Eféze 4:11, 1 Kor. 12:28. Maar deze goddeloze partij, die de kerk onder bisschoppelijk bestuur brengt, rukt Hem van Zijn koninklijke troon en stelt in Zijn kerk ambten in, die Christus niet ingesteld heeft.

Zij stellen aartsbisschoppen, bisschoppen, dekenen enz. aan, die tot de rangen van de antichrist behoren. Zij ontkennen de Goddelijke machtiging van een regerend ouderling in de kerk. Zij nemen alle macht van regering en bestuur uit de handen van de hulppredikers en dragen die over aan hun trotse bisschoppen, terwijl de laatste weer verantwoording schuldig zijn aan de wereldlijke macht, wier schepping zij zijn. En in plaats van de volledige voorschriften te ontvangen en na te komen, welke Christus gegeven heeft voor de herderlijke bediening, ontvangen zij de voorschriften van parlement en Geheime Raad en derhalve is dit niet alleen een bisschoppelijke, maar ook een Erastiaansche (zie aant. 14) kerkregering. O, wat zal ik zeggen! Ziet hoe zij binnengeslopen zijn ... het zijn dieven en moordenaars! Onderzoekt hun leer... U zult bevinden, dat zij grovelijk dwalen. Slaat hen gade in hun godsdienstoefeningen... zij zijn zeer bijgelovig; beschouwt hen in hun regering... zij leven antichristelijk. Zie op hun wandel ... de meesten hunner zijn profaan en goddeloos. Overweegt de zaak, die zij voorstaan en u zult bevinden, dat het snode meened, grove onwetendheid, bedekte heiligschennis en opstand tegen God is. Daarom zeg ik u, zo u de toorn Gods niet op u wilt laden, gaat niet met de kudden van deze metgezellen mede, maar treedt uit hun kerken!

In de derde plaats heeft men degenen onder Christus' metgezellen te rekenen en te rangschikken, die het volk leiden tot een erkenning, welke het Woord Gods en de nationale kerk veroordeelt. Ezechiël 13:10 „Zij hebben Mijn volk verleid; de één bouwt een lemen wand, de ander pleistert denzelven met bze kalk.” De zodanigen zijn die predikanten, die de wettigheid van het beluisteren der (zie aant. 11) hulppredikers òren of aanraden hen te verdragen. Deze zijn vreemdelingen, die de schapen van Christus niet moeten volgen (Joh. 10: 5). Dit wordt veroordeeld wordt door ons Covenant (zie aant. 1) De hulppredikers òren dat het geoorloofd is om de (zie aant. 21) „cess” te betalen en andere afpersingen aan de vijanden, hetwelk is een zoeken van hun vrede en best, verboden in Deut. 23: 6. Dit is een sterken van de handen des goddelozen, opdat hij zich van zijn bozen weg niet afkeren zoude, hetwelk in Ezechiël 13: 22 gewraakt wordt. Of ze leren dat het geoorloofd is en laten toe dat zondige (zie aant. 18) eden worden afgelegd en contracten (zie aant. 19) worden ondertekend, welke met Gods Woord in strijd zijn. Deut. 7: 2, „Gij zult geen verbond met hen maken”, en Jeremia 4: 2, „maar zweer: zo waarachtig als de Heere leeft! in waarheid, in recht en in gerechtigheid.” En in strijd met die wet van onze *Nationale Vergadering* aanvaardden ze alle nieuwe eden en verplichtingen in gewone zaken, opgelegd zonder toestemming van deze kerk, en stoten leden van deze kerk uit, aangezien dezen zich niet de toorn Gods en de censuur der kerk op hun hoofden wilden laden. Wie zij ook zijn mogen, volgt hen niet, want zij leiden u af van de zuivere weg. Spreuken 19: 27, „Hun òring zal u doen afdwalen van de redenen der wetenschap”

In de vierde plaats moet ik dezen, met betrekking tot hun levensgedrag, in zover onder Christus' metgezellen rekenen, die het volk leiden om te veroordelen datgene,

hetwelk zij verplicht zijn te erkennen krachtens het Woord Gods en de staatsregelingen en de bereikte hervorming hunner kerk. Dit is niet „een houden hetgeen gij hebt” (Openb. 2: 25) en „een wandelen naar denzelfden regel en hetzelfde gevoelen waartoe wij gekomen zijn” (Filip. 3: 16). De zodanigen zijn die predikanten, welke het volk leren of aanraden enige van de waarheden, waarvoor wij moeten strijden of lijden, los te laten; welke de zaken veroordelen, waarvoor onze martelaren verdrukkingen leden; dezulken, die er op aandringen degenen te verlaten en hun steun te onthouden, die in hun woonplaats getrouwer gemaakt worden om hun getuigenis voor de Reformatie voort te zetten. Verschillende eeuwen en onderscheiden kerken hebben verschillende bewoordingen in hun getuigenis. Daarom, welke waarheden u ook geroepen wordt te loochenen of er voor te lijden, wees getrouw hierin en acht er niet één klein. Om deze oorzaak werd de kerk van Pergamus geprezen, Openb. 2: 13, „ Ik weet uw werken, en waar gij woont, namelijk waar de troon des Satans is; en gij houdt Mijn Naam en hebt Mijn geloof niet verloochend, ook in die dagen, in welke Antipas Mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, daar de Satan woont”. Ook de kerk van Filadelfia werd hierom geprezen, Openb. 3: 8, „Want gij hebt kleine kracht, en gij hebt Mijn Woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend”. En in vers 10 wordt er aan toegevoegd: „Omdat gij het Woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal Ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde wonen”. Welnu, wacht u voor deze predikanten en volgt hen niet; zij zullen u eveneens van het zuivere pad afvoeren; hun leer doet u evenzeer dwalen. In deze dingen brengen zij niet de leer van Christus' lijdzaamheid. Daarom, ontvangt hen niet en zegt tot hen niet: Weest gegroet in dat werk van onderwijs, 2 Joh: 10 en 11.

In de vijfde plaats zijn er sommigen, die indirecte metgezellen van Christus kunnen genoemd worden met betrekking tot hun gedragslijn. De zodanigen zijn degenen, die het volk zelf niet tot dwaling of afval leiden, maar toelaten, dat het volk door anderen afgevoerd wordt.

a. Degenen, die niet waarschuwen voor de tastbare zonden en strikken van dezen tijd, nu een groot gedeelte van hun last is om het volk in gevaarvolle tijden in rechte banen te leiden. Eféze 4: 12 -16. Hun wordt bevolen: „Roept uit de keel, houdt niet in, verheft uw stem als een bazuin en verkondigt Mijn volk hun overtreding, en het huis Jacobs hun zonden”, Jes. 58: 1. Paulus gaf een ander getuigenis van zijn consciëntie dan zij kunnen doen. toen hij zeide in Hand. 20: 20 „Ik heb niets achtergehouden van hetgeen u nuttig was” en vers 26, 27: „Daarom betuig ik ulieden op dezen huidigen dag, dat ik rein ben van het bloed van u allen; want ik heb niets achtergehouden, dat ik u niet zoude verkondigd hebben al de raad Gods.” Welnu, zodanig zijn die predikanten, die het volk niet gewaarschuwd hebben voor de zonde van bisschoppelijke kerkregering, toelating, zondige eden en verbintenissen, „cess” (zie aant. 21) en andere zondige afpersingen, waartegen zovele trouwe gezanten van Christus in dit land afzonderlijk getuigd hebben. Maar dezen zijn zóó ontrouw in hun zending en zóó zeer te berispen krachtens een wet van onze Nationale Vergadering wegens dubbelzinnige taal en het niet opkomen tegen de zonden van de tijd, en wegens het bedriegen van zielen (daar zij liever mensen behagen dan dienstknechten van Christus zijn), dat ik niet kan inzien hoe u hen met een geruste consciëntie kunt volgen; de droeve ervaring laat ons de kwade gevolgen van zulk een steunen zien, want zodoende wordt het volk eerst onverschillig wat betreft openbare zonden en geeft het vervolgens op er tegen te strijden.

b. Degenen, die zich uit het openbare leven terugtrekken en ophouden hun ambt uit te oefenen. Paulus zou het niet hebben durven doen, want hij zegt in 1 Kor. 9: 16 „Want

indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem; want de nood is mij opgelegd. En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig.” Dit is het werk van een huurling. Joh. 10: 12 „Hij, die een huurling is en niet de herder, ziet de wolf komen en verlaat zijn schapen en vliedt.” En hoewel sommigen niet helemaal het prediken nagelaten hebben, is toch de wijze, waarop het ter hand genomen wordt, als „het zetten van een kaars onder een korenmaat”, Matth. 5: 15. Helaas, hoe weinig waarschuwingen worden er in de lande gehoord tegen de stroom van het bederf van onze tijd in de afgelopen jaren. Ik kan niet anders dan hiertegen getuigen, overwegende wat de Heere tot Ezechiël zegt in hoofdstuk 34: 2 „Mensenkind, profeteer tegen de herders Israëls! Zullen niet de herders de schapen weiden?” O, dat zij wilden bedenken wat in Ezech. 33: 2 gezegd wordt. Welnu, overweegt eens hoe ontrouw deze in hun zending zijn en dat zij komen onder de gesel van die berisping, welke de Heere heeft besteld voor hen, die ongeregeld wandelen, 2 Thess. 3: 6, welke ongeregelde wandel was, dat zij niet werkten. Want het is een grote ongeregeldeheid om niet te werken het werk des Heeren. Hoe groter het werk van iemands roeping zij, des te groter is de schande het niet te verrichten. Ik kan niet zien, hoe u hen kunt beschermen, die op deze wijze schuldig staan; predikanten behoren niet slechts te prediken in tijden, wanneer het gevaar gering is; want hun last luidt: „Houdt aan, tijdiglijk en ontijdiglijk”, 2 Tim. 4: 2. Op het ogenblik treden er meer predikanten in t openbaar op dan eertijds en ik hoop, dat het niet moge zijn met het oog op de verwachte vrijheid. Ik weet, dat velen van u zullen zeggen, dat zij dit niet opmerken. Ik wenste, dat het zo was. En ik zal u zeggen hoe u het naar mijn mening zou kunnen weten.

1°. Indien zij er nauwgezet tegen getuigen en in hun preken het volk waarschuwen, welke boze bedoelingen de vijanden er mede kunnen hebben en het volk wijzen op de zonde om die vrijheid te omhelzen en te aanvaarden.

2°. Indien zij er een praktisch getuigenis tegen laten horen, d.w.z. indien zij in de praktijk géén van de bepalingen naleven, waarmede die vrijheid zou mogen beperkt worden. Vandaar dat ik niet kan inzien, hoe de proclamatie, die het preken „bij de haard” toestaat en het prediken buitenshuis (zie aant. 13) en in het veld verbiedt, voor deze predikanten kan getuigen, die gewoonlijk binnenshuis prediken. Ja, sta mij toe, dat ik zeg, dat het preken in het open veld groter getuigenis is, dan men wel beschouwt; want het wordt voor ons een zaak van belijdenis. Zij beschouwen het als rebellie, wij moeten getuigen, dat wij het als geen opstand beschouwen. Want het is op die wijze een aanbidden en dienen van de Heere, hetwelk in deze omstandigheden het meest bevorderlijk is voor Zijn koninkrijk; zoals duidelijk is, aangezien heel wat meer mensen onder het Evangelie gebracht worden dan anders; ja, het is een feitelijke bevestiging van dit principe, „dat God overal aangebeden moet worden.” De plaats is een onbelangrijke omstandigheid in de aanbeding Godes, evenmin als in de dagen van Christus en Zijn apostelen moeten ons geen restricties worden opgelegd.

Welnu, u moet het dan niet vreemd achten, dat ik degenen, die het volk niet waarschuwen voor de tastbare zonden hunner dagen of die zich uit het publieke leven terugtrekken, indirect metgezellen van Christus noem, met betrekking tot hun gedrag; want zij maken, dat het volk blootgesteld wordt voor anderen om hen af te voeren. Dat men in gedachtenis houde, wat de Heere Jezus Christus zegt: „Hij die met Mij niet vergadert, die verstroot”, d.w.z. hij, die niet doet, waartoe hij geroepen is ter bevordering van Christus' koninkrijk, is schuldig wegens belemmering. De natuur en het temperament van de mens, verbonden met en overgegeven aan de vleselijke belangen, is zodanig, dat het hem slechts aan indirecte toelating der predikanten ontbreekt om zich in zijn eigen verdorven gangen te sterken, opdat hij met des te meer vertrouwen en minder

schaamte moge voortgaan. Maar ik zeg u, vooral hun, die krachtens hun ambt geroepen worden het afdwalen des volks te verhinderen en zulks niet doen, zal deze ongerechtigheid terecht verweten worden.

II. De tweede zaak was iets van de noodzakelijkheid aan te wijzen, om op een behoorlijke afstand van de kudden van Christus' metgezellen te blijven en niet achter hen af te wijken.

Ik hoop, dat ik niet de noodzakelijkheid behoef aan te tonen om ulieden van het papisme afzijdig te houden, hetwelk een verzameling en vermenging is van godslastering, afgoderij, ketterij, bijgeloof, wreedheid en opstand. Eveneens hoop ik, dat de plicht om prelaten en hulppredikers (zie aant. 11) te verlaten, evenzeer duidelijk is voor de meesten uwer. Maar wie zich ook bezighouden met of leven in een weg van afval, moeten door u verlaten worden en vermeden worden, welk een achting u hun personen ook mag toedragen. Er zijn sommigen, aan wier genadestaat wij niet twifelen (ook hebben wij er ons niet in te mengen, want het is een verborgenheid Gods); en toch kunnen wij niet met hen meegaan wegens de verkeerdheid hunner weg. Ik zeg u, dat ge uzelf van dezulken moet afwenden, totdat zij dien weg laten varen. Iets van de noodzakelijkheid hiervan moge uit deze weinige volgende zaken blijken.

Ten eerste. Het is noodzakelijk, omdat u anders deel hebt aan hun zonde, 2 Joh. vers 11, „Want die tot hem zegt: Wees gegroet, die heeft gemeenschap aan zijn bonze werken.” Er is in dezen tijd voor u geen andere weg om vrij te zijn van hun handen in hun boze weg te sterken.

Ten tweede. Het is noodzakelijk, daar wij anders hun straf ontvangen. Lev. 26: 14, 15, 17, „Maar indien u Mij niet zult horen, en al deze geboden niet zult doen, en zo gij Mijn inzettingen smadelijk zult verwerpen, om Mijn verbond te vernietigen, zo zal Ik u ook doen; Ik zal verschrikking over u stellen” enz. „en gij zult geslagen worden voor het aangezicht van uw vijanden; en indien gij Mij ook hierom niet horen zult, maar in tegenheid met Mij zult wandelen, zo zal Ik ook in tegenheid met u wandelen, en Ik zal u over uw zonden zeventvoudig tuchtigen” Waarom wij uit hun midden moeten gaan en niet aanraken hetgeen onrein is. 2 Kor. 6: 17, Wanneer wij in de Schrift een vloek bedreigd vinden, durven wij niet met mensen op die weg wandelen, uit vrees voor de bedreiging.

Ten derde. Het is noodzakelijk, opdat wij daardoor het getuigenis van onze tijd verspreiden. Ik zie niet in, hoe wij het kunnen voorzetten in samenwerking met hen, die het getuigenis verdraaien, tegenspreken of verlaten.

Ten vierde. Het is een middel om de beloofde barmhartigheid te verkrijgen. Ezechiël 13: 23, „Daarom zult u niet meer ijdelheid zien, noch waarzegging gebruiken, maar Ik zal Mijn volk uit uw hand redden, en u zult weten, dat Ik de Heere ben.”

III. De derde zaak was enige middelen aan te geven ten einde het kwade van hun weg te vermijden.

1. Gij moet bevreesd zijn voor het kwade dat er in schuilt. Dusdanig was de bruid, toen zij haar verzoek kracht bijzette met deze reden: „Waarom zoude ik zijn als een, die zich bedekt bij de kudden Uwer metgezellen ?” Vrees voor een kwaad is een zeer groot middel om het te vermijden.

2. Gij moet u bewust zijn van uw geneigdheid om samen te gaan met hen, die in een weg van afval voortgaan. Dit was zo bij de bruid, gelijk duidelijk blijkt zowel uit haar verzoek als uit haar argument, dat zij te kennen geeft. Daarom schijnt zij niet voornamelijk Christus' goddebze en verkeerde metgezellen op het oog te hebben, maar dezulken, wie het ook zijn, achter wie zij het meest geneigd zou kunnen zijn af te

wijken. U moet een heilige verontwaardiging omdragen tegen iedere boze gang van dwaling en afval. Dit leefde in de bruid, want zij zegt: "Waarom zou ik zijn, als een die afwijkt?" (Engelse vertaling) En ook in de psalmist, want hij zegt: "Ik haat alle valse paden". U moet de Heere smeken om op rechte paden geleid te worden. De bruid doet dat wanneer zij zegt: „Zeg mij, waar Gij weidt.” En wanneer u bidt, ziet toe dat uw hart niet kleeft aan uw eigen wegen en dat u bereid zijt te doen wat God in Zijn Woord besloten heeft.

3. Gij moet u op Christus' leiding verlaten. Hij is tot een Leidsman gegeven en u moet u aan Hem vastklemmen. U moet er om smeken en wachten op een antwoord. O, Hij is zulk een ware Gids, zo'n onfeilbare Leidsman. Ziet toe, dat u uzelf onder Zijn leiding stelt, Die u kan leiden ten tijde van de grootste verwarring, beroering en donkerheid. Die u strikken kan doen ontkomen en iedere afwijking vermijden. O, richt al uw liefde op de beminnelijke Christus en laat het uw zorg zijn de zonde te schuwen. En welk een benauwde tijd van vervolging u ook besteld moge wezen, u zult door Hem geleid worden naar die verkwikkingen, waar Hij Zijn kudde legert op de middag.

Welaan, mijn vrienden, ik wenste wel, dat u een recht gebruik wilt maken van wat ik gezegd heb. Want aangezien ik niet heb durven trachten mensen te behagen, omdat ik dan geen dienstknecht zou kunnen zijn, zo heb ik nochtans niet gewenst of bedoeld iemand van u te verbitteren. Dat zij verre van mij! Ik zoek uw welzijn. Maar ik heb getracht mij grondig te onderzoeken onder het oog van mijn Meester en mij vrij en eerlijk van mijn plicht te kwijten, opdat ik vrede mag hebben wanneer ik mij te verantwoorden zal hebben voor de arbeid van deze avond. En ik weet niet hoe spoedig dit moge zijn!

2. EEN UITZIEND VERLANGEN.

„Totdat de dag aankomt, en de schaduwen vlieden; keer om, mijn Liefste! wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten, op de bergen van Bether!” Hooglied 2:17.

Geliefden! Er zijn vijf zaken die door het grootste deel van dit geslacht nauwelijks worden geloofd.

1. De eerste zaak die nauwelijks door de wereld wordt geloofd, is het bestaan van God; dit blijkt uit de weinige vreze Gods die in dit land wordt gevonden. O, dat u van het bestaan van God afwist of erin geloofde! U zou Hem zeer zeker meer vrezen.
2. De tweede zaak die nauwelijks door het merendeel van dit geslacht wordt geloofd, is deze: zij geloven niet dat er een hemel is, een plaats van rust voor de zielen der Godzaligen. Anders zou er meer arbeid en naarstigheid zijn om haar als hun woning te verkrijgen. Er zou meer heiligheid en honger in u zijn, opdat u die genoeglijke Erfenis die Boven is, zou mogen genieten alwaar de dienst van God niet onderbroken en verstoord wordt door geestelijke of tijdelijke vijanden, zoals dat hier beneden vaak gebeurt.
3. De derde zaak die nauwelijks door het grootste deel van de wereld wordt geloofd, is dat er een hel is; een plaats der pijniging, waar de zielen der goddelozen na de dood naartoe zullen gaan. Ja, een plaats van eindeloze pijniging waar tot in der eeuwigheid geen verzachting van de pijn meer zal zijn. O mensen, als u dit toch geloofde, dan zou u er meer moeite voor doen om deze plaats te vermijden! U zou uw afgoden in uw boezem niet zo koesteren zoals u dat nu doet! U zou uzelf niet onderwerpen aan de zondige wegen van de tijd; er zou niet zo'n inschikkelijkheid zijn met de slaven van de vijand. U zou ook niet zoveel bij hen over de drempel komen als u geloofde dat er zo'n plaats als de hel is, waar alle onboetvaardige zondaren hun verdiend loon vanwege hun zonden moeten ontvangen tot in alle eeuwigheid!
4. De vierde zaak die niet serieus wordt geloofd door dit geslacht, is deze: de zekerheid van de dood. Wij zullen allemaal zeggen dat wij dit geloven, maar het is slechts met een natuurlijk en redelijk geloof. Maar o, indien de welmenende gedachten daarvan ons hart toch bezaten! Wij zouden meer geloven dat de dood eens zal komen en er ons meer op voorbereiden. O, mensen, zie toch welgetroost te leven en te sterven, want na de dood is er geen bekering meer mogelijk, noch wederkeer tot God in het graf, want waar de boom valt, daar zal hij tot in der eeuwigheid blijven liggen. O, mensen, strijdt om hiervan een recht gezicht te krijgen.
5. De vijfde zaak die nauwelijks door het merendeel van dit geslacht wordt geloofd, is deze: de zekerheid van het oordeel. O, mensen, geloof toch dat u voor de rechterstoel Gods zult moeten verschijnen; voor die God Die een rechtvaardig en schrikkelijk Rechter is en zijn zal. Bedenkt dan dat u, als u daar zult komen, of gerechtvaardigd of veroordeeld zult worden, en daar zal geen verontschuldiging worden aangenomen! Er zal niet enige onoplettendheid zijn in de zaken die daar verhandeld zullen worden. Alles zal rechtvaardig gebeuren. O, zoekt met ernst om God op de dag der afrekening in barmhartigheid en met vreugde te ontmoeten! Ik

geloof dat er sommigen zijn voor wie het een dag van vreugde en een genadige ontmoeting zal zijn. Voor de goddelozen en de verdoemden zal het een schrikkelijke dag zijn! O, o, het zal voor alle dezulken een vreselijke dag zijn. Maar o, het zal een aangename dag zijn voor alle ware gelovigen, voor degenen die in Christus Jezus zijn!

Maar om tot onze tekstwoorden te komen, in deze en in de voorafgaande verzen vinden wij in de twee laatste gedeelten de redevoering en het gedrag van de bruid. Hierin worden twee zaken naar voren gebracht: *zij verklaart haar geloof of aandeel in Christus en houdt dit vol ondanks al haar bestrijders, want ze zegt: „Hij weidt onder de leliën.”*

In onze tekstwoorden liggen verschillende zaken opgesloten. Zoals:

- I. Met „de dag” wordt de dag des oordeels bedoeld. We horen de Schrift verschillende keren van die dag spreken. Zo ook van *de Opgang uit de hoogte*, maar hiermee wordt eerder Christus’ heerlijke geboorte bedoeld die, bij wijze van uitnemendheid, de eerste dag of dé dag wordt genoemd. Maar de tweede dag is de dag des oordeels, of de dag van Zijn tweede verschijning en die dag wordt hier bedoeld. Het wordt hier een dag genoemd omdat het een licht is waarvoor niets kan worden verborgen; het licht van deze wereld moet er voor wijken. Geen kaars, geen zon noch maan is hier van node; maar het zal zulk een dag zijn waarop niets voor Zijn oog zal verborgen blijven. Het wordt ook een dag genoemd, omdat niets duister zal zijn. Er zal geen duisternis zijn voor de gelovige op die dag; al de nachtschaduw en zullen wegvlieden.
- II. Een gedeelte van haar houding wordt verwoord in haar gebed, namelijk in deze woorden: „Keer om, mijn Liefste! wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten, op de bergen van Bether.” Dat betekent de bergen der scheiding die gevallen waren tussen haar en haar Geliefde. Zij maakte gebruik van de uitdrukking: „Wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten,” om haar verlangen naar Zijn snelle terugkeer te kennen te geven. In die uitdrukking kunnen we haar bezorgdheid horen voor Zijn terugkeer, of hoe aangenaam het voor haar zou zijn, zoals een snelle ree die tot zijn gezellin komt, huppelende van genoeg en genot om bij haar te zijn. Zijn beweging is snel. Hij komt met aandrang en genoeg. Hij laat zich niet afschrikken door welke belemmering dan ook. Hij wil haar voor Zich winnen en tot haar komen.

Wij kunnen hieruit deze lering trekken: ***Hoewel er nu veel schaduwen zijn tussen Christus en de gelovigen***, nochtans is er een dag aanstaande waarop deze schaduwen zullen wegvlieden. 2 Petrus 1:19.

I. Ik zal u eerst enige schaduwen noemen die thans tussen Christus en de gelovigen zijn die op deze dag zullen verdwijnen.

1. De eerste schaduw is de schaduw van *gebreken* in de gelovige. O mensen, dit is een donkere wolk tussen Christus en de gelovigen, die er voor zorgt dat Hij Zijn aangezicht verbergt en dat arme gelovigen op aarde menige droevige dag en nacht moeten doormaken. Op die dag echter zal er een aangename verwisseling zijn, want dan zullen zij bevrijd worden van al hun menigvuldige gebreken en voor eeuwig volmaakt zijn. Daar zal geen zonde meer gevonden worden; dan zal het sterfelijke onsterfelijke aandoen en het verderfelijke zal onverderfelijke aandoen, dan zal alles worden veranderd.

2. De tweede schaduw die de gelovige op aarde overschaduwet en die op die dag zal

worden weggenomen, is de schaduw van *jaloersheid*. Hier op aarde zijn wij dikwijls jaloers op Christus; wij kunnen het heel vaak niet eens zijn met Zijn handelwijze. Wanneer wij Zijn onbevleete en onveranderlijke liefde wantrouwen, dan denken wij vaak dat Hij ons niet liefheeft en willen daarom onze liefde niet aan Hem geven. Maar o, doet dat toch niet! Want die dag, ja de dag der afrekening die op handen is, zal al uw verdachtmaking van Christus' liefde wegnemen en u zult dan zien dat Hij liefde, ja innigste harteliefde had. Op die dag zal er geen plaats zijn voor twijfel.

3. De derde schaduw die de gelovige met wolken bedekt en op die dag zal worden weggenomen, is die donkere schaduw van *doodsheid* en verlating, die de zonde over de gelovigen heeft gebracht. O hoe menige droevige klacht moet de arme gelovige uiten vanwege deze donkere wolk als de Heere Zijn aangezicht onttrekt en de arme gelovige de moed laat zinken! Wees nochtans bemoedigd, want het is vaak het deel van 's Heeren volk om hier te vertoeven en uit te roepen: *O, Hij heeft Zich teruggetrokken! Hij heeft Zich verwijderd! Hij is heengegaan! Hij is heengegaan en wij weten niet waar wij Hem vinden zullen.* Maar op die dag zal deze wijs in een andere overgaan: *O, Hij is tegenwoordig, Hij is tegenwoordig!* Zo zal die donkere dag of wolk van verlating volkomen worden verjaagd, en u zult Hem aanschouwen van aangezicht tot aangezicht, ja, u zult Hem zien zoals Hij is.

4. De vierde schaduw die de gelovige op aarde met wolken bedekt, is die donkere schaduw van *onbekwaamheid* om Christus te ontvangen of Hem te onthalen. O, wordt u hier niet veel van in uzelf gewaar? O, hoe zwak, hoe lui, hoe vleselijk en hoe koud bent u in bevolen plichten? Is Zijn dienst niet dikwijls een verveling voor u? Is het niet een last voor u? Op die dag zal er een eind gemaakt worden aan uw bezwijking. Alle ontsteltenis des geestes zal wegvlieden en het zal uw genoeglijke arbeid worden om altijd bezig te zijn in het eindeloze werk der verwondering en dankzegging tot in der eeuwigheid, en dat zonder enige traagheid.

5. De vijfde schaduw die over de gelovige komt terwijl hij op de aarde is, is de schaduw *der ordonnantiën*. Hoewel zij middelen zijn in Zijn hand en hoewel zij Christus niet van de gelovige verbergen, maar veeler enige voorstelling van Hem geven, toch is het slechts een kleine en duistere opflikking die zij van Hem geven, 1 Kor. 13:12. In de ordonnantiën zien wij Hem slechts door een spiegel, in een duistere rede, of achter de muur, of door het duistere traliewerk. Maar o gelovigen, op die dag zal die wolk der ordonnantiën worden verwijderd en u zult de onmiddellijke tegenwoordigheid van Christus genieten, ja, van de beminlijke Christus, zonder deze schaduw. Ik zeg u dat het voorwaar zeer troostrijk is voor arme gelovigen om een gezicht van Hem in de inzetten te ontvangen. O, welk een vreugde hebben sommigen van Zijn volk gevonden in een openbaring van Hem in het Evangelie. Ja, soms hebben ze wel eens moeten uitroepen: "Heere, houd Uw hand wat terug, want wij zijn maar arme aarden vaten en kunnen niet meer bevatten." O, hoe ver is hetgeen u genoten hebt in de ordonnantiën beneden de eeuwige genietingen van Hem! O, mensen, woorden schieten tekort om deze eeuwige gelukkige staat te beschrijven.

6. De zesde schaduw die thans op de gelovige ligt, is de schaduw des *geloofs*. Hoewel deze schaduw niet een schaduw is die de genieting van de gelovige bederft en belemmert, toch is die edele genade niet zonder schaduw. Op die dag zal het geloof echter overgaan in gezicht. Want zelfs op z'n best is het geloof slechts een duister gezicht dat wij hier door het geloof van Hem ontvangen: „Want wij kennen ten dele en wij zien ten dele; maar wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten dele is, teniet gedaan worden, en alsdan zullen wij Hem zien gelijk Hij is.”

7. De zevende schaduw die moet worden weggenomen, is de schaduw van *gevoelige tegenwoordigheid*, waarnaar wij zoveel zoeken. Het is wel ziet aangenaam voor de

gelovigen; maar o, het is maar een duister gezicht van Hem op aarde! Het is niets in vergelijking met wat het tot in der eeuwigheid zal zijn. Het is dag en nacht verschil. Maar o, die eeuwige genieting van Christus! Die genoeglijke Erfenis is ver te verkiezen boven de tegenwoordige genieting. Petrus verkoos gevoelige tegenwoordigheid. Hij vergiste zich in de openbaring. Hij was bereid om van de Kerk verborgen te blijven en te scheiden van het volk, opdat hij Christus' gevoelige tegenwoordigheid op de berg maar mocht genieten. En toch was het maar een schaduw ten opzichte van de heerlijkheid die geopenbaard zal worden op die dag.

8. De achtste schaduw die de gelovigen met wolken bedekt en die op die dag zal worden verwijderd, is de schaduw van de *natuurlijke dood*. Zij moeten allen sterven of veranderd worden; de dood zal echter verslonden worden tot het leven. Wij kunnen veel verschijnselen van de dood waarnemen, zoals ziekte en ongemakken, die ervoor zorgen dat er wolken komen tussen Christus en ons. Op die dag zullen echter ook die wolken verdwijnen, wanneer wij zullen zegevieren over de dood, die de laatste vijand is, of de laatste vijand die wij het hoofd zullen moeten bieden. Op die dag zullen we moeten uitroepen: „O dood! waar is uw prikkel? O graf! waar is uw overwinning?”

II. De tweede zaak waarover ik wens te spreken, is over de voorrechten die de gelovigen op die dag zullen hebben.

1. Het eerste voorrecht waaraan de Godzaligen op de dag des oordeels deel zullen hebben, is *dat zij bijeen vergaderd zullen worden van de vier winden des hemels en van de vier hoeken der aarde door het geluid van de laatste bazuin*. O, mensen, er is thans een grote verstrooiing onder de gelovigen; sommigen zijn gedood tijdens hun verbanning en anderen tijdens hun gevangenschap. Velen zijn er verdrongen in de zee; velen zijn er in de zee geworpen als zij onderweg stierven. Anderen zijn wreed gemarteld en hun lichaam in vieren gedeeld en overal heen geworpen. Maar op die dag zal de Heere alles tot Zich verzamelen, zodat er geen stofje van hen zal verloren gaan. Met het lichaam waarmee zij deze verstrooiingen, folteringen of zelfs de dood hebben doorstaan, zullen zij verschijnen en weer met de ziel verenigd worden.

2. Het tweede voorrecht waaraan de gelovige op die dag der afrekening deel zal hebben, is *dat zij opgenomen zullen worden van de aarde om de Heere in de lucht te ontmoeten*. O, mensen, de Koning komt, de grote en geduchte Rechter komt. Hij is op weg! O, maakt uzelf voor Hem gereed! Weest bereid om Hem te ontmoeten, want als u Godzalg bent dan zult u worden opgenomen om de Heere in de lucht te ontmoeten met alle blijdschap en verheuging.

3. Het derde voorrecht waaraan de gelovigen ten laatsten dage zullen deel hebben, is *dat zij aan de rechterhand van de geduchte Rechter zullen worden gezet; een plaats van onschatbare eer, een vermaarde plaats!* Zeker, de goddelozen zullen ook vergaderd worden, maar zij zullen niet delen in dit eervolle voorrecht van gezet te worden aan de rechterhand van Christus met Zijn ware schapen. Ook denken wij nog altijd dat zij niet zullen worden opgenomen maar beneden zullen blijven; en dat zij, wanneer zij gevonnist zijn, naar de hel zullen gaan om daar tot in alle eeuwigheid te blijven. Maar de rechtvaardigen zullen een plaats hebben aan Zijn rechterhand, een ereplaats, een plaats van genot en een plaats van genoeg, waar zij deelnemers gemaakt zullen worden van de overwinning en triomf. Zij zullen zich hartelijk verenigen om het vonnis te geven aan de verdoemden, aan engelen en mensen. Zij zullen dan niet partijdig zijn; de gelovige vader zal het vonnis uitspreken tegen zijn ongelovig kind, en het kind tegen zijn vader. De man tegen zijn lieve vrouw, en dat zonder de minste weerzin of twijfeling.

4. Het vierde voorrecht waaraan de ware gelovigen ten laatsten dage zal deel hebben, is

dat zij door de Heere zullen worden erkend. Zij zullen door Hem erkend worden voor Zijn Vader en al de engelen in de hemel. O, mensen! vreest dan toch niet om Hem te gehoorzamen! Vrees toch niet om Hem hier op aarde te belijden, want u zult door God erkend worden en Zijn goedkeuring verkrijgen. Zijn toejuiching heeft meer waarde dan de toejuiching van engelen en van alle heiligen die ooit op aarde hebben geleefd of nog zullen leven! Want ook al hebt u deze goedkeuring en u mist Gods goedkeuring, dan zult u geen deel hebben aan de vreugde van door God erkend te worden!

5. Het vijfde voorrecht dat de ware gelovigen ten laatsten dage zullen bezitten, is *dat zij volkomen bevrijd zullen worden van de schuld en kracht der zonde.* O, de gelovige heeft op aarde menige zwarte vlek. Maar op die dag zal Hij hem volkomen bevrijden, zuiveren en schoon wassen van al de vlekken en fouten die de zonde over zijn ziel gehaald heeft. Hij zal bekleed worden met een zuiver wit kleed, ja met de gerechtigheid van Christus. O, mensen, wat denkt u van dit heerlijk gewaad?

6. Het zesde voorrecht waarin de ware gelovigen op die laatste dag zullen delen, is *dat zij door God gezuiverd zullen worden van alle lastering en kwaadsprekerij der mensen.* Want dan zal Hij hen verlossen van alle ergernis en schande waarmee zij in dit leven in aanraking zijn gekomen. Ik zeg, op die dag zullen zij voor eeuwig volkomen bevrijd en vrijgesproken worden voor al hun vijanden.

7. Het zevende voorrecht waaraan de ware gelovigen op de laatste dag deel zullen hebben, is *dat zij door de Heere Zelf vriendelijk onthaald en ontvangen zullen worden.* Hij, Die de Koning van hemel en aarde is, zal hen verwelkomen en onthalen met deze aangename uitnodiging: „Komt, gij gezegenden Mijns Vaders; beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.” O die heerlijke, aangename en winstgevende erfenis, waar u dat heerlijk gezelschap zult genieten! Uw werk zal een voortdurend en zonder ophoud loven van God zijn! O, wie zal kunnen zeggen wat dat zal zijn. O, wie zal daar naar waarde iets over zeggen? O die zielsverrukkende erfenis die zij op die dag zullen genieten!

8. Het achtste voorrecht waaraan de Godzaligen op die dag zullen deel hebben, is *dat zij met Christus zullen zitten en het eens zullen zijn met Zijn oordeel waarmee Hij de wereld zal oordelen.* Veel onrechtvaardige vonnissen zijn in deze wereld over de Godzaligen geveld, maar op die dag zal de gelovige zijn toestemming geven aan dat rechtvaardige en vreselijke vonnis dat over de vreselijk ongehoorzame zondaren zal worden geveld. Op die dag zal de liefde van gelovigen tot Christus zo groot zijn, dat zij het met Hem eens zullen zijn in het oordeel. Zij zullen hun dierbaarste familieleden of betrekkingen naar het vlees, aanklagen en veroordelen en dat zonder enige weerzin of twijfeling.

9. Het negende voorrecht waaraan de Godzaligen op de oordeelsdag deel zullen hebben, is *dat zij zullen worden uitgenodigd om die edele woonplaats, die hen bereid is van de grondlegging der wereld, in bezit te komen nemen.* O komt en neemt nu uw Koninkrijk in bezit! Indien ik daarvan zou moeten beginnen te spreken dan zou ik de heerlijkheid van dit Koninkrijk voor u maar verduisteren. Want wie is in staat om die heilige plaats te beschrijven; de voorrechten van deze plaats kunnen u niet worden beschreven, noch door de engelen, noch door de geesten der volmaakt rechtvaardigen, die er nu al van in het bezit zijn, veel minder door mij. Ik zeg u, dat alle engelen die er nu al veel jaren van in het bezit zijn geweest, het ons niet zouden kunnen beschrijven. We mogen er echter dit van zeggen: het is een rust zonder rust. Daar zullen ze eeuwig ontslagen zijn van alle moeite, zonde, verdriet en ellende; daar zijn zij voor eeuwig rusteloos in het loven van God.

10. Het tiende voorrecht waaraan de ware gelovigen in de dag der afrekening zullen deel hebben, is het besef van hun gelukzaligheid of de gelukkige staat waarin zij zich

bevinden, als zij de pijniging der goddelozen zullen zien of eraan zullen denken, en zichzelf volkomen bevrijd bevinden van die ellendige en kommervolle staat die de goddelozen zullen binnengaan en waaraan nooit geen einde zal komen.

O mensen! overweegt wat u doet, terwijl u tijd en gelegenheid hebt! O, wees ijverig om deelgenoten gemaakt te worden van deze voorrechten! O, zoekt uw vermaak in Hem!

De hoop op de dag des oordeels is en moet een verkwikkende gedachte voor alle ware gelovigen zijn. Daarom kon Paulus zeggen: „Geliefden, vertroost elkander met deze woorden.”

Voor wie zijn echter al deze voorrechten? Voor een ieder die met Christus in het verbond staat; aan hun zullen al die voorrechten worden geschonken.

Ik zal hier enige toepassingen maken, en wel:

1. Tot onderwijzing.

Mensen! zoekt dit te geloven, dat alle beloften die er in de Bijbel staan en alle voorrechten des hemels op de oordeelsdag aan de ware gelovige in Christus zullen worden geschonken. Wanneer de boeken zullen worden geopend en alles naakt en geopend zal zijn voor Hem; wanneer de onpartijdige Rechter zal zijn gezeten en het vonnis zal vellen, dan zullen de gelovigen de voordelen van alle voorrechten tot hun eeuwige vertroosting verkrijgen.

2. Tot uitnodiging.

O komt en gaat een verbond met God aan en u zult bemerken dat alles wat wij u hebben gezegd op waarheid berust! U die dit al hebt gedaan, neemt het tot uw bemoediging aan en u zult bemerken dat het een dag van vreugde voor u zal zijn. U die dit nog niet gedaan hebt, vermanen wij om te komen en Christus op Zijn eigen voorwaarden te omhelzen, zoals Hij wordt aangeboden in het Evangelie, en alles zal wel zijn. Ik smeed u bij alle vreugden des hemels en bij alle pijnigingen der hel om te komen en Hem te omhelzen! Komt en neemt Hem aan tot uw God en geeft uzelf aan Hem als Zijn volk.

3. Tot onderrichting.

O mensen, op die dag zullen alle schaduwen wegvlieden, maar wees ervan verzekerd dat ze ook echt niet eerder zullen wegvlieden! Het vlees zal blijven strijden tegen de geest, en het onvernieuwde deel zal niet eerder de laatste adem uitblazen. Onderwerpt u dan aan Zijn wil. U zult zowel wolken en schaduwen als zonneschijn en mooi weer tegenkomen.

4. Tot bemoediging van alle Godzaligen.

O, wees dan bemoedigd, want op die dag zullen alle schaduwen wegvlieden. Al uw lijden, droefheid en zonden zullen daar een einde nemen. Op die dag zal het geloof overgaan in aanschouwen en genieten; de hoop zal overgaan in bezit. De liefde, die grootse genade, zal eeuwiglijk en tot in alle eeuwen eeuwigheid de metgezel van de gelovige zijn.

5. Tot vertroosting van al Zijn volk die voor Hem en Zijn zaak in moeilijkheden verkeert. vertroost u hiermee dat de dag komt en snel nadert dat al deze schaduwen zullen wegvlieden en u meer dan overwinnaars in Christus, of door Hem Die u heeft liefgehad, zult worden gemaakt!

II. Ik kom nu tot een volgende zaak die in onze tekstwoorden opgesloten ligt, namelijk haar gebed. „*Keer om, mijn Liefste! wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten, op de bergen van Bether.*”

Ik zal het een weinig voor u uitleggen. We kunnen er deze leer uit trekken: *hoewel Christus Zich af en toe van de gelovigen terwijl zij op aarde zijn, onttrekt, toch behoren zij zich met de staat van Zijn afwezigheid niet tevreden te stellen. Ook al mogen zij de hoop hebben om Hem straks te zullen genieten, moeten zij toch de middelen gebruiken om Hem uit te nodigen terug te komen, bij hen te zijn en opnieuw de veelvuldige openbaring van Zijn liefde te schenken.*

Wat zijn echter de redenen dat Christus Zich terugtrekt?

1. Het kan zijn dat er overtredingen of bekende zonden in uw boezem gekoesterd worden. Een beminde begeerlijkheid of afgod waarvan u geen afstand wilt doen, kan de oorzaak zijn dat Christus Zich terugtrekt. Als u uw opstand bekijkt, hoe kan het dan ook anders? Denkt u Zijn tegenwoordigheid te genieten en nochtans bekende zonden in uw hart te koesteren? O mensen! ik kan u wel vertellen dat er geen groter kenmerk is dat u voor alsnog geen ware gelovigen bent, als u enige bekende zonde in uw hart koestert. O, komt en breekt met uw zonden, breekt met de goddeloze praktijken van dit geslacht. Doet al uw heimelijke en verborgen zonden weg als u wilt dat Hij tot u wederkeren zal, want zij zijn de oorzaak dat Hij Zich van u terugtrekt.

2. Hij kan ook Zijn aangezicht van u onttrekken omdat u met andere minnaars omgaat. O, het is grievend voor de Heere dat u weer teruggegaan bent naar uw vroegere minnaars die u voorheen de deur had geweest! En dat, nadat Hij u overtuigd had van uw zonden, en u besloten had om met hen te breken daar zij zeer verderfelijik voor uw ziel waren. O, dat grieft Hem zeer. Hij wil niet dat er naast Hem nog een mededinger of minnaar is. Hij moet door de ziel bemind worden en moet als geen ander geëerd worden. Ik zeg dat Hij alle genegenheden der ziel moet hebben of anders wil Hij er helemaal geen hebben.

3. De derde oorzaak van Zijn terugtrekking en verlating van Zijn volk kan mogelijk het verval van die edele genade van waakzaamheid zijn, die wellicht te verstaan gegeven wordt door het beeld van een ree of een welp der herten. Hij komt namelijk met veel genot en snelheid, huppelende en springende over de bergen naar Zijn geliefde gezellin. Een geringe zaak zal Hem echter ervan weerhouden om te komen en Hem doen terugschrikken. Als u Hem beledigt, dan zal Hij weldra weer vertrekken. Wat kunnen we, helaas, in dit geslacht anders opmerken, dan dat alle genaden verachteren en in het bijzonder de genade van waakzaamheid.

4. De vierde oorzaak dat Christus Zich terugtrekt is nalatigheid. Helaas! hoe meer Hij Zich terugtrekt des te nalatiger wordt gij. Als een koek die niet is omgekeerd, die bovenop koud is maar onderop heet, zo bent u koel tegenover God, maar de wereld krijgt al uw warmte! Is het niet opmerkelijk dat u vroeger drie keer bad op een plaats waar u het nu maar één keer doet? O, het is droevig om te zien hoe groot de nalatigheid onder ons is ten aanzien van die plicht! O, mensen, staat toch op en rust niet in die zondige toestand waarin u de zonde heeft gebracht.

5. Het kan zijn dat Christus Zijn tegenwoordigheid wegneemt omdat er geen begeerte is naar de gemeenschap met God. Wanneer was het dat Petrus drie tabernakelen wilde maken, één voor zijn Meester, één voor Mozes en één voor Elia? Toen hij in Zijn gemeenschap was geweest; maar hij wist niet wat hij zei. Hij dacht dat hij altijd daar zou kunnen blijven. Gods volk is nooit in een gevaarlijker toestand dan wanneer het hen is vergund met God vereniging en gemeenschap te beoefenen. Dan zijn ze o zo geneigd

om in slaap te vallen, want ze kunnen met hun aardse lichaam die nieuwe wijn des hemels niet bevatten.

6. De zesde oorzaak van Zijn terugtrekking is als zij trots worden vanwege openbaringen. Maar een echte openbaring maakt niet trots. Het is daarom maar een vleselijk en ijdel vertrouwen dat velen omhelzen; zulke kwalijke gemoedsgesteldheden en flikkeringen worden door hen aangezien voor openbaringen. God is rechtvaardig als Hij Zich dan terugtrekt. 'O', zegt iemand die iets van Zijn tegenwoordigheid gevoelt, 'nu kan ik voor Hem getuigen'. U kunt zien hoe het met Petrus is gegaan. Christus zei tegen hem dat hij Hem eerlang zou verloochenen. 'Nee', zei Petrus, 'dat zal niet gebeuren'. „Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden.” Zo ziet ge hoe hij vertrouwde op zijn huidige toestand: hij weersprak Christus en Zijn Woord. Maar ziet wat er gebeurde!

7. Christus kan Zich terugtrekken omdat Zijn volk nalatig wordt in hun ijver. O, kijk eens terug naar uw vroegere ondervinding toen uw ijver groen en fris was; was het toen niet beter met u gesteld? Wat hebt u hierop te zeggen? Was het toen niet zeer goed met u gesteld toen u vol ijver was voor een goede zaak? Maar nu zie ik bij het grootste gedeelte van alle belijders een achteruitgang in ijver. Het voorspelt niet veel goeds voor dit geslacht! Geen wonder dat Hij Zich terugtrekt, want wij missen ijver, ja de ijver die wij vroeger hadden om tegen afvalligheid en inschikkelijkheid te strijden! O, onze ijver is stomp geworden! O, streeft er naar om uw ijver voor Zijn eer en heerlijkheid te verlevendigen en te vergroten. Hoe meer Zijn openbare heerlijkheid wordt verloochend, des te ijveriger behoort u er voor te zijn! Als Hij Zich terugtrekt, behoort u er onder te buigen, want het is de straf op uw zonde en ongerechtigheid.

Maar gebruikt de middelen om Hem te doen wederkeren:

1. Vanwege de dierbare betrekking die er is tussen Christus en Zijn volk, tussen Hem en Zijn bruid. Zij zijn getrouwd, en hoewel Hij Zichzelf voor een poosje verborgen houdt, toch moet u zich er aan onderwerpen, want het is de straf op uw ongerechtigheid.
2. Omdat de liefde tot Zijn Kerk zeer teer is. Hij zal Zich echter terugtrekken en hen plagen met Zijn afwezigheid als zij Hem niet liefhebben als hun geliefkoosd Voorwerp.
3. Vanwege de nutteloosheid van Zijn afwezigheid. O, wat is er te vinden in Zijn afwezigheid? Niets dan doodsheid, honger en wegwijning in de zonde en ongerechtigheid. Zijn tegenwoordigheid is echter beminnelijk en bij Hem is verzadiging van vreugde, eeuwiglijk.
4. Zijn tegenwoordigheid is nuttig, want zij sterkt tegen de zonde, die vaak krachtig en sterk heerst in de arme gelovige. O, zoekt toch vooral Zijn tegenwoordigheid te verkrijgen en die te behouden. Wanneer Hij afwezig is, is de gelovige in gevaar, omdat hij dan ver van zijn Toevlucht is verwijderd; want Christus is een Toevlucht en Sterkte voor de gelovige ten dage van stormen.
5. De mensen behoren uit te zien naar Zijn wederkeer, omdat Zijn tegenwoordigheid nuttig en noodzakelijk is, Hij wil u vergezellen in al uw verdrukkingen, verleidingen en beproevingen, maar ook in uw plichten. Ik vrees dat het lang zal duren voordat Christus zal terugkomen en wezen als een ree of als een welp der herten op de bergen van Bether, omdat u het goed uit kunt houden tijdens Zijn afwezigheid.

Wij zullen nu iets zeggen over de middelen die gebruikt behoren te worden opdat Christus weer terug zal komen.

U moet de oorzaak van Zijn vertrek zoeken te vinden. O, bent ijverig en geeft er al uw

moeiten voor; al schijnt het alsof ge niet veel vordert, houdt aan totdat ge de oorzaak van Zijn vertrek hebt gevonden. Stort al uw smekingen uit in Zijn boezem en laat niet af totdat Hij de zonde aan u ontdekke in zijn lelijke gedaante. Gaat niet door in de zonde wanneer zij geopenbaard is, maar ziet erop toe dat u ze verzaakt. Als u een bewijs wilt leveren van uw liefde tot Christus of dat ge liefde tot Hem in beoefening hebt, gaat dan niet door in de zonde maar verlaat ze. Wees naarstig in alle bevolen en vereiste plichten. Wees naarstig in het gebed; stort uw ziel in Zijn schoot uit. Gaat heen en weent; houdt de wacht over al uw handelingen totdat u de bewijzen verkrijgt dat Hij tot uw ziel is teruggekeerd. U moet uitzien naar Zijn wederkeer opdat Hij Zijn eigen werk werke. Hij alleen moet het doen. Alles moet aan Zijn zijde komen te staan. Hij moet ons roepende maken en Hij moet het antwoord geven. Hij moet u trekken en u doen lopen. O, onthoudt dit: Hij moet het doen en niemand anders. Als u Hem niet vindt, laat dan niet af totdat u Hem vindt; zo niet in de ene plicht, dan in de andere. O, als u wist wat de gelovige op aarde soms van de hemel krijgt, dan zou u niet aflaten ook al ondervond u dan veel moeite in deze wereld!

O, roept Hem toch terug en rust niet noch geeft Hem rust totdat Hij ons Jeruzalem tot een lof op de gehele aarde heeft gesteld en de wolken die scheiding maken tussen Hem en u, heeft verwijderd. O kom en neem Hem aan op Zijn eigen voorwaarden. Kom en ontvang Hem bij Wie een eeuwige volheid is. O, kom en ontvang Hem! Kom en aanschouw Hem! Kom en omhelt Hem op Zijn eigen voorwaarden en u zult verzadiging van vreugde genieten tot in alle eeuwigheid. Amen.

MICHAEL BRUCE.

Michaël Bruce stamde af van een beroemd voorgeslacht. In zijn aderen vloeide het edelste bloed uit Schotland. John Bruce, van wie hij lijnrecht afstamde, was een oom van de beroemde Bruce van Bannockburn. Robert Bruce, die tijdens de Eerste Reformatie een vooraanstaande plaats innam en gekozen werd om de kroon te zetten op het hoofd van de eerste Protestantse Koningin van Schotland, was zijn grootvader. Maar Michaël Bruce behoorde nog tot een hogere rang, want hij was een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam met Christus: hij was een koning en priester Gods.

Ongeveer het jaar 1656, toen Michaël Bruce begon te prediken, ontvingen de Schotse kolonisten in Ulster (Noord-Ierland), die uit hun geboorteland verstoten waren door de gevaarvolle tijden, proponenten en predikanten uit de Kerk in Schotland. John Livingstone, eertijds predikant van Killinchy, in het graafschap Down, maar toen werkzaam te Stranraer, vestigde, grotelijks bezorgd over het volk van zijn eerste gemeente, de aandacht op de jongen proponent, Bruce. Het gevolg was, dat Bruce eenstemmig als hun predikant gekozen werd. In de herfst van 1657 werd de jonge leraar daar in zijn dienstwerk bevestigd. Hij aanvaardde het werk der bediening met een diep gevoel van zijn verantwoordelijkheid, en met een onvoorwaardelijk besluit om te arbeiden tot ere Gods in het zaligen van onsterfelijke zielen. Hij sprak onbevreesd zijn mening uit aangaande heersende sociale ongerechtigheden en veroordeelde alle openbare maatregelen, welke indruisten tegen de ere van de Koning der koningen en de voorschriften van Zijn onfeilbaar Woord.

Michaël Bruce zou niet lang zonder gevaar de plichten van zijn herderlijk ambt te Killinchy vervullen. Drie jaren na zijn intrede kwam de Restauratie (= herstel van koningschap), gepaard gaande met de tirannieke besluiten, welke uitgevaardigd werden ter bekrachtiging van de onwettige aanspraken, welke Karel II deed gelden. Het vuur van vervolging in Schotland verspreidde zich ook spoedig tot in het Noorden van Ierland. De koning en zijn hovelingen wisten wel, dat er veel dapperen in Ulster waren, die nooit zouden buigen voor de wind der vervolging, hoe woedend hij ook mocht waaien. Bruce werd uit de kerk en de gemeenschap van Killinchy gebannen, en toen bevel werd gegeven om hem gevangen te nemen, werd hij genoodzaakt zich terwille van de veiligheid te begeven naar de huizen van particulieren en andere schuilplaatsen. Maar hij hield niet op het Evangelie te verkondigen. In steengroeven, schuren of bossen, zelfs des nachts, kwamen hij en velen van zijn kudde samen en smaakten een zoete gemeenschap in het gebruiken van het brood des levens, hetzij in prediking of sacrament.

Toen Bruce gedwongen werd Ierland te verlaten, keerde hij naar Schotland terug. De „Geheime Raad” werd spoedig van zijn komst verwittigd en „ordonneerde, dat John Crookshank en Michaël Bruce, *gewaande* predikanten, op het Markthuis te Edinburg en op de havenmuur van Leith gedagvaard zouden worden om voor hen op de 27ste juli, naastkomende, te verschijnen met macht aan de bevelhebbers van het leger om ze te grijpen.” Dit vonnis van vogelvrijverklaring werd de 23ste juni 1664 uitgesproken. Bruce ging evenwel voort om conventikels te houden en predikte van huis tot huis, zich niet bekommerend om het bevel van de koning.

In de lente van juni 1668 werd hij tijdens een conventikel bij Stirling gevangen genomen. De „Heeren van de Raad” waren zeer voldaan hun prooi bemachtigd te hebben, en zij bevalen, dat Bruce nauwlettend bewaakt zou worden, omdat hij er zijn

werk van gemaakt had het volk te bedriegen en met verachting van de wetten zich vermeten had herhaalde conventikels te houden, te prediken, te dopen en de sacramenten van het Avondmaal te bedienen. Op 18 juni was hij in zover hersteld van de wonden, welke hij opgelopen had, toen hij zich verdedigde tegen de soldaten, welke hem gevangen hadden genomen, dat hij in staat was om een verhoor te ondergaan. De 2^e juli verscheen hij voor de Raad en in antwoord op de schriftelijke aanklacht, welke tegen hem ingediend was, verdedigde hij zijn prediken van het Evangelie en bediening der Sacramenten, bewerende dat hij een roeping en recht ontvangen had om deze bediening uit te oefenen van de Koning der koningen. Zijn moedige verdediging, waarvoor de rechters hadden moeten beven, verlostte hem niet uit hun woede. De Raad bevond hem „schuldig aan opruiing, partijschap en verstoring van de vrede in dit koninkrijk en overtredende de wetten van het Parlement en de Raad”; en daarom ordonneerden zij de genoemde Michaël Bruce om verbannen en verdreven te worden uit Schotland, Engeland en Ierland.

Door een zonderlinge reeks gebeurtenissen werd dit vonnis niet uitgevoerd en keerde Bruce gedurende enige tijd naar Killinchy terug. De koning gaf bevel hem als gevangene van Edinburg naar Londen te vervoeren, waar hij in het „Gatehouse” opgesloten werd. Hier werd hij veroordeeld om naar Tangier in Afrika te gaan. Door de bemoeiingen van zijn vrouw, die hem naar Londen gevolgd was, en van andere bloedverwanten, begonnen enige hovelingen zijn belangen te behartigen. Op hun verzoek stemde de koning er in toe, dat de gevangene de plaats van zijn verbanning mocht uitkiezen. Bruce verkoos onmiddellijk „Killinchy Wood” en in April 1670 vestigde hij zich na een afwezigheid van zeven jaren opnieuw onder het volk van zijn eerste gemeente.

Gedurende het overige van zijn bediening in Killinchy had hij met veel moeilijkheden te kampen en veel vervolgingen te verduren. De meeste predikanten in Ulster, evenals het grootste gedeelte in Schotland, bezweken voor de afval en keurden stilzwijgend of openlijk de toelatingen en andere aanmatigingen van de Kroon goed, om de vrijheden van de Kerk, die bij de Tweede Reformatie verkregen waren, aan te tasten. Dit kon Bruce niet toestaan. Vandaar dat hij veel te lijden had, het meest van de valse broeders. Na een geduldig lijden meende hij zich naar Schotland te moeten terugtrekken. Hij werd in 1690 predikant van Anwoth in Galloway, en stierf daar in 1693.

Michaël Bruce was een man van buitengewone Godsvrucht en een getrouw prediker van het Woord. Hij placht zich veel af te zonderen tot mediteren en gebed. Uit zulke elpenbenen paleizen kwam hij te voorschijn om de ere en roem van de Zaligmaker te ontvouwen en zondaren te winnen voor Hem, Die zijn ziel liefhad. Men verhaalt van hem, dat, als een genadig antwoord op zijn vurige en krachtige gebeden, hij dikwijls zulke sterke indrukken had van zaken, welke zowel het algemeen belang van Christus' Kerk als dat van sommige leden en vijanden der Kerk betroffen, dat hij soms vanaf de predikstoel en soms als particulier niet kon nalaten zijn gedachten te kennen te geven van wat er gebeuren zou.

3. Teerkost op de weg.

En Jozef gebood, dat men hun zakken met koren vullen zou, en dat men hun geld wederkeerde, een iegelijk in zijn zak, en dat men hun teerkost gawe tot de weg; en men deed hun alzo.” Genesis 42:25.

Jele en velerlei zijn de wederwaardigheden, pijnlijk voor vlees en bloed, welke de Heere voor Zijn volk beschikt en waarmede Hij hen komt te oefenen; waarvan wij hier een zinnebeeld hebben aangaande Jozef en zijn broeders. Want in deze geschiedenis gaan de zonen van vader Jacob in bekrompen en nijpende omstandigheden naar Egypte om brood te kopen. In plaats van hun koren te verkopen en hen weg te zenden, zoals hij met anderen placht te doen, begint Jozef met hen te twisten, houdt de broeders voor verspieders, spreekt hard met hen, zet hen samen drie dagen in bewaring, houdt Simeon achter en laat de overigen vertrekken op voorwaarde, dat zij hun jongste broeder Benjamin naar Egypte zullen brengen, opdat hij hem zien mag een zeer scherpe beproeving, zowel voor de broeders als voor hun vader Jakob.

Terwijl Jozef zo hard met zijn broeders handelt, zien wij, dat, hoe meer deze Zichzelf zoeken te rechtvaardigen, Jozef des te meer de schroeven aanzet. Tegelijkertijd wordt hun hart schuldig verklaard wegens de boze daad, die zij vroeger begaan hebben en beginnen zij te zeggen: „Al deze moeite, welke ons overkomt, is het rechtvaardig verdiende loon voor onze wrede en onnatuurlijke handelwijze tegenover onzen broeder Jozef. En ziet! zijn bloed wordt gezocht!”

Om deze oorzaak kan de Heere ook Schotland deze dag straffen en moeten wij beschaamd staan vanwege alle zonden, die Hij als het ware in leesbare letters boven onze oordelen geschreven heeft en nochtans belijden wij onze zonden niet, die wij goddeloos en onmenselijk tegen Christus en Zijn zaak bedreven hebben, hetzij onze persoonlijke zonden tegen de Heere of onze openbare afval en afkeringen van onze verbondsverbintenissen en nationale verplichtingen tegenover Hem.

Wij kunnen ver reizen door het land in veel plaatsen, vergaderingen, gemeenten en gezinnen, vóórdat wij veel horen van het onrecht Jozef aangedaan, als hetgeen na aan onze harten ligt. Maar hier ligt het onrecht, hetwelk de broeders Jozef hebben aangedaan, na aan hun hart. En eveneens valt waar te nemen, dat te midden van zijn harde handelingen met hen en de daarop volgende strijd in hun consciëntie, Jozefs houding zeer opmerkelijk is. De broeders zeggen: „Wij zijn schuldig aan het bloed van onzen broeder”; en hij weent. Zij hebben berouw en Jozef treurt eveneens, maar laat het hun niet weten. Hij laat hen gaan, maar Simeon wordt inmiddels gebonden en moet achterblijven, opdat zij aldus gedreven mogen worden om terug te keren. Zodat wij zien kunnen, dat de Heere nooit Zijn volk komt bezoeken vanwege hun zonden, die Hem tot toorn verwekt hebben, of Hij schenkt hen een verborgen kracht om terug te keren. De Heere zal Zijn volk hun zonden zichtbaar voor ogen stellen, opdat zij zich des te meer schuldig zullen voelen. Evenwel zal de Heere Zijn volk door deze bezoeking niet afschrikken, dat zij niet weer tot Hem zouden terugkeren. Hij neemt van hen een pand, opdat zij mogen wederkeren. Aldus moest Simeon voor hun ogen

gebonden worden, totdat zij terugkomen en hem bevrijden.

In de gelezen woorden worden ons drie bijzondere gunstbewijzen medegedeeld en vervolgens wordt in het laatste gedeelte van het vers melding gemaakt van Jozefs gunstrijke handeling met hen. De drie bijzondere genietingen zijn:

- 1°. De zakken moesten met koren gevuld worden;
- 2°. Het geld moest een iegelijk in zijn zak teruggegeven worden; en
- 3°. Zij moesten teerkost tot de weg hebben.

Inderdaad, nooit werd zulk een gunst geschonken als deze, welke Jozef aan zijn broeders verleende. Enkele leringen zullen door ons uit deze woorden behandeld worden.

In de eerste plaats merken wij op uit de samenhang van de gehele zaak en de hoofdzaak van hetgeen er tussen Jozef en zijn broeders passeerde uit zijn harde bejegening en zijn gunstrijke handeling tegenover hen uit het verband van de woorden van onze tekst met hetgeen voorafgaat en volgt.

Lering A.

Het is een beschikking van des Heeren oneindige goedheid en goedertieren handelwijze met Zijn volk, dat ten dage, wanneer Hij op het punt staat om genade en bijzondere uitlatingen van Zijn gunst te schenken, de Heere zelfs dan Zichzelf onvriendelijk tegenover hen houdt en hard met hen pleegt te handelen om hen te straffen voor en te overtuigen van hun zonden, waardoor zij Hem onteerd en tot toorn verwekt hebben. En anderdeels om Zijn genade in hen te beproeven en te oefenen, opdat Hij hen geschikt moge maken en bereiden voor nieuwe openbaringen van Zichzelf en hen te oefenen in hetgeen Hij verder hun zal komen te schenken.

Want hier wordt een Simeon aan handen en voeten gebonden als een onderpand, om de broeders terug te doen keren teneinde nieuwe openbaringen van Jozef te ontvangen, en verdere bewijzen van zijn goedheid jegens hen. De wijze handeling van de hemelse Meester met Zijn volk ten dage, dat Hij hun zegeningen komt te schenken, omvat twee stukken:

1. Hij geeft een tegenwicht tegenover de genietingen van Zijn volk, opdat zij zo nederig en ernstig gehouden mogen worden. Jakob kreeg een verwrongen heup, zodat hij al zijn dagen bleef hinken. De apostel moest een „doorn in het vlees hebben, een engel des Satans, dat hij hem met vuisten slaan zou, opdat hij zich niet zou verheffen.” Ten dage, wanneer de Heere Zijn volk de nauwste gemeenschap en omgang met Hem toestaat, legt Hij wijselijk het zwaarste gewicht op hen om hen steeds die behoorlijke afstand in het oog te doen houden, welke betamelijk is tussen de oneindige majesteit Gods en hen, zowel omdat zij arme, eindige, sterfelijke en zwakke schepselen als zondige schepselen zijn. Hoe dikwijls noemt Hij Ezechiël bij de naam van „mensenkind”, hetwelk de Heere als een tegenwicht op zijn ziel bindt om hem onder zijn genietingen nederig en ootmoedig te houden.

Gij, die hooghartige belijders bent en hoog in uw godsdienst, Hij zal uw overheersende verdorvenheden de vrije teugel laten om u te vertreden en u mee te slepen zoals Hij met Petrus deed inzake de verloochening van Zijn Meester en met David betreffende zijn overspel en doodslag. Maar, met de bedoeling dat u mag zien, welk maaksel u van nature bent, en wat in uw binnenste leeft, en hoe weinig reden u hebt om verwaand te zijn of enig vertrouwen in het vlees te koesteren.

Wanneer des Heeren volk wellustig of trotst op hun godsdienst begint te worden, dan zal de een of andere valstrik hen zozeer overweldigen, dat zij de waarheid afvallig worden en de rechte weg des Heeren verlaten, door enige vuile zonde en persoonlijke

overtreding tegen de Heere, en zal Hij toelaten, dat hun oprechtheid geschonden wordt en zij een schande en ergernis worden voor de godsdienst en het Evangelie, en door hun val een grotere oneer voor de waarheid worden dan hun vroegere belijdenis ooit op enige wijze een eer was. Dit alles geschiedt, opdat zij hun eigen zwakheid mogen zien en dat hij, die meent te staan, toezie, dat hij niet valle; en opdat zij leunen en steunen op de kracht van Christus, en niet op iets in Zichzelf. Ja, wanneer de mens verwaand begint te worden op zijn geestelijke gaven en meer bijzondere talenten, hun bevindingen, hun bekwaamheden, hun wassen en toenemen in de genade en hun bewuste vorderingen in de Godzaligheid, en zo opgeblazen beginnen te worden met geestelijke hoogmoed, dan pleegt de Heere een zwaar tegenwicht in hun vreugde te geven, aangezien zij deze misbruiken. Dit doet Hij gewoonlijk door Zich van hen terug te trekken, zoals bij Simson, toen al de zeven haarlokken van zijn kracht werden afgesneden, en hij niet wist, dat de Heere van hem geweken was, vóórdat hij opstond om zich uit te schudden als op andere malen. De Heere zal al hun geestelijke gaven, talenten, oefeningen, wasdom en vruchtbaarheid daarin doen opstoppen en vernietigen, en hun voortgang beletten door de verlevendigende, versterkende en bevruchtende invloeden van de Heilige Geest in te houden. Ja, zelfs door de voortdurende mededeling van leven en kracht, en de dauw des hemels in te trekken, welke altijd op hun takken zou moeten liggen, waardoor het geloof zowel ingestort als vermeerderd wordt. Dit schijnt de oorzaak van de klacht der Kerk te zijn in Jesaja 62. Het schijnt ook de grond van hun gebed te wezen in Hooglied 4: 16. Het schijnt eveneens Davids toestand geweest te zijn in Psalm 32: 4. Zó doet de Heere de schoonheid van de afgoden van Zijn volk geweld aan en omtuint hun weg, dat zij de paden van hun boeleerders niet kunnen vinden. Zelfs door het licht Zijns aanschijns te onderscheppen en een wolk van verlatenheid tussen Hem en hun zielen te trekken.

Ik beken, dat dit inderdaad een zeer droevige toestand is. Maar nochtans wanneer het genadige gevolg en de uitkomst hiervan zal zijn om de zonde weg te doen; wanneer de gelovige zal ervaren, dat zijn gaven en plichten van hun droesem gezuiverd worden, - zoals er staat in Jesaja 27: „daarom zal daardoor de ongerechtigheid van Jakob verzoend worden, en dit is de ganse vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen, wanneer Hij al de stenendes altaars maken zal als verstrooide kalkstenen, de bossen en de zonnebeelden zullen niet bestaan” - dán hebben zij geen reden om te klagen over de wegen van kruis en druk, welke Hij hun beschikt of onbetamelijke gedachten van Zijn liefde te koesteren.

3. Er is een tweede stuk van de handelingen des Heeren met Zijn volk; namelijk wanneer de Heere weldaden en genietingen schenkt maakt Hij tevens, dat Zijn kinderen uitgedreven worden om weer tot Hem te komen. Want hier ontmoeten wij drie zaken, welke een oorzaak van vreugde zijn: hun zakken vol koren; hun zilver in de opening van de zak en teerkost tot de weg. Maar Simeon moet gebonden worden en achterblijven als een onderpand van hun terugkomst.

Misschien zijn er sommigen van u, die enige tijd geworsteld hebben, zowel aangaande uw eigen bijzondere toestand als de openbare staat van de Kerk van God, welke thans zeer verbroken en verwoest is. Het kan zijn, dat u meent weinig gevorderd te zijn? Waarom? Ziet u niet dat de Heere bij Pentland een offer uit de hand van Zijn arme, vervolgte gemeente heeft aanvaard. Sinds die tijd zijn sommigen overreed om de keus van Mozes te doen, en hebben vervolging en verdrukking met het volk Gods verkozen boven aardse rijkdom en gerief en boven samen heulen met de vijand om het werk Gods te verwoesten. Sommigen hebben uren besluiten om Christus' gebod in Mattheus 10 vers 28 en 37 en 19 vers 29 te gehoorzamen. Ja, sommigen zijn zo kracht-

dadig overreed en genadig geleid, dat zij beide leven en goed aan God hebben gewijd en het werk der Reformatie met hun bloed hebben verzegeld; achtende op geen ding noch houdende hun leven dierbaar voor henzelf, teneinde hun loop met blijdschap te volbrengen.

Welaan, worstelend volk des Heeren, u denkt wellicht, dat u weinig gevorderd bent aan de troon der genade en dat uw kracht tevergeefs besteed is, aangezien zo'n vervolging de vrucht van uw moeite en het antwoord op uw gebeden is. U zegt wellicht, dat u niet opnieuw uitgedreven behoeft te worden om tot Christus te komen, zowel ten behoeve van de openbare belangen van het werk Gods als ten behoeve van u eigen zielen. Want het heeft geen zin zolang die bittere plant van bisschoppelijkheid nog geplant wordt en zo welig in des Heeren wijngaard tiert.

Zeker, de Kerk van God zal er niet wel bij varen en zielen zullen er niet door gesticht worden. En indien wij zo getrouw, nauwlettend en ijverig waren geweest als wij hadden moeten zijn, in het reinigen van de tuin onzes harten van andere boze en schadelijke onkruiden, zou de Heere nooit hebben toegelaten, dat die walgelijke plant van bisschoppelijkheid en Erastiaanse opperhoofdigheid in Zijn wijngaard was geplant, om een plaag te zijn voor Zijn Kerk en een gesel voor ons vanwege onze zonden. Gewis, diè mensen verkeren in geen goede gestalte, welke telkens weer uitgedreven moeten worden, wanneer er zulk een twist tussen man en vrouw, kind en knecht in het gezin gevonden wordt. Het zijn onnatuurlijke kinderen, die in zulk een toestand niet uitgedreven worden tot de troon der genade om te pleiten en te worstelen met de Heere, Die de goede Landman is, opdat *Hij* die goddeloze plant uit Zijn wijngaard zou uitroeien door Zijn kracht en almachtige arm. Zo is dit één wijze, waarop de Heere Zijn volk uitdrijft, om tot Hem weer te komen na het ontvangen van weldaden, opdat zij mogen pleiten en worstelen met Hem door gebeden en smekingen, dat Hij Zijn eigen huis zou willen zuiveren en alle onheilige plant uit Zijn Kerk wilde uitroeien, die Zijn eigen hemelse Hand nooit geplant heeft, overeenkomstig de belofte: „De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden, en zij zullen uit Zijn Koninkrijk vergaderen al de ergernissen, en degenen, die de ongerechtigheid doen.”

Een andere wijze, waarop de Heere Zijn volk opnieuw uitdrijft om weer tot Hem te komen, wanneer Hij hun weldaden schenkt, is, dat Hij hun eveneens een droevig kruis oplegt, opdat zij niet met een algehele voldoening van deze weldaden zouden genieten. En dit drijft hen opnieuw tot Hem uit, dat Hij óf het kruis en die bittere bestanddelen in hun lot wil wegnemen, óf het kruis moge heiligen voor hen, opdat het hun behulpzaam en niet schadelijk mocht zijn.

De Heere schenkt weldaden en genietingen; maar Hij maakt dan als het ware een gat in derzelfver bodem, waar al hun vertroosting doorvalt, en dit drijft hen opnieuw uit om herstel te bekomen. Het arme schepsel ontvangt een verkwikking, maar tevens een kruis; het leeft in een voortdurende vrees, dat het genade ontbreekt om van deze weldaden een recht gebruik te maken. „O”, zegt zo iemand, „ik heb een verkwikking ontvangen, maar wat kan ik er anders mee doen dan haar misbruiken en God onteren, tenzij ik genade ontvang om deze weldaad recht te gebruiken en Gode in het gebruik te eren.” Dit drijft het schepsel weer uit tot het gebed; dit brengt zo iemand opnieuw op de knieën, om genade en kracht te bekomen, teneinde op een rechte wijze van deze weldaad te genieten. Zo geeft de Heere een genieting, maar Hij schenkt een kruis daarboven. Hij geeft water boven hun wijn, opdat zij opnieuw tot Hem uitgedreven worden.

Is dit geen voorrecht? Onze gezegende Jozef bemint zijn vrienden en broederen zozeer, dat Hij hen niet lang uit Zijn tegenwoordigheid wenst. Wij zijn gereed om onze

weldaden te onderschatten, omdat zij vergezeld gaan van een kruis; wij zijn geneigd onze weldaden gering te achten, omdat er iets ontbreekt en wij er niet ten volle in bevredigd kunnen worden. Maar de Heere leert het Zijn volk gans anders. Hij zal hun bekend maken, dat het voornaamste stuk van hun vreugde en het beste bestanddeel in hun genieting hierin bestaat, om steeds weer uitgedreven te worden tot de troon der genade. Als dit niet het geval ware, zouden wij God noch onszelf kennen; wij zouden onze verplichtingen tegenover Hem vergeten, alsmede onze voortdurende afhankelijkheid van Hem. De Heere scheidt er behagen in om Zijn volk drie stukken te doen kennen, welke nodig voor hen zijn om hen opnieuw tot Hem uit te drijven.

1° Hij geeft hun een bewijs van hun eigen zwakheid en onbekwaamheid

2° Hij schenkt hun een blijk van hun eigen onbedrevenheid in de genade.

3° Hij geeft hun een proeve van hun eigen nietigheid en sterfelijkheid. Hij scheidt er ook vermaak in om hen dan een bewijs te geven van Zijn eigen algenoegzaamheid. Dit is een deel van de genadige handelwijze des Heeren met Zijn volk.

1. In de eerste plaats doet de Heere hun eigen zwakheid en onvermogen zien, opdat Hij hun eigen verwaandheid moge ontgronden.

2. In de tweede plaats laat Hij hun zien, wat Hij voor hen doen kan in hun uiterste nood, wanneer Hij hun eigen nietigheid en onbeduidendheid in het daglicht heeft gesteld. Christus vraagt Filippus, vanwaar zij brood zouden bekomen voor zulk een grote schare. En wanneer Hij zijn rede heeft beproefd, die geen uitkomst weet, geeft Christus Zijn discipelen een bewijs van Zijn Godheid en algenoegzaamheid, waardoor Hij hen wonderlijk spijzigt, zodat er niet één hongerige in hun midden overblijft.

3. Welke weldaden en genietingen het volk van God ook ontvangen moge, zolang als de Kerk in een strijdende staat en toestand hier beneden is, zolang als de duivel in de hel en de goddelozen op de aarde de gelovige verstoren, zal het de ware Christen nimmer aan een reden ontbreken om tot de troon der genade te naderen ten behoeve van de Kerk, het werk des Heeren en het volk van God. Nee nooit, zolang zij in een staat van sterfelijkheid in dit zondige dal van ellende verkeren en zij een lichaam van zonde en dood omdragen. Want de overheersende verdorvenheden van Zijn volk zijn voldoende om hen voortdurend uit te drijven om genade en kracht te begeren hiertegen de strijd aan te binden en te verlangen naar de eindoverwinning over deze boze lusten. Hoezeer behoort het volk Gods elke dag en elk uur, ja elke minuut God nodig te hebben vanwege hun overheersende lusten en boosheden om deze te doden en kracht te ontvangen teneinde deze verdorvenheden te weerstaan en te overwinnen.

Voor hem, die niet steeds uit die oorzaak uitgedreven wordt om tot Christus te komen, ben ik bevreesd, dat hij nooit geweten heeft wat het is om met een boezemzonde, een overheersende verdorvenheid gekweld te worden. Hoe betreurenswaardig is de toestand van een mens, die van binnen de duivel in- en uit kan laten gaan en ongemerkt zijn genegenheden kan laten vervoeren. Wee hem, die bezwangerd kan worden met een leger van ijdele gedachten en voorstellingen; en toch nooit probeert om de kop van deze bijtende adders te vermorzelen, noch worstelt om deze opwellende gedachten in hun kiem te onderdrukken, door er mee zijn toevlucht tot God te nemen. Een biddeloze geest in enig mens is een zeer slecht teken en het veronderstelt óf een goddeloze ziel, welke nooit haar zondige natuur ontdekt werd, noch bevrijd werd uit de macht van Satan en het rijk der zonde, - gelijk degenen in Jeremia 10: 25 „Stort uw grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen en over de geslachten, die Uwen Naam niet aanroepen; want zij hebben Jakob opgegeten, ja, zij hebben hem opgegeten, en hem verteerd, en zijn woning verwoest”; - óf iemand in een

waarneembaar of zichtbaar verval in de oefeningen, vruchten en werkingen der genade, overeenkomstig de toestand van dezulken in Jesaja 43: 22 „Maar gij hebt Mij niet aangeroepen, o Jakob! als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israëel!”

Welke genietingen of weldaden de hemelse Jozef ook aan Zijn vrienden en broederschenkt, u ziet, dat Hij het zo beschikt, dat zij steeds opnieuw uitgedreven worden om tot Hem weer te komen. Voorwaar, die weldaad of zegening geeft alleen nut, welke de begunstigen opnieuw tot Christus uitdrijft. Ten eerste om hun gevoel van de waarde Zijner goedertierenheid uit te drukken; ten tweede om hun eigen onwaardigheid te erkennen; ten derde hun ondankbaarheid te belijden en in de vierde plaats om genade te mogen ontvangen Hem te eren in het rechte gebruik hiervan.

Werkelijk er zijn in Schotland veel belijders gelijk aan de melaatsen, van wie er maar één terugkeerde om Gode de eer te geven voor de genade, die zij ontvangen hadden. Ik geloof dat de strekking van veel gebeden van menig belijder in dit geslacht zoals deze is: „Maar de gezangen des tempels zullen te dien dage huilen, spreekt de Heere Heere; veel dode lichamen zullen er zijn; in alle plaatsen zal men ze stilzwijgend wegwerpen. Hoort dit, gij, die de nooddriftige opslokt! en dat om te vernielen de ellendigen des lands; zeggende: Wanneer zal de nieuwe maan overgaan, dat wij leeftocht mogen verkopen? en de sabbat, dat wij koren mogen openen? Verkleinende de efa, en de sikkil vergrotende, en verkeerdelijk handelende met bedriegelijke weegschalen?” „Wij worden geruïneerd door de godsdienst van dit volk”, zegt een arme, goddeloze en hebzuchtige wereldling. „Wanneer zal de Sabbat en hun godsdienst overgaan, dat wij onze wereldse zaken weer kunnen verrichten?” „Wie zal ons het goede doen zien?” is de gedachte van hun hart. Dit is thans de taal van het merendeel van de belijders in Schotland.

Maar de gebeden van de ware gelovige in Christus, wiens genietingen en weldaden hem opnieuw uitdrijven tot Hem, zijn van een andere aard en hebben een ander doel. Salomo begeert geestelijke en hemelse wijsheid en een geheiligd verstand om het werk, dat de Heere op zijn schouders gelegd had, te kunnen volvoeren. En de psalmist bidt: „Verhef Gij over ons het licht Uw aanschijns.”

Maar om niet uit te weiden over het verband tussen de tekst en het overige van de geschiedenis van wat er tussen Jozef en zijn broeders plaats greep, komen wij meer bijzonder tot de woorden, waaruit de volgende leringen getrokken worden.

Lering B.

Het is een veelbelovende genade en een goed teken voor een mens, die ten dage dat God hard met hem handelt en voortgaat met hem te twisten, omdat hij de Heere door zijn zonden getergd heeft, zelfs dan iets van de Heere ontvangt als teerkost op de weg, totdat de Heere Zelf met Zijn volle openbaring tot zijn ziel komt.

Bij het behandelen van deze lering, zullen wij

- I. Aantonen, wat die teerkost inhoudt, dewelke Christus Zijn volk op de weg geeft. Het is te vrezen, dat er thans veel ontrouwe onderherders in Schotland gevonden worden, die zichzelf beter weiden dan de kudde; als degenen, die neerzitten en eten, en drinken met de wijnzuipers, wanneer zij aan een ieder uit Christus' gezin voedsel ter bekwamer tijd behoorden uit te reiken.
- II. In de tweede plaats wensen wij aan te tonen, welke een zoete en vertroostende uiting van Zijn liefde het is om uw zielen met teerkost op de weg vervuld te krijgen.
- II. Ten derde hopen wij een kort woord van waarschuwing te spreken.
- III. Om dan in de vierde plaats met een kort woord van toepassing of gebruik te

besluiten.

I. Wij wensen u eerst aan te tonen wat die teerkost inhoudt, welke Christus aan Zijn volk op de weg geeft. We hopen uw aandacht te bepalen bij twaalf soorten teerkost, waarmee de Heere Zijn volk begiftigt op de weg om de onkosten te dragen. Elke leeftocht afzonderlijk is als goed koren in hun zakken.

Ten eerste. De teerkost, die Hij Zijn volk op de weg schenkt is een volle ontdekking, openbaring en bekendmaking van Zijn Naam, welke alle spitsvondigheid van ongeloof en vleselijke redeneringen moge beantwoorden en elk arm, bekommerd zondaar mag uitnodigen en bemoedigen om tot Christus te komen om Zijn genade niet te misbruiken. Want hier is niet alleen mogelijkheid dat een arm, boetvaardig zondaar gered kan worden, maar ook een mogelijkheid dat een ootmoedig, bekommerd zondaar door Christus gered zal worden, hoe groot zijn zonde ook moge wezen. En is dit geen kostelijk koren in de zak van een arm, vermoeid en belast zondaar? Ziet wat de Heere zegt van Zijn Naam: „Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen; maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijnen weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?” „Wendt u naar Mij toe; wordt behouden, alle gij einden der aarde!” Is dit geen goede teerkost op de weg voor vermoeide reizigers om deze vette tarwe te ontvangen om hen te leiden door de wildernis? En gelukkig is de arme ziel, welke deze kostelijke leeftocht mag ontvangen!

Ten tweede. Een handvol of hoeveelheid kostelijk koren, hetwelk onze hemelse Jozef aan Zijn volk als leeftocht op de weg komt te schenken, is een ontdekking van het Verbond met al haar beloften en eigenschappen. Hiervan kunnen wij lezen in Jeremia 31: 32 en hoofdstuk 33: 6. Abraham deed menige moeizame schrede, toen hij het land Kanaän doorwandelde, en wat kreeg hij toen? Immers dit: „Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht!” En dan verklaart de Heere hem de breedte en de lengte van het land. Wat was Abraham goed bezorgd, toen hem het Verbond bevestigd werd! O, het is niet gering voor hen, die een ruime blik op dit Verbond mogen ontvangen. Het is voorzeker een handvol treffelijk koren. Al waren wij nog zo hongerig en vermoeid, een ruim gezicht op dit Verbond en de bevestiging hiervan zou nochtans een vette maaltijd in de woestijn wezen; ja, aan de oevers van de Jordaan! Men moge er op uit zijn, om ons van alles te beroven, wij behoeven ons nochtans nooit arm te achten, zolang wij het Verbond en hetgeen daarin ligt opgesloten, bezitten. David achtte het geen geringe zaak, toen hij het Verbond mocht omhelzen en het als 't ware in zijn armen nam om er de eeuwigheid mee in te gaan. Dit was al zijn heil en verwachting en verlangen.

Onze snode hoofse heren verachten onze verbonden dermate, dat zij ze openlijk op de markten laten verbranden. Daarom is het niet te verwonderen, dat hun zakken leeg zijn en hun de teerkost op de weg ontbreekt, sinds zij zoveel kwaad en goddeloosheid beraamd en uitgevoerd hebben tegen het werk des Heeren in dit land. Onze overheid moge ons de vrijheid benemen om deze verbonden na te leven, op straffe van ons leven, en ons voor oproermakers uitkrijten; evenwel zou het geen onvoordelige koop zijn, al moesten wij ons leven en al het onze verliezen. Zolang wij Gods Verbond en alle zaken, die daarin vervat zijn, tot ons deel hebben, mogen wij ons zelf rijk achten, ja rijker dan de besten hunner.

Ten derde. Een hoeveelheid of handvol kostelijk koren, hetwelk onze hemelse Jozef Zijn volk in hun zakken komt te geven als een teerkost op de weg, is een levendige ontdekking van de heerlijkheid, de hemel, en de gelukzaligheid, van de Koning in Zijn

schoonheid, van een ver gelegen land, met de belofte ons daar te brengen. Wel, geen nood, zolang de hemel en de heerlijkheid blijven en onze Verlosser leeft om ons daar te brengen en Zijn Geest en genade ons daartoe bekwamen. Ons zal geen maaltijd in de wildernis en teerkost op de weg ontbreken; wij hebben genoeg. „Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid. Want wij weten, dat, zo ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.”

Een wereldling en de blinde atheïst mogen zeggen: „Wij kunnen niet zien, waarvan die arme schepsels moeten leven”, maar ik weet, dat de zaken, welke hun blinde ogen niet kunnen zien, ons gewis kunnen voeden. En wij zijn er hun geen dank voor verschuldigd. Dit is een gedeelte van het goede koren, dat mijn *Broeder Jozef* mij in mijn zak heeft gegeven om mijn onkosten op de weg te dragen. Denkt u niet, dat ik mij hiermede mag voeden? Maar ik vrees, dat velen onzer de hemel en de heerlijkheid beide uit het gezicht hebben verloren; ik bedoel de verzekerdheid hiervan. Dán hebben wij gewis iets van dit goede koren uit onze zakken verloren.

Ten vierde. Een handvol van dit kostelijk koren, dat onze gezegende Jozef in onze zakken doet, is de dood en het lijden van Christus, met de ganse verwerving van Zijn voorspraak, welke voortvloeit uit de baarmoeder van dit lijden. De arme, gewonde gelovige heeft er velen, die hem beschuldigen en veroordelen, maar hier is een Toevlucht en Genezing tegen die allen. „Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt.” Wat zegt u nu? Zegt Paulus, hier verlaat ik mij op mijn gezegende, gekruisigde en begraven Heere (en op mijn levende Verlosser), en ik tart alle duivelen in de hel en alle mensen op de aarde om mij en deze grond vaneen te scheiden.

De arme, vervolgte en gekwelde gelovige in Christus, mag zijn kruis in zijn armen nemen en naar Christus' graf gaan. Daar zal hij zoveel bekomen als hij tot de weg nodig heeft en zijn eigen kruis zal welriekend gemaakt worden. Ik bedoel hij zal ervaren, dat Christus' kracht in zijn zwakheid volbracht worde en zal zó veel van Christus' liefde smaken, dat zijn kruis hem zoet wordt. En ik daag de lieden dezer wereld uit om ons dit deel van het voortreffelijke koren te ontnemen, wat zij ook in het werk mogen stellen. En o, dat wij genade ontvingen om deze zaak te benutten! Want de dood en het lijden van onze Heere is voor Zijn discipelen zulk een kostelijk teerkost op de weg. Worden wij gesmaad, onteerd, te schande gemaakt of veracht in de wereld? Of worden wij gedood, vervolgd of verbannen? Het is wèl, want onze gezegende Heere en Meester is ons hierin voorgegaan, heeft deze paden betreden en dit alles voor ons welriekende gemaakt.

Ten vijfde. Een hoeveelheid van dit goede koren, hetwelk Christus in de zak van Zijn broederen pleegt te doen, is de vervulling van de beloften, met vernieuwde bevestiging van de vroegere en een weer opmerken van ervaringen van 's Heeren goedheid jegens Zijn Kerk en volk. De vijanden mogen zich er smadend op beroemen, dat onze God en onze godsdienst weg zijn. Zij mogen wàren dat de zaak van de Presbyteriaansche Kerk in Schotland nu dood en begraven is en thans grafschriften op haar graf beginnen te schrijven. maar de Kerk zal langer leven dan onze vijanden. Sion zal al haar vijanden overleven, in weerwil van alles wat dood is. Wij zullen u zeggen, wat onze Meester pleegt te doen. Wanneer er een belofte met meer sap of vocht in de Bijbel staat, bewaart Hij die voor ons ten tijde van het kruis. Dèze belofte gaf Hij aan Abram: „Ik ben u een

Schild, uw Loon zeer groot." Toen zei Abram: Heere, Heere! wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga?" Dan vernieuwt Hij de belofte en bevestigt die, welke Hij in Genesis 12: 2-7 al gedaan had. O mensen, hebt u ooit geweten wat het was om tot het Verbond te gaan, waar de schatkamer van de belofte ligt? Hebt u ooit gezocht, totdat u een nieuwe belofte ontdekte, welke op u van toepassing was in uw toestand en nood ten tijde van druk en beproeving; pleitende op Gods almacht en trouw en de vervulling ervan mocht ervaren tot uw troost en onderstand?

Zeker, ik geloof, zo wij ooit iets van deze Christelijke vaardigheid en geestelijke bekwaamheid ervaren hebben om in dagen van benauwdheid gebruik te maken van de beloften tot onze ondersteuning, wij daar thans vreemdelingen van zijn, namelijk van dat hemelse werk, waarmee wij Jakob werkzaam zien. Jakob wijst de Heere op Zijn eigen belofte. „En Jakob zeide: O, God mijns vaders Abrahams en God mijns vaders Izaks, o Heere! Die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land en tot uw maagschap, en Ik zal wel bij u doen!" Hij bidt totdat hij een nieuwe bevestiging krijgt: „En Hij zeide: „Uw naam zal voortaan niet Jakob heten, maar Israël; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen en hebt overmocht." Hier is een bevestiging van een vroegere genieting der beloften en een vervulling van nieuwe beloften van onze liefhebbende Jozef. Deze werkzaamheid is een hemelse wijsheid waarmee de Heere Zijn discipelen kwam te bearbeiten om hen te oefenen in de dagen van Zijn omwandeling. „En Jezus zeide tot hen: Hebt u dit alles verstaan? Zij zeiden tot Hem: „Ja, Heere!" Dan vermaant Hij hen ook om er gebruik van te maken in de dage van beproeving. David kende ook deze werkzaamheden en oefeningen, „Dit is mijn troost in mijne ellende; want uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Indien wij die Goddelijke kunst verstonden om het merg der beloften te doorzoeken, zoals zij in het Verbond besloten liggen, dan zouden wij in geen enkele staat of toestand kunnen verkeren, of wij zouden iets ontvangen, dat ons dienstig bleek.

Wordt nooit iemand van u verontrust en benauwd, omdat alles zo donker, duister en verward is en zijn werk zo zwaar op zijn schouders drukt, dat hij schier geen uitweg ziet wegens gebrek aan geestelijke wijsheid en hemelse raad? O, dat hij David mocht navolgen! Ga naar de wet en het getuigenis, begeeft u tot het onderwijs en de aanwijzingen in het Woord Gods. Och mensen, is er niemand onder u, wiens weg zo moeizaam wordt, dat hij dreigt te bezwijken bij gebrek aan rust en verkwikking? Doet dan zoals David deed. Gaat naar de schatkamer der beloften en daar zult u een tégingift krijgen tegen uw bezwijken, wankelen en vrezin.

O, is er iemand onder u, die dreigt te bezwijken onder het gewicht van de verbroken en verwoeste toestand van de Kerk van God en de schuld van zijn eigen zonden? Kom dan tot de Verbondsschatten der belofte en legt de ganse last en het gewicht der zaak op de Sterke Man, de Middelaar. „Uw hand zij over de Man Uwer rechterhand, over des Mensenzoon, dien Gij U gesterkt hebt." Vergelijk ook Psalm 89: 20. Mensen, ik geloof, dat het onheilspellend is, wanneer er zo weinigen gevonden worden, die zien hoezeer zij de Medicijnmeester nodig hebben. Ik vrees dat het eind ervan een jammerlijke dood zal zijn!

Ten zesde. Een handvol kostelijk koren, hetwelk onze teergevoelige Jozef in de zakken van Zijn broederen schenkt als een teerkost op de weg, zijn de verse en levendige indrukken van de waarheden van het Evangelie, welke behoren tot de ganse gemeente van het geestelijk lichaam van Christus, met de genade, om er een recht gebruik van te maken. Dit wordt duidelijk vertoond in de geschiedenis van Lazarus en zijn zusters. Hun broer is gestorven. Zij bewenen hem en zeggen: „Heere, waart Gij hier geweest, zo ware mijn broeder niet gestorven!" Indien Christus hier in Schotland en

Ierland geweest was, er zouden niet zoveel van Zijn vrienden gestorven zijn als thans en men zou niet zo'n instorting van het werk Gods aanschouwd hebben. Maar hoe weinigen zijn hiermee op deze dag begaan! „Maar”, zegt de Heere, „Ik ben de Opstanding en het Leven. Geloof je dat?” Tenslotte komt Martha tot deze waarheid: „Ja, Heere! ik heb geloofd, dat Gij zijt de Christus, de Zoon Gods.” Hier is de grond van haar geloof. Het is een handvol kostelijke koren, dat de Meester ons geeft, totdat wij *een meer bijzondere* belofte ontvangen, die op onze toestand bijzonder betrekking heeft. Geloof je niet, dat het een kostelijke leeftocht is, wanneer wij de algemene waarheid in de hele Bijbel kunnen nemen en er troost uit kunnen putten tot stichting en nut van onze ziel, zoals Simson deed uit de dode leeuw: „Spijze ging uit van de eter, en zoetheid ging uit van de sterke.” Zelfs de meest verschrikkelijke bedreiging in Gods Woord kan soms, - wanneer ze maar recht gebruikt en op z'n tijd toegepast wordt, van een buitengewoon nut voor het volk van God zijn.

Ten zevende. Een hoeveelheid van het goede koren, hetwelk onze gezegende Jozef in de zakken van Zijn broeders geeft tot hun teerkost op de weg, is de genadige Voorzienigheid van onze Hemelse Vader in Christus Jezus. En o, wat is de kostelijke voorzienigheid van een verzoend Verbondsgod in Christus een uitnemende leeftocht op de weg, waarop Zijn Kerk zo dikwijls veel moeiten en moeilijkheden ondervindt in hun verlaten staat en toestand. Hoe menigmaal wordt het arme, behoeftige, in moeite verkerende en geen uitweg ziende volk van God, door 's Heeren voorzienigheid zodanig geleid, dat alles als het ware voor hen toegemuurd schijnt te zijn. Was dit geen bijzondere voorzienigheid, waarvan hier in ons tekstverhaal melding wordt gemaakt? De goddelozen mogen menen ons van honger en koude te doen omkomen, maar ten spijt van hen allen zullen wij de overhand hebben, zolang als de goedertieren Voorzienigheid van onze Broeder Jozef stand houdt. Hoewel Jozefs broers van allen, die naar Egypte kwamen, het hardst behandeld werden, werden zij eerlang het best van allen bedeed. Hoe dikwerf heeft de genadige voorzienigheid Gods Zijn volk op hun bed bezocht, voordat zij hun kleren aantrokken! Hoe menigmaal werden genot en vreugde hun beschikt, waaraan zij nooit hadden kunnen denken.

Was dat geen bijzondere Voorzienigheid, welke het arme volk der Joden beschikt werd in de geschiedenis van Esther? Daar komt een grote Haman, hoog in aanzien bij de koning; en er is een arme Mórdechai, een Godvrezende Jood. Haman wil hem laten hangen en zijn ganse volk met wortel en tak uitroeien. Haman ziet zijn goddeloos plan zover verwezenlijkt, dat het bevelschrift werd verzegeld en de dag van voltrekking wordt vastgesteld. Maar hier doet de Voorzienigheid de rollen omkeren. De kronieken werden gebracht en Mordechai's goede diensten komen aan het licht, waarvoor hij een eervolle beloning zal ontvangen. Haman bestemt deze eer voor zichzelf, menende, dat zij hem bewezen zal worden. Maar hij wordt teleurgesteld en is verplicht Mórdechai door de stad te begeleiden. Vervolgens wordt hij aan de galg gehangen, welke hij voor Mórdechai bestemd had, terwijl zijn familie en vrienden hetzelfde lot treft, hetwelk hij voor het volk der Joden uitgedacht had. Daarom, indien wij slechts geloof hadden om in God te geloven, lijdzaamheid bezaten om op Hem te wachten en genade ontvingen om in Zijn wegen te wandelen, getrouw met eerbaarheid en ootmoedig met onderwerping om Zijn gramschap te dragen, omdat wij tegen Hem gezondigd hebben; totdat Hij opstaat en onze twistzaak richt; ... wie weet, hoe spoedig de Voorzienigheid een verwoesting zou aanrichten onder de vijanden van het werk Gods. Maar ik vrees dat er maar weinigen onder ons gevonden zullen worden, die zo moedig voor ons beginsel zouden staan als Mórdechai. En toch zouden wij er niets bij verliezen, want niemand heeft ooit iets voor Zijn zaak ten koste gelegd, of hij heeft het driedubbel terugontvangen. „Hij zal zijn loon geenszins verliezen”

Zie eens, welk een kostelijk koren de Voorzienigheid in Davids zak legt, wanneer hij naar alle waarschijnlijkheid Saul niet had kunnen ontkomen. Een bode komt en meldt Saul, dat de Filistijnen in het land zijn gevallen, en zo ontkwam David. Hoe menigmaal heeft de Heere Zijn vijanden een ander werk opgelegd, om hen aan hun plannen tegen Zijn werk en volk te onttrekken.

Was dat geen handvol voortreffelijk koren in Elia's zak? De hongersnood was zwaar in het land en weinig bleef er voor Elia over. Maar wat gebeurt? De raven onderhouden hem en wanneer de beek Krith is uitgedroogd, moet een arme weduwvrouw uit Zarfath hem onderhouden met een handvol meel uit de kruik en een weinig olie in de fles, totdat er een andere ondersteuning komt. En toen had Elia meer voldoening dan de goddeloze Achab en al de tien stammen van het rijk Israëls. Menigwerf is het arme volk Gods zó behoeftig, dat, wanneer zij één maaltijd hebben ontvangen, zij niet eens weten, waar zij een ander maal zouden kunnen bekomen. En nochtans heeft de Heere een tafel voor hen aangericht en zulks tot hun grote vergenoeging.

Ten achtste. Een handvol kostelijk koren, dat de Heere in de zakken van Zijn volk doet, is een schat des geloofs en vertroostende bevindingen van des Heeren goedheid. Hij geeft hun de ervaring van de Kerk: „Wij zullen Uw uitnemende liefde vermelden, meer dan de wijn” In Jesaja kunnen wij lezen omtrent de goedertieren handelingen des Heeren met Zijn Kerk in vroeger tijden en de profeet zegt: „Gij deedt vreselijke dingen, die wij niet verwachtten” En zullen wij geen deel hiervan ontvangen in onze uitersten nood? „Gij hebt door uw sterkte de zee gespleten.” Hier was bevinding. En David zegt: „Uw knecht heeft zo de leeuw als de beer geslagen; en de Heere zal mij redden uit de hand van dezen Filistijn” En hij zegt: „Ik zal de daden des Heeren gedenken.” De Heere brengt Zijn volk hun eigen ervaringen in herinnering. De apostel Paulus zegt: „En ik ben uit de muil des leeuws verlost. En de Heere zal mij verlossen.” De arme gelovige zegt: „De Heere heeft mij in zes benauwdheden verlost en ik hoop, dat Hij mij ook in de zevende zal uithelpen” En indien vroegere bevindingen niet zullen baten, dan zal de Heere een nieuwe beleving schenken, welke zij nog nimmer ondervonden. De wereldling moge benieuwd zijn, hoe wij het maken. Maar wij hebben een rijke voorraad, welke ons verzadigen kan.

Ten negende. Een hoeveelheid of handvol van het goede koren, hetwelk onze hemelse Jozef in onze zakken doet als een teerkost op de weg, is het tegenwicht van vertroosting en overtreffende vergelding van de blijdschap des Heiligen Geestes, en de gevoelige liefde Gods, voortspruitende uit de gegronde verzekering van een aandeel in Hem en de bevestigde hoop van verlossing door Christus en rechtvaardigmaking door Zijn gerechtigheid. Dit is een handvol van het goede koren in de zak van de gelovige een wezenlijke en deugdelijke teerkost op de weg. Wat deed Hábakuk zo liefelijk zingen? „Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en gene vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden gene spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallen wezen zal; zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen; Ik zal mij verheugen in de God mijns heils.” Wat deed de Apostel zegevieren? „Door welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods” De vaste overtuiging en het gegronde geloof, dat al zijn tranen en zuchtingen en moeiten een einde zullen nemen, mogen de armen, vermoeide pelgrim ondersteunen in zijn zwakheden op de levensweg en zijn bezwijkende geest schragen.

Ten tiende. Een hoeveelheid van het kostelijk koren, hetwelk Jozef in de zakken Zijner vrienden schenkt, is het onderpand van de Geest der aanneming, waardoor de gelovige de zaken, die hem uit vrije genade van God geschonken zijn, kan kennen, aannemen en onderscheiden. Dit is het zegel van de Heilige Geest der belofte, het getuigenis van een goede consciëntie, de Geest getuigende met onzen Geest, dat wij kinderen Gods zijn. Dit is het Onderpand van de gelovige, dat de Verlosser hem gekocht heeft en dat hij bezit zal krijgen van de hemelse erfenis. „Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven” „Maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming, tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader!” Is dat geen kostelijke teerkost op de weg, niet alleen om een goede verwachting te hebben en een welgegronde hoop voor de toekomst, maar zelfs een Onderpand van het bezit der erfenis? De boosaardige vijanden van het werk Gods mogen bezit nemen van onze huizen en landerijen, tenzij wij de Verbonden en het werk der Reformatie afzweren, maar zolang dit deel van het kostelijk koren in onze zakken blijft, zullen wij meer dan hen bezitten.

Ten elfde. Een hoeveelheid van het goede koren, hetwelk Jozef in onze zakken doet, is de uitstorting van de Heilige Geest, om ons op onze reis te geleiden, te onderwijzen en te besturen, en de voortdurende bedieningen van genade en sterkte, om ons in staat te stellen onze plichten te vervullen en ons onder het kruis te steunen. Dit is de Geest Gods en de heerlijkheid die in ons woont. Hierdoor vermogen wij alle dingen door Christus, Die ons kracht geeft. Dit is een bpen en niet moede worden; een wandelen en niet mat worden; een voortgaan van kracht tot kracht, totdat een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion.

Ten twaalfde. Eindelijk is er nog een handvol goed koren en een kostelijke teerkost op de weg, welke Christus Zijn vrienden en discipelen komt te geven, namelijk de geheiligde tucht van Zijn roede, opdat zij daardoor weerhouden mogen worden van zondige afdwalingen van Hem in Zijn wegen en waarheden. Christus pleegt Zijn kinderen geen voedsel te schenken zonder tucht en dat is hun genade. Want wij hebben zowel het een als het ander nodig. In ons leeft zoveel verdorvenheid en boosaardigheid, dat, zo wij niet onder de roede gebracht werden, wij in een korte stonde ons zelf niet meer zouden kennen. Wee hem, voor wie Hij ophoudt een bestraffend Man te zijn. „Maar indien gij zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden”, zegt de apostel, „Zo zijt gij dan bastaarden en niet zonen.” Het is één van de artikelen des Verbonds, dat des Heeren volk de kastijding niet zal worden onthouden. „Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten en in Mijn rechten niet wandelen; indien zij Mijn inzettingen ontheiligen en Mijn geboden niet houden; zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken en hun ongerechtigheid met plagen. Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen en in Mijn getrouwheid niet feilen.” En op een andere plaats zegt de Heere: „Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken.” Zodat, wanneer enigen vrijuit gaan, het de goddelozen zijn, want die zal Hij niet bezoeken met de roede der tucht. Maar Zijn eigen volk zal Hij tuchtigen. Veel mensen hebben ongemanierde kinderen. Zij bekommeren zich er weinig over om hen op te voeden inde bring en vermaning des Heeren. Maar Christus is niet gewoon zó met Zijn volk te handelen. Dit is eveneens een deel van het goede koren, dat Hij hun schenkt als een teerkost op de weg.

Maar, zult u zeggen, *hoe zal dit opgaan, want wij zien sommigen van de goddelozen een schouwspel geworden, ten opzichte van de kruisen en verdrukkingen, welke hun zowel*

in hun lichaam als consciëntie opgelegd zijn?

Ik antwoord, dat, evenals Christus een school van hemelse tucht en kastijding heeft tot onderwijzing van Zijn eigen kinderen om genade en Godzaligheid te leren, Hij eveneens een verbeterhuis en tuchtmiddelen heeft, waarin en waaronder Hij de goddelozen brengt om hen te tuchtigen en te geselen en hen het merk te doen dragen van Zijn vlekkeuze en straffende rechtvaardigheid, als teken van Zijn toorn en haat tegen hen. Zodat Hij de goddelozen als het ware een dubbele hel geeft: één hier en een andere hiernaamaals. Zijn school van tucht en lering is een bewijs van liefde jegens Zijn kinderen. Maar Zijn verbeterhuis en boeien zijn een teken van Zijn toorn en gramschap tegen de goddelozen. Maar, zult u mogelijk zeggen, *hoe zal ik weten of mijn kastijdingen in liefde op Christus' school tot mijn lering zijn, of als gevolg van Zijn haat?*

Hierop antwoord ik u: Indien u Zijn heiligheid deelachtig wordt gemaakt en meer gelijkvormig wordt aan het beeld Gods. „Deze kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden.” Dan bent u op Zijn school en niet in het verbeterhuis.

Om dit nader te verklaren, zullen wij enige zaken naar voren brengen als onderscheiden kenmerken tussen beide.

1°. Indien het zo met u gesteld is, dat, hoe meer de Heere u slaat en bedroeft en u van Zich af schijnt te stoten, u in ootmoed en onderwerping des te meer tot Hem tracht te naderen, en als het ware naar Hem toe kruipt onder Zijn kastijdende hand. Kunt u Hem blijmoedig rechtvaardigen en uzelf veroordelen? Kunt u met uw hart zeggen: „Gij bent rechtvaardig, o Heere, in hetgeen u gedaan hebt, maar ik ben snood en ellendig. Gij hebt mij gekastijd, maar niet naar dat ik verdiende, want ik heb tegen U gezondigd, ja tegen uw oneindige goedheid, heiligheid, liefde, macht, getrouwheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid en tere ontferming?” Maar indien u als een ongewend kalf, versmadende de soevereiniteit Gods, in uw goddeloosheid weerspanning volhardt – waarvan de Heere zegt: „Ik was verbolgen over de ongerechtigheid van hun gierigheid en sloeg hen; evenwel gingen zij afkerig henen in de weg huns harten” - indien u de opstand in uw hart voedt en murmureert tegen de beschikkingen des Heeren of geneigd bent om te twisten over Zijn handelingen met u, dan kunt ge uzelf verdenken, want u bent slechts in het verbeterhuis en niet op Christus' school geweest.

2°. Is het niet de begeerte en bede van uw hart, dat de Heere uw kruis, moeite of verdriet niet wegneme, voordat het door Zijn genade zijn rechte uitwerking op u gehad heeft, om u door de gunstige oefeningen van een Goddelijke droefheid en een waar evangelisch berouw te verootmoedigen? Zou u liever de oorzaken dan de plaag zelf weggenomen zien? Zou u liever uw zonden vergeven zien, vrede en verzoening met God in u gewrocht zien door de volmaakte gerechtigheid van Christus dan dat uw kruis weggenomen werd? Dan bent u op Christus' school geweest.

Maar indien u zou begeren dat uw moeite en verdriet, op welke voorwaarde dan ook, wat er dan ook van moge kome, van u weggenomen werd, zo mag u uzelf verdenken, dat u slechts in het verbeterhuis bent geweest. Het is juist het kenmerk van een goddeloze om vooral te trachten uit Gods hand te geraken. Indien een goddeloze kon, „hij zou snellijk van Zijn hand vlieden.” Maar een kind des Heeren komt hartelijk tot Hem. De psalmist zegt: „Het is mij goed nabij God te wezen”

3°. Is u de vreselijkheid en zielverwoestende en Godonterende aard van de zonde ontdekt, zodat u er onder vernederd en verbrijzeld werd? Bent u ontdekt aan uw eigen

ellende en snoodheid (voornamelijk aan de erfzonde), de zonde van uw natuur, die fontein en bron van alle bitterheid, die zuurdesem van boosheid en goddeloosheid, het onverzoende beginsel van het bedenken des vleses tegen God? Ik zeg, hebt u zulk een gezicht en gevoel van uw zonde en zondige natuur ontvangen, dat ze bitterder voor uw ziel zijn dan alssem en gal? Is de zonde walgelijker en verfoeilijker voor u geworden dan de duivel en de hel zelf. Gaat uw ziel daar zo verslagen onder gebukt en zou u van dien last liever bevrijd zijn dan van dood en hel? Ziet u geen hulp voor u, noch in de hemel noch op de aarde, dan in de Heere Jezus Christus? Ziet u in Hem een genoegzame en gepaste en in alle opzichten algenoegzame Verlosser en Middelaar voor u? Aanvaardt uw ziel blijmoedig en is zij het eens met het heerlijke plan van verlossing en zaliging door Christus? Bezwijkt uw hart gedurig van verlangen naar dien enig begeerlijken evangelische weg van rechtvaardigmaking en heiligmaking door de gerechtigheid, de oneindige verdienste en het middelaarschap van Christus? Acht u hen, wie deze eeuwige liefde te beurt viel, alleen maar gelukkige mensen, hoewel zij van al het goede der aarde en genietingen onder de zon ontbloot waren? Zegent en prijst u de Heere blijmoedig, dat Hij u eens dit aanbod deed toekomen en dat u een uitnodiging ontving om te komen tot de bruiloft van de Zoon des Konings? Vervult het uw hart met droefheid, dat u zolang een vreemdeling en vijand geweest bent, en dat u zovele uitnodigingen om tot Christus te komen van de hand hebt geweest? En dat u gezegd hebt: 'wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone'. Moet u niet verwonderd neerzitten over het taaie geduld van God, Die zoveel smaad en hoon van u heeft geleden en u niet in het midden van uw ongerechtigheid verteerd heeft? Verwondert ge u niet over de neerbuigende goedheid dat Hij nog op u wacht, en u steeds achtervolgt met nieuwe aanbiedingen van genade en zaligheid? Welaan, indien het zo in waarheid met u gesteld is, dan blijkt het, dat u op Christus' school geweest bent.

4°. Is uw ziel verrukt over de schoonheid en uitnemendheid van Christus? Is uw hart verrukt vanwege de liefde Gods, welke u doet uitroepen: „Ach, dat ik geen volkomen geloof kan bekomen om in Christus te geloven, mij op Hem te verlaten en Hem al mijn belangen toe te vertrouwen. Ach, dat ik die lieflijke Jezus niet genoeg kan beminnen!” En is het uw ervaring, dat u geen liefde tot God bekomen kunt, „sterk als de dood” en dat u uw lusten en verdorvenheden niet ten onder kunt krijgen? En smart het u, dat u geen meerdere liefde tot Christus kunt bekomen, vurige en voortdurende liefde; liefde tot Zijn Koninkrijk en Regering, Kerk en volk, waarheden, wegen en werken; liefde tot Zijn Voorzienigheid, verdrukkingen en kruis; liefde tot Zijn wetten en Zijn waarachtig Evangelie, tot Zijn verbond en werk der Reformatie en alles waarop Hij Zijn beeld heeft afgedrukt? En verlangt u naar de dag, waarop uw liefde tot Christus in alle deze zaken volkomen zal worden, wanneer er geen gebrek meer zal aankleven?

5°. Is Christus zulk een dierbaar en voortreffelijk Persoon, zo begeerlijk en liefelijk voor uw ziel, dat u Zijns gelijke niet vindt in hemel en op aarde? Is Hij voor u de schoonste onder de mensen, draagt Hij de banier boven tienduizend, en is Hij als een appelboom onder de bomen des wouds, de roos van Saron en de Lelie der dalen? En bent u bevreesd, dat uw hart te veel tot andere dingen geneigd is en u Hem zodoende te laag schat door een afgod te maken van uw sterkte, gezondheid, geboorte, fortuin, wijsheid, voorrechten, genietingen, gaven, genade, beroep, godsdienst, plichten en verrichtingen? Ik zeg, bent u bevreesd om Christus te onderschatten door enige van deze zaken te overschatten, door deze de plaats in uw hart te geven welke Hij behoorde in te nemen, schuldig zijnde aan afgoderij tegen de Heere?

6°. Haat u met een volkomen haat alle dingen in uzelf en in anderen, welke vijanden zijn van de ere Gods of hatelijk voor Hem zijn, en voornamelijk de verborgen zonden, welke de wereld niet ziet, zoals de overheersende lusten, de aangeboren verdorvenheid van uw snode natuur, welke de moeder is van al uw andere zonden en de wortel van alle kwaad, uw ijdele gedachten, vuile gedachten, vleselijke bedenkingen, zowel van het vlees als van de geest? Haat u die trotse, verwaande gedachten van ijdele eer en wereldsgezindheid; begerige, zinnelijke en wraakgierige voornemens; al deze verborgen plagen des harten, welke de wereld niet ziet en de menselijke wetten niet kunnen straffen, voortvloeiende uit uw ongeheiligde natuur, welke onder bereik van de wet Gods liggen en Zijn oog aanschouwt? En is het de smart van uw hart, dat uw ongeheiligde natuur zulk een geneigdheid vertoont voor deze ongeregelde bewegingen en begeerlijkheden? Wordt uw ziel gekweld vanwege uw ongeloof, ontrouw, vormelijkheid, geveinsdheid, onverschilligheid, lauwheid en bedriegelijke handelingen betreffende de zaken Gods en de belangen van Zijn eer, voornamelijk Zijn eredienst?

Verootmoedigen en smarten deze legers van verborgen zonden van uw natuur, trotsheden en afdwalingen, zowel verleden als tegenwoordige, u evenzeer als uw openbare en schandelijke zonden voor de wereld, ziende dat zij beide God beledigen, Zijn Heilige Geest bedroeven en de kuisheid van u ziel verontreinigen, bezoedelende de schoonheid van uw innerlijke heiligheid? Is het met smart, dat u ervaart, dat u zulk een lichaam der zonde en des doods omdraagt en zulk een wet der zonde en des doods in uw leden heerst? Is het uw grootste zorg en werk om u bijzonder te wachten voor deze vijanden van Gods eer en uw eigen zaligheid, en ze in hun eerste bevatting te onderdrukken en neer te werpen door het oprechte werk des berouws en der doding, opdat u geen vrijheid mag bekomen om zonde te baren; en deze „voleindigd zijnde, de dood baart?” En bent u oprecht besloten in Christus' kracht en door de Goddelijke bijstand van Zijn Heilige Geest om nooit de strijd op te geven, om deze vijanden nooit enig gunstig onthaal in uw ziel te verlenen om in uw sterfelijk lichaam te heersen totdat de dood verslonden is tot overwinning? Welaan, als het zo met u gesteld is, dan bent u op de school van Christus' lering en tucht en niet in het verbeterhuis geweest.

7°. Bent u enigszins meer gelouterd en gezuiverd sinds uw moeite en verdriet werd weggenomen? Bent u meer vernederd en verootmoedigd en in uw boze natuur meer onderworpen dan tevoren? Is de vrucht van uw kruis en wederwaardigheden een doding van uw verdorvenheden en een vergroten van de afstand tussen uw ziel en de zonde en een spenen van uw hart en genegenheden aan uw lusten? Deed die vrucht u uitroepen: „Wat heb ik meer met de afgoden te doen?” Is dat zielsversierende kleed van innerlijke heiligheid zo dierbaar, profijtelijk en begeerlijk voor u geworden, dat u het evenmin kunt ontberen als uw noodzakelijk onderhoud? Is het huwelijksgevaad van Christus' gerechtigheid zo'n onmisbaar vereiste voor u geworden en zo volstrekt nodig voor uw rechtvaardiging en zaligmaking, dat u het evenmin missen kunt als uw leven? Is de godsdienst des harten en de Godzaligheid zo in alle delen uw spijs en drank geworden, dat u evenmin buiten deze zaken kunt leven als buiten uw noodzakelijk voedsel? En is de ere Gods meer dierbaar en noodzakelijk voor u dan uw eigen leven en behoud? Welaan, indien het zo met u gesteld is, dan bent u op de leerschool van Christus.

Maar indien u uit de oven gekomen bent met meer schuim en droesem als ooit; indien de oude mens meer in u leeft dan ooit en u goddelozer bent dan ooit; indien u die zondige geneigdheid vasthoudt om de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens te voeden, te bevorderen, te dienen en te gehoorzamen; dan mag u bedenken, wat Christus zei tot de verlamde man: „Zondig niet

meer, opdat u niet wat ergers geschiede!” Opdat niet de hel en de ketenen der duisternis het volgende verbeterhuis zijn, waarin u zult geworpen worden. O, wanneer al de zorgen en moeiten niet gebaat zullen hebben, wanneer de oven niet gelouterd heeft en de roede geen verootmoediging heeft veroorzaakt, dan is dit een klaar bewijs, dat men niet op Christus' school was. Hoort wat Salomo zegt van de zodanige: „Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, de nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij”

8°. Is het de vreugde en de verlangende begeerte van u ziel, om een welgegrond vertrouwen op Christus te hebben met vereniging en gemeenschap met Hem als de vruchten en gevolgen van een werk der wedergeboorte in uw ziel? Is het de hemel op aarde voor u en datgene, waarin uw leven ligt om gemeenschap met God te hebben? Is het de hel op aarde om te leven onder de verberging van Zijn aangezicht? Kent u Zijn tegenwoordigheid aan de verkwikking, herleving, versterking, moed, vaardigheid, werkzaamheid, troost en vreugde van uw ziel in Christus? En weet uw ziel bij ervaring, wanneer Hij afwezig is, als zij hieronder bezwijmt, wegsterft, verdort, kwijnt en moedeloos is? Weet u wat het is, wanneer de verlossende genade Gods vanwege haar krachtadige werkingen door alle vermogens van uw ziel en leden van uw lichaam verspreid wordt, totdat zij zichzelf vertoont en openbaart door haar eigen vrucht, een uit- en inwendige heiligheid in uw leven en gesprekken? En weet u wat het is om u aan het hart Gods te ontlasten door verborgen gebeden, overdenkingen en geestelijke ontboezeming? Weet u wat het is, om te hijgen en van verlangen te bezwijken naar de oprechte, onvergankelijke, verlevendigende en versterkende melk des Woords, het Evangelie, of liever Christus Zelf, het Wezen des Evangelies, om op te wassen met Goddelijke wasdom en toe te nemen als mestkalveren? En weet u wat het is, wanneer een nieuw werk op u gelegd wordt door gehoorzaamheid aan al Zijn geboden uit een zuiver beginsel van geloof in en liefde tot Hem en ijver voor Zijn eer? Kent u het bij ervaring wanneer de hemel in uw ziel afdaalt en uw ziel in de hemel opgetrokken wordt? Indien het aldus bij u geweest is, dan bent u op Christus' school en hebt u enige vorderingen gemaakt door deze verdrukkingen en beproevingen. Maar zo niet, dan hebt u reden om te vrezen, dat u slechts in het verbeterhuis geweest bent.

9°. Is er een waar en wezenlijk beginsel van liefde en ijver voor God en Zijn eer, heilige vreze en eerbied voor Gods volstreekte soevereiniteit en autoriteit als de grote Wetgever, welke uw ziel verbindt tot een Evangelische weg van nieuwe gehoorzaamheid tot de zedelijke wet Gods, zodat u geen enkele bekende of geboden plicht durft te veronachtzamen, verzuimen of nalaten, noch uzelf durft over te geven om willens en wetens enige bekende zonde of overtreding tegen de Heere te bedrijven?

10°. Wordt er zulk een beginsel van heilige vreze en ontzag voor de majesteit en autoriteit Gods in uw ziel gevonden; zulk een ontdekking des geloofs van Zijn alziend, hartdoorgrondend, alwetend oog over uw wegen en handelingen, dat u om uws levenswil geen enkele van deze plichten van godsdienst, Christelijkheid en Godzaligheid zou durven versmaden of nalaten, hetzij in de eerste of tweede tafel der wet, zelfs de zodanige, welke voor de mensen verborgen zijn en hun wet niet kan straffen, en welke geen oog ter wereld kan aanschouwen en welke u nochtans niet durft te veronachtzamen.

11°. Leeft u onder het voortdurende gezicht, gevoel en indruk van uw zwakheid,

dwaasheid en onbekwaamheid om te doen, hetgeen werkelijk goed is, ten opzichte van God of de mens, hetzij van een natuurlijke, zedelijke, burgerlijke of godsdienstige aard, hetwelk Gode welbehaaglijk niet kan wezen, tenzij verricht uit een beginsel van genade in de ziel en onder een voortdurende afhankelijkheid van Hem voor Goddelijke bijstand van Zijn Geest? Want Christus zegt Zelf: „Zonder Mij kunt gij niets doen”.

12°. Bent u er ver vandaan om u tevreden te verlaten op een voorgeschreven vorm van godsdienst of Godzaligheid of om te rusten op uw eigen ervaringen? Vergeet u hetgeen achter is, en strekt ge u tot hetgeen voor is, jagende naar het wit, tot de prijs der roeping Gods, wetende, dat geen volkomenheid in dit leven te bereiken is? En verlangt uw ziel naar die zalige dag, wanneer die staat van onvolkomenheid te niet gedaan zal worden en die gezegende staat van volmaaktheid zal aanvangen?

13°. Bent u met zulk een heilige vreze en ijver vervuld, zo waakzaam en teder in uw weg en wandel, dat u om uws levenswil geen enkele zaak van gewicht betreffende de godsdienst durft te verrichten, hetzij uit vreze of overreding, noch door de ingevingen uws harten, noch krachtens het voorbeeld van anderen, voordat te gaan tot de wet en de getuigenis en het Woord Gods te raadplegen, om te zien of het hiermee overeenstemt? En smeekt en worstelt u daarom met de Heere, of Hij Zijn licht en waarheid zou willen zenden, om u te leiden?

14°. Bent u bevreesd, dat u ten laatste slechts een schoonschijnende huichelaar zult zijn; iemand, die bedrieglijk handelt met God, een lamp zonder olie, en een bloesemende vijgenboom zonder vrucht, een hoofd vol ongeheilide kennis, als een kaars om ude weg naar de ondergang te doen zien? En smeekt u de Heere nochtans, of Hij u wil doorgronden en beproeven, en u wil doen weten, wie u bent en hoe het met u gesteld is? Of Hij u waarheid en oprechtheid in het binnenste wil geven en u behoeden om met een leugen in uw rechterhand in het graf te gaan?

15°. Bent u even ernstig, werkzaam en ijverig in de praktikale vervulling van iedere bevolen plicht in de godsdienst, alsof u er de hemel en de zaligheid mee kont verwerven! En evenwel aangaande rechtvaardigmaking en verdienste voor God acht u dat uw plichten niet meer betekenen dan het dopen van uw vinger in het water? Beschouwt u alles, om in eigen oog rechtvaardig te zijn, als vuile vodden en als een dompelen van uzelf in de sloot, totdat u zo ellendige voor God bent dan de duivelen? Bent u hiertoe gekomen, dat, wanneer u alles gedaan hebt hetgeen u kunt doen, ge uzelf een onnutte dienstknecht acht met betrekking tot verdienste en rechtvaardigmaking?

16°. Is het alleen door de volmaakte gerechtigheid van Christus, welke u vrij toegerekend werd, de algenoegzame kracht, waarde, verdienste en tussenkomst van Jezus Christus, de Heere, Verlosser en Middelaar dat u mag verwachten de liefde, gunst en vriendschap Gods, de rechtvaardigmaking, de hemel en de gelukzaligheid, en op geen andere wijze denkbaar?

17°. Is het alleen om de wezenlijkheid en de oprechtheid van uw geloof in Christus te bewijzen, en om te getuigen van uw liefde en dankbaarheid aan God voor uw rechtvaardiging en zaliging door Christus en voor al Zijn weldaden aan u bewezen, dat u goede werken verricht en alle geboden plichten vervult?

18°. Is het in al uw gedachten, woorden en werken de vreugde, bedoeling, wens en het

pogen van uw ziel om God te verheerlijken en te eren, om Zijn Naam te verhogen en uzelf te verootmoedigen en zo Zijn wil te doen, Zijn geboden blijmoedig gehoorzamende, hoewel uw eigen profijt of persoonlijke voordelen hiervan uitgesloten waren? Bedroeft en smart het u, dat u zo nutteloos in uw tijd en geslacht bent en dat u Hem niet méér kunt dienen? Hebt u de Heere zo zeer lief en haat u de zonde met zulk een volkomen haat, dat u om geen tienduizend werelden er aan durft te denken naar de hel te gaan, indien het niet ware vanwege de vreze om de heilige Naam Gods te lasteren onder de verschrikkingen van deze folterende pijnen, waar deze verdoemde schepselen branden in het vuur en hun worm niet sterft. Zij hebben niets anders te doen noch kunnen iets anders doen dan eeuwig te zondigen tegen God.

19°. Verheugt ge u, wanneer u Christus' school ziet bloeien en de Meester veel eer ontvangt? Is het de vreugde van uw hart wanneer u ziet dat uw medegenoten zeer in Godzaligheid uitmunten en smart het u, wanneer zij hun tijd verkwisten en onder alles wat voor hen gedaan wordt, hun toestand nog erger wordt? Betracht u de christelijke vermaning en bestraffing en als deze niet ter harte wordt genomen beweent uw ziel hen in 't verborgen? Smart het uw ziel, wanneer u ziet, dat zovelen behagen scheppen in datgene, hetwelk hun eigen zielen zal verwoesten en dat u hun loopbaan van zonde en goddeloosheid niet kunt stuiten?

Maar misschien zult u zeggen: Indien een mens behagen scheidt in zijn eigen ondergang, wie kan het helpen? Hierop antwoorden wij:

- Wilt u medelijden hebben met de onboetvaardigheid, het ongeloof en de verstoktheid van hun hart, wanneer u hun zorgeloosheid, onwetendheid en goddeloosheid ziet?
- Wilt u protesteren tegen hun zonde en getuigen, tegen de gruwel van hun boze wegen? Als zij deze paden niet willen verlaten, hun bloed zal op hun eigen hoofd wezen, maar u zult er vrij van zijn.
- Wilt ge u zo gedragen, dat u geen struikelblok of slecht voorbeeld op hun weg bent, en uzelf van alles onthouden, hetwelk hen in hun ongerechtigheid kan verharderen?
- Wilt u tot God gaan met hun ellendigen toestand en door gebed en smekingen verzoeken, of hun genade en berouw moge geschonken worden, of zij tot de arbeid Zijner ziel en de verkiezing naar vrije genade behoren?
- Wilt u hen een Christelijke levenswandel en Evangelisch leven tonen en zien of de schoonheid en voortreffelijkheid van een Evangelische heiligheid hen zal overreden?
- Wilt u hun boodschappen, wat de Heere aan uw ziel gedaan heeft, en hen gelasten te komen en te smaken en te zien dat de Heere goed is? Er zijn mensen die zichzelf zoeken, die zich niet zouden bekommeren over hetgeen er van anderen komt, als zij zelf maar zeker van de hemel waren. Maar indien u één van Christus' scholieren bent en met recht de hemel verwacht, dan zult u graag zien dat het anderen ook goed gaat. Als de Heere u genade tot bekering schonk, is er gunning voor alle kinderen Adams.

20°. Bent u niet evenzeer begaan met de algemene staat en toestand van de Kerk en het volk des Heeren als met uw eigen persoonlijke staat en toestand? Zijn niet de smaadheden en beledigingen, welke Christus en de Zijnen aangedaan worden, op u gevallen? Gaat uw ziel niet evenzeer gebukt onder de verbroken en verwoeste toestand van de Kerke Gods als onder uw eigen verbroken staat en toestand? Schaden u de verdrukkingen Jozefs niet? Gevoelt u niet in 't openbaar mede, wanneer de ere Gods zo verongelijkt wordt door de aanvallen op het Koninkrijk van Christus en de inbreuk op

Zijn Kerk door de vijanden? Is uw eigen persoonlijke toestand niet verbonden met het openbare belang van de Kerk en het volk Gods, zodat u met hen moet staan en vallen? Treurt u niet, wanneer Sion weeklaagt en verheugt ge u niet, wanneer zij vertroost wordt? Bent u niet wèl of kwalijk gesteld al naardat Sion gesteld is? Indien het aldus met u gesteld is, dan is het een bewijs, dat u een rechte burger van Sion bent en een levend lidmaat van Christus' geestelijk lichaam en dientengevolge door het kruis op Christus' school hemels onderwijs genoten hebt. Maar indien deze zaken u ontbreken, dan is er een gebrek in uw vereniging met het geestelijk lichaam van Christus, daar u slechts onderwijs, vrede en gemak voor uzelf zoekt. Er worden sommige mensen gevonden, die indien zij er van verzekerd waren zelf gelukkig te zijn, zich er niet om zouden bekommeren of de Kerk en de zaak van God goed of slecht vaart. De bastaardkinderen der Kerk kan men hieraan onderkennen. Het zijn óf de goddeloze en hovaardige vijanden, wier element het is om de Kerk van God kwalijk te bejegenen, óf slechts ledige toeschouwers, onbekommerd over de toestand van de Kerk. Zij hebben besloten de tijden te aanvaarden zoals zij ze bevinden en ze te benutten tot hun eigen persoonlijk voordeel. Het zijn de zodanigen, welke menen, dat de Godzaligheid een gewin zij. De apostel vermaant ons af te wijken van dezulken. Maar de echte burgers van Sion handelen anders. „Zou ik in mijn huis gaan?” zeide Uria, „wanneer de ark en Israël en de knechten mijns heren gelegerd zijn op het open veld?” „Nee, indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zichzelf! Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap.”

21°. Ten laatste, is het uw enige zorg en streven om tot dat volk te behoren, die in de Heere sterven, „opdat zij rusten mogen van hun arbeid en hun werken volgen met hen?” Wordt u het meest bezig gehouden om te zorgen voor uw ziel, leggende een goed fundament tegen het toekomstige, trachtende wijsheid en waarheid van de Heere te bekomen om daarbij te leven, en alle de dagen uws strijds te hopen totdat uw verandering kome? Leeft u elke dag alsof het uw laatste dag ware en uw werk in uw leven verrichtende, alsof u aanstonds voor Gods rechterstoel zou moeten verschijnen om verantwoording te doen? Beoogt u God te dienen in eenvoudig uws harten onder een eerbiedige indruk van Zijn alziend oog, in de wetenschap dat u van al uw gedachten, woorden en werken rekenschap zult moeten afleggen? Welaan, indien het aldus met u gesteld is, dan bent u een leerling op Christus' school.

Maar indien u de boze dag verre stelt en in deze wereld leeft alsof hij alleen voor u geschapen was en niet om God te dienen; als ge u niet bekommerd om het grote doel van uw schepping, en levende alsof u nooit deze wereld zou verlaten, het vlees onverzadelijk verzorgende om deszelfs lusten te bevredigen; dan mag ge uzelf verdenken en u toezien dat de dag van ondergang u niet onverhoeds overkome, want het schijnt, dat u met al uw moeite en leed slechts in het verbeterhuis geweest bent.

Welaan, bij deze kentekenen kunt u weten of u op Christus' school tot stichting en lering geweest bent of in Zijn verbeterhuis, waarin Hij Zijn vijanden zet. Indien u deelgenoten bent van Zijn heiligheid, dan bent u ongetwijfeld op Christus' school. Maar bedenkt, dat het een innerlijke heiligheid in de ziel moet zijn en een heiligheid in besluit. „Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig; hare kleding is van gouden borduursel”. Het moet wezen een heiligheid in gedachte, woord en werk; zelfs in de geneigdheid, begeerte, vreugde en liefde, zowel natuurlijk, zedelijk en godsdienstig; heiligheid in Christelijke bezadigdheid, soberheid en matigheid, in het wettig gebruik van iedere menselijke genieting en ontspanning. Het betaamt ons heilig

te zijn in het gesprek; heilig in het gebruik van tong, hand en voet; heilig in het gezin; heilig binnenshuis en op straat; heilig onder onze burens; heilig in het beroep, werk, bedrijf en koopmanschap ja, in één woord, heilig in al onze omgang. En als uw zondige onvolkomenheid en gebreken hierin uw smart uitmaken en droeve zielservaringen zijn; en indien u verlangt naar de volkomenheid van heiligmaking, dan zal de dag aankomen en de schaduwen vlieden, wanneer gij zult worden “als vleugelen ener duive, overdekt met zilver en welker vederen zijn met uitgegraven géluwen goud.”

Ik geloof, zonder inbreuk te willen maken op de Christelijke liefde, dat er mensen gevonden worden, welke in de wereld doorgaan onder de naam van Christenen en ik vrees onder de belijders in de zichtbare kerk, die van zulk een geaardheid zijn dat zij zich niet zouden bekommeren om Christus, de waarheid en heiligheid, als hen maar vrede, gemak en rijkdom werd geschonken. Welaan, dezen zijn vreemdelingen van Christus, vijanden van heiligheid en waarheid, zolang zij zodanig blijven.

Maar het is zo niet met een kind van God, hetwelk geoefend wordt op de school van Christus door hemels onderwijs en hemelse lering en tucht door het kruis. Het kind Gods heeft bij ervaring en beleving geleerd, hoe uitnemend en dierbaar Christus is en welk een zielsversierende zaak heiligheid is. Ja, Gods volk zou niet begeren naar de hemel te gaan zonder Christus, zonder waarheid en heiligheid, want in dit geval zou de hemel geen hemel voor hen zijn.

Maar gaan wij over tot ons tweede punt.

II. Waarin de zoetigheid van Zijn liefde bestaat, wanneer de hemelse Jozef de zakken van Zijn volk met teerkost op hun weg vult.

Zij bestaat in deze vier zaken;

1°. Het is een grote steunpilaar voor het geloof van de gelovige en versterkt de ziel tegen de aanvallen en inblazingen van Satan, wanneer die zoetigheid Zijner liefde in de ziel uitgestort wordt en haar versterkt tegen de tegenwerpingen van de vleselijke rede en murmuringen, tegen des Heeren beschikkingen en tegen de zondige en slaafse vrees der wereld. Wanneer een kind Gods zwaar onder het kruis beproefd wordt, begint de duivel zich als 't ware zijn lot aan te trekken (Maar ik weet, dat Satan nooit enig goed zal doen) en het vleselijk vernuft en ongeloof komen op hun beurt en zeggen: „Helaas, helaas! wat moet ik doen. Dit is de zaak, waarvoor ik vreesde; en nu zal de vrees en beving mij overkomen. Ik zal gewis een der dagen door de hand mijner vijanden omkomen” De wereld begint te dreigen en de wereldling zegt: „Nu zullen wij de overhand over hem verkrijgen; de dag is aangebroken, waarnaar wij verlangd en uitgezien hebben.” Dan treedt het geloof naar voren en spreekt: „Wacht eens een weinig. Wat hebt u in te brengen tegen mijn Meester en Zijn kruis? u zult beschaamd worden, want ik zal er dóór komen en triomferen ondanks de duivel en zijn bondgenoten, want bij mijn Meester is een ruime voorraad voor Zijn knechten, een betere dan de wereld kan geven”; waaruit wij zien, dat het voordeel en de zoetigheid van de genieting hierin bestaat, dat alle tegenwerpingen de mond gestopt wordt.

2°. Het bewaart de harten van Gods volk voor bezwijken ten dage der beproeving, wanneer zij dreigen te zwichten en de zaak over te geven. Want een lange reis en een moeitevolle arbeid zijn zeer vermoeiend voor een reine en zuivere dienst van God, ja de praktikale, zuivere Godzaligheid; en wordt daarom vergeleken bij een strijden, een worstelen, het lopen van een loopbaan een strijden om in te gaan door de enge poort en het nemen van het Koninkrijk der hemelen met geweld. Maar de hoeveelheid van het kostelijke koren in onze zak is een treffelijk voorbehoedmiddel en versterking tegen het bezwijken onder alle ontmoedigingen. Denkt u niet, dat de stichting onder een

prediking, het betonen en genieten van Zijn gunst en een levendige gemeenschap niet God ons kunnen behoeden tegen een bezwijking op de weg?

3°. Het houdt de gelovige immer opgewekt onder het kruis en doet hem de lof des Heeren bezingen onder de zwaarste beproevingen en verdrukkingen; het doet de gelovige een goed getuigenis geven van al des Heeren werken, wegen en handelingen en veel spreken tot lof en prijs van Gods liefde. Wat was de oorzaak dat Paulus zich verheugde in de verdrukking? Wat deed hem en Silas zingen in de kerker, terwijl hun voeten in de stok verzekerd waren? Wat deed Hábakuk zingen in de verwoesting? Was het niet dit deel van het goede koren in hun zakken, en de treffelijke teerkost die zij van hun broeder Jozef tot de weg ontvingen? Want Hij komt Zijn vrienden en broederen met het vette der tarwe te bedelen.

4°. Het stelt de gelovige in staat om met kracht door een bende te dringen en moedig te springen over een muur. Het maakt de zwakken sterk, als het huis van David om te lopen en niet moede te worden, te wandelen niet mat te worden. Het is de oorzaak, dat zij veel dingen doen door Christus, Die hun kracht geeft. De vijand moge van plan zijn onze weg met doornen te versperren, maar door de kracht des Heeren zullen wij er door dringen. Hij kan ons over een muur doen springen en door een bende van tegenstand doen dringen. En mogen wij niet zeggen, dat de hoeveelheid van het goede koren en de teerkost tot de weg, welke de hemelse Jozef in onze zakken doet, zowel zoet en vertroostend als ook van groot nut voor ons op de weg is?

III. In de derde plaats wensen wij een woord van *waarschuwing* te spreken.

Ten eerste. U moet de wijze en gezegende Jozef niet misvatten, want Hij zal telkens koren in uw zakken doen, maar Hij doet dat op Zijn eigen tijd. Daarom moet u geen paal en perk stellen, maar het aan Hem overlaten om te komen en te gaan, *nóch* een wijze of tijd voorschrijven om het voor Hem uit te werken, wanneer Hij Zijn werk aan u zal verrichten of Zijn heerlijke plannen uitvoeren. U moet het aan Hem overlaten zowel wat betreft de tijd, weg en wijze, als wat de middelen en instrumenten aangaat; anders zult ge u grotelijks benadelen en uw eigen troost in de weg staan. Want als u mijn tekst recht inziet, kunt u daarin vinden:

a. Dat Christus uw handen zal legen voordat ze te vullen. Want zij brachten ledige zakken naar Egypte, en het was hun een deur der hoop, dat de spijsmeester daar was om ze te vullen. Toen zij daar kwamen werden zij in de gevangenis opgesloten en toen werden hun zakken nog meer ontledigd, althans hun toestand werd hopelozter en scheen hachelijker dan ooit.

b. Christus pleegt in Zijn wijsheid met Zijn volk dusdanig te handelen, dat Hij hun een bedroefd hart schenkt voordat hun zakken te vullen. Want onder Jozefs broeders werd niet anders gevonden dan gejammer en geklag. “Wij zijn schuldig”, zeggen zij. En daarna laat hij hun zakken vullen. Ik geloof dat er meer droefheid en smart onder ons gevoeld zal moeten worden voordat al onze zakken gevuld worden. De vele weerspannige en onverbroken harten onder ons zijn bewijzen dat het lang zal duren voor dat zij gevuld zullen zijn.

c. Een andere wijze, waarop de Heere met Zijn volk handelt, is het opleggen van een nieuw kruis, waaraan zij nooit gedacht hebben, voordat Hij hun zakken komt te vullen. Deze broeders hadden geen gebonden Simeon verwacht. Misvat daarom de Heere niet, want Hij zàl de zakken van Zijn liefhebbers vullen, maar Hij zal het op Zijn eigen wijze

doen en heeft er goede redenen voor om het aldus te doen.

Ten tweede. Misvat dit niet, dat u geloof moet ontvangen om des Heeren beschikkingen over u ten dage van uw droefenis te verstaan, of u zult menig deel van dit goede koren verliezen of verkeerd beheren. Ik geloof dat sommige mensen thans meer in hun zakken hebben dan zij verwachtten; en nochtans vrees ik dat er maar weinig opgemerkt wordt. De Kerk kan in ongeloof haar toestand niet verklaren. Sion zeide: „De Heere heeft mij verlaten.” Zij ziet geen korreltje genade in haar toestand. Maar als het geloof wordt geschonken verstaat zij het beter. Het geloof ziet dat Sion niet geheel verwoest is voor het nageslacht. Ja zij komt met vertrouwen haar aandeel in God te verklaren, en dit ondersteunt haar, totdat zij een gezicht ontvangt van een gezegende uitredding voor haarzelf en een ondergang van Sions vijanden.

Ten derde. Wacht u voor deze misvatting: dat, omdat u niet zoveel geloof ontvangt om de wereld met één slag te overwinnen en zoveel kracht om de duivel het veld te doen ruimen en een beslissende overwinning over al uw vijanden behaalt, u zulk een mate van genade niet zult gering achten, welke dient om u staande te houden en de krijg en strijd vol te houden en voort te zetten. Zult u het klein schatten, hoewel u zoveel genade en kracht ontvangt om staande te blijven zonder de zaak als hopeloos over te geven, omdat u niet bereiken kunt wat u zou willen, namelijk een volkomen overwinning, zodat u niet meer gekweld werd? Maar zeker behoren wij het ook als een korrel van het goede koren in onze zakken te beschouwen, wanneer wij zulk een teerkost en genade ontvangen om de strijd tegen de duivel, de wereld en het vlees vol te houden. En door Zijn genade, die Zijn volk versterkt met kracht in de inwendige mens, hopen wij de zaak nooit prijs te geven, totdat een volkomen zege is bevochten.

Ten vierde. Wacht u eveneens voor deze misvatting, dat, omdat u geen gevoelige en bevredigende toenadering tot God in het gebed bekomt, niet door Hem op Zijn knieën zeer vriendelijk vertroeteld wordt en uw aandeel in Christus door het licht van Zijn aanschijn niet gevoelig gewaar wordt, u om die reden niets meer meetelt, hoewel u kloppend wordt gehouden aan de deur, pleitende, worstelende, smekend wachtende aan de deur, totdat ze u geopend worde, en elk beletsel wordt weggenomen. Maar ik weet zeker, dat wij het als een gedeelte van het goede koren in onze zakken mogen beschouwen, indien wij volhardende genade en kracht bekomen om te wachten en ons vertrouwen niet weg te werpen en weg te gaan, omdat wij dadelijk geen toegang krijgen. Wij moeten het als een hoopvolle zaak achten, wanneer wij genade ontvangen om te leren wachten.

Ten vijfde. U moet dit deel van de kostelijke teerkost tot de weg niet gering achten en als een korrel van het goede koren in de zak opvatten, hetwelk weinig opgemerkt en gewaardeerd en even weinig gezocht wordt, namelijk om in ootmoed en zelfverloochening steeds minder te worden, al is het dat ge u niet bewust bent van een wassen en toenemen in bekwaamheid, gaven en het betrachten van u plichten. Wij zijn zo gaarne geneigd om onze groei als een weldaad op te merken en er in te roemen; Maar wij tellen het weinig als wij omlaag groeien, als het ware onder de grond. Maar weet voorzeker dat er heel wat slechter koren in het land gevonden wordt dan ootmoed en zelfverloochening. Christus zal er u nooit te minder om liefhebben wanneer uw voeten weinig gedruis maken op de straten van Jeruzalem. Hij zal er u nooit te minder om liefhebben, wanneer uw belijdenis geen groter omvang aanneemt dan uw praktikale Godzaligheid.

IV. Thans komen wij tot een woord van *gebruik*.

Ik geloof niet dat het te ontkennen valt of daar drukken thans zeer zware kruisen op Schotland. Maar Gods volk ontvangt een korrel van dit goede koren en een teerkost op de weg om het kruis te helpen dragen. Daar zijn twee droevige woorden, die ik tot u zeggen zal.

Ten eerste is het een plaag en oordeel over Schotland, dat wij onder kruisen in slaap en naakt bevonden worden, met weinig koren in onze zakken. Ledige zakken en een zondige zorgeloosheid gaan steeds te samen. „De hand der vlijtigen maakt rijk" en „de sluimering doet verscheurde klederen dragen" En hoewel onze hemelse Meester overvloed van rijkdommen heeft, geloof ik nochtans dat velen van u ledige keukens hebben. Daar zijn drie voorraadschuren, waarheen Christus Zijn volk leidt en waar Hij hun zakken vult.

a. In Col. 2: 3 „In Denwelken al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn" is een schat van zielzaligende, hartvernederende, natuurreinigende en wilvernieuwende wijsheid en kennis. O, dat u er iets van kende om uw zak met dat goede koren gevuld te krijgen!

b. Een tweede schathuis, waarheen Christus hen voert, is dat in Johannes 1: 16, 17 „En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade. Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden." O mensen, weet u wat het is om bediend te worden uit Christus, de fontein van versterkende genade?

c. Verder brengt Hij Zijn volk naar het schathuis van Zijn goedheid, met een gepaste voldoening daarin. „O, hoe groot is Uw goed, dat gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." En voorwaar, als u deze drie ontvangen hebt, dan hebt u een voorraad van het kostelijke koren in uw zakken.

Ten tweede. Nog een andere droevige zaak heb ik u aan te zeggen - en ik wens hierin niet veel te voorspellen, - maar ik verzeker u velen zullen van de rechte weg afvallen, voordat alles voorbij is. Er zullen veel dode mondbelijders in Schotland zijn, voordat wij Egypte uittrekken, door de wildernis, en naar het eind van al onze moeiten. O, ik houd vol, dat velen de Kerk de rug zullen toekeren. Maar Jozef heeft genoeg, als u het maar wilt aannemen en gebruiken. Maar helaas, ik geloof dat uw zakken beschadigd zijn en uw vaten schijnen geen water te houden. Harten, die bereid zijn om de genade Gods te ontvangen, welke Hij Zijn volk wil geven, schijnen zeer zeldzaam in Schotland te zijn. Welaan dan, bereidt uw zakken en herstelt ze, want onze Jozef heeft genoeg om ze te vullen. Er zijn vier scheuren in, die de zakken onbruikbaar zullen maken, als u ze niet herstelt.

1. Ongevoeligheid en geen tederheid wat betreft de waarheid en de heerlijke zaken van Christus' koninkrijk. Ik vrees, dat dit één van de scheuren in veler zakken zal zijn.

2. Het ontbreken van een hart, vervuld met hemelse begeerten naar Christus en Zijn volheid.

3. Het gebrek aan een hart, brandende van liefde tot God en een rechte ijver voor de zaken van Zijn eer.

4. Het gebrek aan een hartreinigend geloof in Christus, in beoefening, om door een oprecht berouw en een doding des vleses het schuim en de droesem van verdorvenheid uit te drijven. O, beproeft deze scheuren in uw zak hersteld te krijgen, anders zult u gewis een slechte reis naar Egypte maken. Heilige en hemelse begeerten zijn zoek, en dat is een grote scheur in onze zakken. Wat liefde betreft, zij was nimmer zo koud als

thans. Velen schijnen te bezwijken en de zaak maar over te geven. Maar de schuld ligt bij ons. Jozef zegt als het ware: „Indien u meer gebvig zou vragen, zou u meer ontvangen. Als u meer liefhadt, zou u meer geliefd worden.” Hoe zien wij thans Christus' woorden vervuld: „De ongerechtigheid zal vermenigvuldigd worden en de liefde van velen zal verkouden.” Niets maakt de aarde zo zeer tot een hel als de zonde, en haar inwoners tot verdoemde geesten als het ontbreken van ware Christelijke liefde. Want er is niets in de hel dan zonde en daar is niets in het hart der verdoemden dan zuivere boosheid en haat tegen God en elkander.

De volgende opmerking die wij wenssen te maken is

Lering C.

Ofschoon Jozef harder met zijn broeders schijnt te handelen dan met enig ander in deze wereld, geeft hij hun toch ten laatste het beste deel.

Hij vernedert hen eerst, maar daarna schenkt hij hun iets boven hetgeen hij anderen verleent. Voorzover wij lezen waren er geen personen, die hun zilver in hun zakken terugkregen dan Jozefs broeders. Het volk Gods zal toch de overhand hebben, hoewel de vijanden het tegendeel gesproken en gezworen hebben.

1. In de eerste plaats wenssen wij u aan te tonnen hoe het komt dat Jozefs broederen het meerdere moeten ontvangen.

1°. Uit oorzaak van de verhouding en nauwe betrekking, die er tussen hen en Jozef bestond. Daar was niet zulk een verhouding tot de andere mensen, welke naar Egypte kwamen om koren te kopen; en daarom geeft die betrekking, welke bestaat tussen Jozef en de broeders hun een groter recht op deze gunst.

2°. De discipelen van Christus ontvangen deze toegift boven anderen, omdat Hij hun menigmaal boven anderen een kruis oplegt. Menige kwelling des harten kent Gods volk, welke anderen onbekend is; menigwerf worden zij boven anderen bestraft ten aanzien van Zijn liefdetekenen en tedere handelingen met hen. En evenals Hij in dit opzicht een verschil maakt tussen Zijn volk en de overigen van deze wereld, zo zal Hij onder hen een onderscheid aangeven ten opzichte van weldaden en genietingen.

3°. Een grond en reden, waarom het volk Gods een deel boven anderen ontvangt, is, dat Christus Zijn liefde en gunst aan diegenen moge bewijzen, die toegebracht worden, opdat anderen daardoor uitgelokt mogen worden om tot Hem te komen. „Smaakt en ziet dat de Heere goed is”, zegt de psalmist. Dit is een uitnodiging om te komen en een deel te ontvangen van het brood, wat Hij Zijn kinderen wilt geven.

2. In de tweede plaats zullen wij zien wat deze toegift, welke Jozefs broederen boven anderen ontvangen, inhoudt.

Er zijn vier zaken, welke zij boven alle andere mensen krijgen.

(1) Alle genietingen welke zij smaken, hetzij in een weg van voor of tegenspoed, komt uit de hand van een liefhebbenden Broeder, Die in de benauwdheid geboren werd en gewend was aan tegenspoed. Dit maakt hun verdrukkingen lichter en hun weldaden zoeter dan zij anders zouden wezen. O mensen, zou u nog een rijker koop willen sluiten dan deze: „Hij gaf ons Christus en hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?” „Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe. Maar u bent van Christus, en Christus is Gods.”

Een wereldling zegt: *hoe komt het toch, dat u blijmoedig onder het kruis bent?*

Wij antwoorden:

a. Wij hebben het getuigenis van een goede consciëntie, hetwelk een gedurige maaltijd voor ons is.

b. Alle onze verdrukkingen komen uit de hand van onze Hemelse Vader en uit de vingers van onze liefhebbende Broeder, en daarom behoeven wij er niet voor te vrezen, want zij kunnen ons nimmer beschadigen. U mag in de gevangenis geworpen worden, maar wat nood? Simeon zal geen gebrek hebben, als Jozef de cipier is; de tien patriarchen zal niets ontbreken in de gevangenis, aangezien zij Jozefs broeders zijn.

(2) Er is niemand, die Jozefs kruisen ontvangt, of Zijn zegeningen vergezellen het kruis, d.w.z. zij ondervinden Gods zegen te midden van hun verdrukkingen; en is dit geen toegift genoeg? De lieden van deze wereld vullen ook onze zakken; maar wat dunkt u waarmede? Mensen, ik verzeker u, dat het geen goed koren is. Sommigen werpen er schande en bespotting in; anderen vervolging en vogelvrijverklaring; sommigen gevangenis en verbanning en weer anderen onthoofden en ophangen. Hier moeten zij ophouden, want verder kunnen zij niet gaan. Wel, wat denkt u van dit soort koren? „Doch”, zegt onze gezegende Jozef, „hebt u alles gedaan, wat u kunt, o vijanden, en kunt u niet meer doen?” „Ja”, zeggen zij, „verder kunnen wij niet gaan.” „Welaan”, zegt Christus, „Ik zal een beter koren in de zakken van Mijn kinderen schenken; aangezien zij een kruis ontvangen, zal Mijn liefde en zegen hen vergezellen.” En wat denkt u daarvan? Ik tart heel de wereld om het te evenaren! Wat wilt u doen, o mens, met uw kleine hoop zilver? Bekommert u daar niet over. Maar ik zal u twee woorden zeggen:

a. Veel in Gods gemeenschap en in Zijn vreze te verkeren is beter dan de beste erfenis onder de zon. Gods gemeenschap te smaken geeft Gods volk meer te genieten dan de grootste vreugde der wereld.

b. Een arme weduwe heeft maar een weinig olie in een kruik, en een handvol meel in een vat, hetgeen maar een stuk brood voor het heden betekent; en dan zal zij sterven. De Heere kan die handvol meel en dien druppel olie lang bestendigen; ja, het valt niet te zeggen, hoe lang men van een weldaad of genieting onder het kruis mag genieten.

(3) Jozef vergeldt Zijn volk alle moeite, waarin zij verkeren in Zijn dienst of zaak. Is dat geen edele toegift: „Zij zullen honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven.” Hier is een honderdvoud van ware zielsverzaaging in dit leven en tronen en kronen hiernamaals; terwijl de lieden dezer wereld zich aftobben en uitsloven in de dienst des duivels, terwijl zij daarna ten laatste de hel voor al hun moeite ontvangen. Maar onze Meester geeft Zijn volk een zak vol van de vetste tarwe, en zilver in de opening van hun zak. Onze huizen worden geplunderd; ons geld ontroofd en onze landen verbeurd verklaard. Zal zulks ooit vergoed worden? De wereldling moge menen van niet, maar onze Meester zal het gewis ten volle vergelden. Hij zal Zijn honderdvoud geven en op het eind het eeuwige leven. Onze gezegende Jozef zal Zijn vrienden en broeders in geen enkele verlegenheid laten; al het verlies, dat u lijdt om Christus' wille zal geen enkele penning uit uw eigen beurs zijn. Hij zal het vergelden.

(4) Een zaak, welke het volk Gods ontvangt, is een nieuwe uitnodiging om te komen en meer te ontvangen. „Bidt”, zegt de Heere, „geeft ons heden ons dagelijks brood.” „Voed mij met het brood mijns bescheiden deels”, zegt Agur. En is dit geen grote zaak, dat onze Meester nimmer moede wordt om te geven, indien wij niet moede warden om te vragen, en Hem daardoor werk geven? De lieden dezer wereld beweren, dat zulk een mens zeer lastig is; zij geven hem vandaag deze zaak en een volgenden dag weer wat anders, en toch komt hij steeds terug! Maar onze Meester geeft ons een nieuwe toegift en een nieuwe uitnodiging om te komen en meer te ontvangen. O, welk een heerlijke zaak! Hij pleegt ons een weldaad en een kruis daarboven te geven, hetwelk onze harten

moge bewerken en een uitnodiging zijn om te komen en meer voorraad uit Zijn voorraadschuur te ontvangen. Elke nieuwe beproeving is een verbintenis om terug te komen en meer teerkost tot de weg te ontvangen.

Gebruik.

Welaan dan, wat dunkt u van de zaak van Christus? O mensen, mag er heden ten dage niet een droeve klacht in Schotland gehoord worden? Wat heeft de Heere voor met Zijn volk? Want zo er enigen zijn, die Jozefs broederen kunnen genoemd worden, moeten het degenen zijn, die het hardst behandeld worden de arme klagers en zuchters. Maar ik zal u zeggen, dat wij dit nodig hebben om onze verleden overtredingen en boze daden tegenover onze Hemelse Jozef, Christus Jezus, te gedenken en ons voor Hem te verootmoedigen. Maar wanneer de Heere Zijn volk door het kruis vernederd heeft, zal Hij alle hun kruisen met vertroosting komen bezoeken; maar Hij telt de kruisen der wereld op om ze te verdubbelen. Ik geloof dan, dat de waarde van een verbond en de waarde van de genade het best onder het kruis gekend worden, want daar is altijd een meerdere zaak tussen onze voorraad en die van de wereld. Evenals onze geestelijke genietingen en leeftocht onder de zorg en hoede komen van onze gezegende Meester; zo is het met onze tijdelijke weldaden gesteld. Al is het maar een middagmaal, er zal voor gezorgd worden. Ziet op uw toegift onder het kruis, bent goedsmoeds, vervult uw plicht en roeping en houdt aan in de weg des Heeren. „Die rein van handen en zuiver van hart is, zal in sterkte toenemen” U zult uw zakken gevuld krijgen, want Jozef is de Regent; wat uw toestand ook moge zijn, uw zakken zullen vol zijn zolang Hij Regent is. De laatste zaak, waarover wij nog wensen te handelen is

Lering D.

Een hemelse les, die de Geest Gods Zijn volk heeft onderwezen, is dat Hij wil, dat zij nauwkeurig acht leren geven op alle trappen en mate van Zijn beschikkingen en handelingen jegens hen.

In de handelingen van Jozef met zijn broederen zijn zes trappen op te merken.

Ten eerste. Het een woord was nog harder dan het andere. Het kan zijn, dat u als het ware overmeesterd zult worden door uw zorg en verdriet, en met uw kruisen en toestand tot God komt, menende daar enige verademing te ontvangen. Maar in plaats hiervan krijgt u nog hardere woorden dan tevoren. De arme Kanaänese vrouw dacht, dat bij haar eerste komst de duivel uit haar kind zou worden uitgeworpen, maar zij ontvangt dit woord: „Het is niet betamelijk het brood der kinderen de hondkens voor te werpen” Ik bid u, ziet toe dat u geloof ontvangt om uw kruis te verstaan. De Kerk zal in haar ongeloof nooit één woord recht verstaan, maar deze vrouw mocht geloof beoefenen om haar kruis te dragen. O, daar ligt zoveel liefde in Christus' hart verborgen onder Zijn harde woorden en onder het verbergen van Zijn aangezicht. Onder de scherpste woorden versmelt Zijn hart van liefde en rommelen Zijn ingewanden van barmhartigheid. O, Hij heeft veel harde woorden tot Schotland gesproken sedert het kruis ons opgelegd werd, maar ik weet niet, of u dit wel bedacht hebt.

Ten tweede. Jozef gaat bij zijn broederen van woorden over tot daden; en zijn daden zijn even hard en scherp als zijn woorden.

Ten derde. Alle middelen, waarvan de broeders zich bedienen om Zichzelf uit deze moeiten te helpen bevrijden, wikkelen hen nog meer in de moeite, en makenden dag nog donkerder voor hun gezicht. O, gelooft gij, dat de uitkomst van nieuwe verdrukkingen en verse beproevingen gevulde zakken zullen zijn? Ik twijfel er niet aan,

indien het eenmaal over met u komt, dat een ieder onzer zou uitroepen: „Schuldig, ik ben schuldig.” Maar helaas, een zodanige toestand wordt door ons nog niet beleefd.

Ten vierde. Jozef weent en tegelijkertijd bindt hij zijn broeders. Wat dunkt u van de tedere gestalte van de Heere, wanneer Hij tegelijkertijd Zijn broeders laat binden en over hen weent? Christus bemint Zijn volk dermate dat Hij hen niet kan missen, en Hij haat hun zonde in zulk een mate, dat Hij niet toe kan laten, dat de zonde Zijn volk vernietigt; en daarom zal Hij over Zijn broeders wenen en hen tegelijkertijd binden. Maar o, daar is een grote mate van geestelijke wijsheid, licht en verstand toe nodig in een Christen, om op te mogen merken Christus' wenen en in boeien slaan; het wonden en het heden van Zijn volk; Zijn tegenwoordigheid en Zijn afwezigheid, Zijn heengaan en terugkeren. „Mijn ziel kleeft u achteraan” hier is Zijn heengaan. „Maar uw rechterhand ondersteunt mij,” daar wordt Zijn tegenwoordigheid opgemerkt.

Ten vijfde. De omvang en de grootheid van Jozefs weldaden en genietingen, waarmede Hij Zijn volk komt te bedelen, moet de Kerk in gedachtenis houden; zowel het goede koren als het zilver in de opening van de zak, d.w.z. het surplus of de toegift. O, welk een ware troost moeten wij in dit opzicht ontberen en hoe beroven wij God van Zijn eer in het verkeerde gebruik van deze weldaden, aangezien wij zo snood in gedachtenis houden de uitgebreidheid en grootheid van Christus' hart en de weldaden, welke Hij ons komt te schenken.

Ten laatste. De Kerk moet bedenken het verhevene en goede oogmerk, dat Jozef voorgenomen had in al zijn handelingen jegens Zijn broeders, om hen allen gelukkig en eerbaar te maken. Wat doet Christus met Zijn volk, wanneer Hij de een druk na de andere oplegt en een kruis boven een genieting schenkt; ja, het een kruis boven het andere oplegt? Wat is Zijn bedoeling? Wel, Hij verdrukt hen, opdat zij zuivere pijlen in Zijn pijlkoker mochten worden; om bekwaam gemaakt te worden om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht opdat zij vaten Zijner barmhartigheid zouden worden, die Hij tevoren bereid heeft tot heiligheid. En is deze zaak het niet waard, om door u opgemerkt en bedacht te worden?

Welaan mensen, als uw kruis dan op uw rug gebonden is door de handen van onze teerhartige Jozef; zijn uw geestelijke banden losgemaakt en is uw hart uitgebreid? Bekomt u vrijheid om te bidden, om te roepen en uw ziel uit te storten voor God? Krijgt u vrijheid om te treuren en te wenen over het onrecht en de beledigingen, welke Christus aangedaan worden? Indien het zo met u gesteld is, kan het een goede voorbereiding zijn om uw zakken gevuld te krijgen. Daarom, staat af van ongerechtigheid en leeft veel uit Jozefs hand; want u kunt niet leven zonder Hem. O, begeert en verlangt om de zakken vol te hebben en tracht om een hoeveelheid van het goede koren te bekomen en teerkost op de weg te verkrijgen; en u zult een rijk leven hebben en groot zal uw genieting zijn! AMEN.

4. VERMANING EN MOEDGEVING AAN JONGE MENSEN

Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid; en jaag naar rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede, met degenen, die de Heere aanroepen uit een rein hart. En verwerp de vragen, die dwaas en zonder lering zijn, wetende, dat zij twistingen voortbrengen. En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te leren, en die de kwaden kan verdragen. Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan; of hun God te enigertijd bekering gave tot erkenning der waarheid. En zij wederom ontwaken mochten uit de strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijn wil. 2 Timothéüs 2 : 22-26

In de twee brieven, die Paulus aan Timothéüs schrijft, onderwijst hij hem zorgvuldig, hoe Timothéüs zich in eigen persoon en in zijn ambt jegens anderen moet gedragen.

- Wat zijn *persoon* betreft: Timothéüs was een jonge man, die ook de onvolmaaktheden bezat, die de jonkheid eigen zijn. Daarom smeekt Paulus hem zich te wachten in zijn jonkheid, opdat hij niet door die ondeugden, begeerlijkheden en hartstochten, die gewoonlijk in de jonge jaren zeer sterk zijn, meegesleept zal worden.
- Wat zijn *gedrag* jegens anderen betreft: Paulus wil, dat hij zich tegenover hen voorzichtig gedraagt en er vooral op zal letten, met wie hij te doen heeft. Vooral, of ze vrienden of tegenstanders zijn, of ze huisgenoten des geloofs zijn.
 - (1) Zijn ze geloofsgenoten, dan vermaant Paulus hem hen lief te hebben en de vrede en eenheid in Christus Jezus met hen te bewaren.
 - (2) Zijn het tegenstanders, die bewust en met kennis van zaken tegenstaan, zoals ketters, of die de kennis verworpen hebben en afvallig worden, zoals Hymenei s en Filetus, dan behoort hij ze, zo mogelijk, door vermaning terug te winnen. Lukt dat niet, dan moet hij anderen voor hen waarschuwen en hen openlijk verwerpen.
 - (3) Ontmoette hij mensen, die in hun onkunde en eenvoud dwaalden, dan behoorde hij hen in alle zachtmoedigheid, lankmoedigheid en met geduld te onderwijzen. Hij moest geen geduld hebben met hun zonden en ondeugden, maar wèl met hun personen. Als ze tot Timothéüs kwamen om hem te horen, of als hij hen ontmoette, dan behoorde hij hen niet te vleien; maar hen en hun zonden te bestraffen en hen te vermanen; doch zodanig dat zij gevoelden, dat zijn bestraffing en vermaning in liefde gedaan werd en dat hij niet hun schande en schade; maar hun eer en welzijn voor ogen had en zocht.
 - (4) Kreeg Timothéüs te doen met hen, die „met opzet” in onwetendheid volhardden, zodat hij door aanhoudend maar vruchteloos vermanen en bestraffen vermoeid geraakte en aan hun genezing ging wanhopen, dan vermaant Paulus hem het niet op te geven; maar de dreigingen en beloften Gods tijdig en ontijdig te prediken en bij hen aan te houden. En waarom? Omdat de gave der bekering niet in 's mensen eigen hand en ook niet in de hand van de prediker ligt om te geven. De gave der bekering ligt in de handen van God. En God geeft ze dan, wanneer het

Hem behaagt en niet wanneer het Zijn dienstknecht behaagt. Bovendien, de gave der bekering wordt niet dadelijk zichtbaar gewrocht - ze is geen lichamelijke gave. De dienaar ziet niet dadelijk, wanneer ze in de mens gewrocht wordt. Ze is een geestelijke gave en wordt onzichtbaar in de ziel gewrocht. Vaak dan, wanneer Gods dienaar het het minst verwacht en dat door de almachtige en genadige leiding van onze God.

Daarom moeten Timothéüs en Gods andere dienstknechten niet wanhopen aan hen die tegenstaan, want vers 25 en 26 van onze tekst openen de mogelijkheid, dat God de gave der bekering schenkt en door deze gave zullen de tegenstanders

- 1e. Ontwaken uit de strik des duivels, onder welke zij gevangen waren naar zijn wil.

- 2e. Ze zullen door deze gave der bekering tot kennis komen, niet alleen tot kennis van zichzelf en hun ellende; maar ook tot kennis van God in Christus.

- 3e. Door deze gave der bekering zal hun ziel, die tevoren ziek was en vol kwalen zat; die tevoren verschrikt en verbaasd was, weer gezond worden. Alle dingen zullen nieuw worden.

Ziehier de samenvatting van wat ik gelezen heb. De stof is veelomvattend. Ik heb niet voorgenomen iedere zaak te behandelen, alleen die, welke het meest tot ons onderwijs en onze stichting dienen, breng ik onder uw aandacht. Als de Geest van God mij wil bijstaan, zal ik, door de genade van God, twee zaken uit de tekst kiezen:

- 1e. Het eerste vers, het eerste gedeelte: „Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid”, geeft mij duidelijk gelegenheid tot behandeling van de eerste zaak.

- 2e. De woorden uit vers 25: „Of hun God te eniger tijd bekering gave” zullen mij de tweede zaak doen behandelen.

- I. De eerste zaak, waarover ik dus wens te handelen, is deze: wat is het eerste en voornaamste, dat jonge mensen behoren te ontvlieden? Ieder jong mens in de wereld behoort de begeerlijkheden der jonkheid te vlieden. De begeerlijkheden, die in hemzelf zijn; die zijn jonge jaren met zich meebrengen en waartoe hij zeer geneigd is.
- II. De tweede zaak is, dat hij de gave der bekering tot God behoort te zoeken en daardoor een nieuw leven gaat leiden. Deze gave is van nature even ver buiten zijn bereik, als de begeerlijkheden der jonkheid van nature in hem en hem eigen en nabij zijn. Daarom, hoe meer hij ontdekt, dat die begeerlijkheden in hem zijn en hoe meer hij gevoelt, dat de gave der bekering hem ontbreekt, des te naarstiger en ernstiger behoort hij deze gave te zoeken.

I. Wat wordt er onder "de begeerlijkheden der jonkheid verstaan?

Dat zijn alle mogelijke kwade hartstochten en boze neigingen, waardoor een jong mens meegesleept dreigt te worden. Er is geen ondeugd onder de zon, waaraan hij niet onderworpen is. Onze verdorvenheid is, zolang wij in deze wereld leven, nooit stil en in rust. Welke leeftijd wij ook hebben, onze verdorvenheid is voortdurend vruchtbaar en brengt kwade gedachten, kwade bewegingen en kwade daden uit ons voort.

In de dagen van onze jeugd echter is onze verdorvenheid vooral en het meest vruchtbaar en overvloedig. Dan brandt het bloed van de mens; zijn hartstochten woeden en hij heeft geen macht van zichzelf om ze te beheersen. Hij wordt heen en weer geslingerd, waarheen zijn begeerten hem drijven en wel zo, dat het een wonder, een bijzonder werk

en een zegen van de almachtige God geacht mag worden, als we een jong mens zijn jeugd zien doorbrengen zonder in één of ander opmerkelijk kwaad, hetzij naar lichaam, of naar ziel, hetzij naar beide, te vallen. Niemand, die uit een vrouw geboren werd, bleef in zijn jeugd bewaard voor één of ander kwaad en weinigen zijn er, die niet aan véél ondeugden onderworpen waren. Welke ondeugd het ook moge zijn, waaraan hij dienstbaar is geweest; ze overheerste hem en eiste gehoorzaamheid van hem even natuurlijk als een heer van zijn knecht doet. En het hart van die mens, evenals zijn lichaam, zijn even gewillig om die ondeugd of hartstocht te gehoorzamen als een slaaf zijn meester doet.

- (1) In zijn jeugd is iemand geneigd is boven anderen uit te munten; eer en aanzien te verkrijgen, zodat dit gaat overheersen, dan wordt hij een gewillige slaaf van de eerzucht.
- (2) Het hart van een jong mens is zeer gezet op het goed der wereld, op de rijkdommen en eer daarvan, dan zal hebzucht als vanzelf en aanhoudend zijn gebieder zijn en in hem een trouwe dienaar vinden.
- (3) Een jong mens is zeer gezet op vleselijke genoegens en ertoe geneigd zijn lichaam te verontreinigen, dan beveelt die begeerlijkheid hem even vanzelfsprekend en meer volhardend dan een heer zijn knecht beveelt. En zo is het met de overige ondeugden ook gesteld.

De grond daarvan ligt in het hart van de mens; in de natuur van de mens, die in de eerste Adam verdorven werd. Zó is de staat van het hart, zolang wij in onze natuurlijke staat blijven. Het hart van iedere man en iedere vrouw heeft het zaad van alle ondeugden en goddeloosheid in zich. Een zonde kan nog zo monsterachtig zijn; de goddeloosheid nog zo afschuwelijk; we kunnen er nog zo van gruwen, toch schuilt ze van nature ook in ons hart. 't Is waar, dat al die zaden niet uitspruiten, zodat een mens niet altijd tot de hoogste goddeloosheid komt in zijn uitwendige daden. Velen worden voor uitbrekende daden, waartoe anderen komen, weerhouden.

Deze weerhouding of beteugeling ligt niet in mijn natuur zelf; maar wordt door de genade en de voorzienigheid van God, de Almachtige, gewerkt. Indien God geen middelen had om de goddeloosheid in het hart der mensen in te binden, dan zou er geen samenleving mogelijk zijn; ook zou er dan geen Kerk vergaderd kunnen worden. Daarom beteugelde de Heere die goddeloosheden, die als zaden in het hart van ieder mens liggen.

Hij doet dit op twee manieren:

1. Hij beteugelt de zonden, die in het hart schuilen door tucht, door gestrengte straffen en door de wetten op de rechte wijze te doen uitvoeren.
2. Hij weerhoudt die inwendige verdorvenheden door het werk van Zijn eigen Geest.

De weerhouding door tucht en wetten neemt de heerschappij der zonden niet weg. Ze houdt de mensen in bedwang en ontzag, waardoor zij uitwendig elkaar verdragen en enigszins eerlijk en burgerlijk met elkaar omgaan; maar de heerschappij der verdorvenheden blijft. De beteugeling, die de Geest van God, de Geest van Christus Jezus (die wij de Geest der heiligmaking noemen) werkt, neemt de heerschappij, de tirannie der zonde weg. Die bewerking door de Heilige Geest is zodanig, dat de gelovige zich door Zijn kracht „gewillig” van goddeloosheid onthoudt, terwijl de wereldling tegen zijn wil weerhouden wordt. Bedenk echter, dat de komst van de Geest van God in het hart wel de heerschappij der zonde wegneemt; maar niet de inwoning der zonde. Al regeren de zondige genegenheden niet meer als koning, of als een absolute gebieder over de krachten der ziel en over de leden van het lichaam, nochtans wonen zij in de ziel als metgezel van de Geest van God en van dat vernieuwde deel der

ziel. De zonde woont er nog en heeft haar eigen wil; haar eigen listen en raadgevingen, waarnaar het verdorven deel luistert. Maar anderzijds heeft het vernieuwde deel in de ziel ook haar eigen wil, wijsheid en raadgevingen, waarnaar het luistert. Zo ontstaat er in al de overige dagen van het leven een voortdurende strijd tussen die twee; tussen de wil van de inwonende zonde en de wil van de Geest van God en het vernieuwde deel der ziel. De zonde wil mij overhalen het kwade te doen; de Geest van God wil mij overreden hemelse dingen te doen. De zonde werpt goddeloze gedachten in en zet aan tot zondige daden. De Geest werkt heilige gedachten in de ziel en dringt aan tot heilige daden. Dit nu is de staat van ieder mens op aarde, in wie de Heilige Geest vernieuwend werkt.

Om nu op de zaak van onze tekst terug te komen: er is geen jong mens; ja, er is geen leeftijd of deel in 's mensen leven, of ze hebben hun eigen ondeugden en gebreken, waarvan zij slaven zijn zonder tegenstand, of waarvan ze wel vijanden zijn, maar er toch niet tegen strijden. Al de krachten der ziel en leden van het lichaam van de mens, waarin Christus niet is begonnen te werken, geven toe aan en stemmen in met de sterke woelingen van het vlees. Het is waar, dat in de natuurlijke mens het verstand en het licht, dat in zijn natuur is overgebleven, enige tegenstand bieden; maar niet lang. Hij is ongewapend; ontdaan van kracht en de macht der duisternis verblindt hem voortdurend. Het is onmogelijk voor u van uzelf en uw kwade begeerlijkheden te vluchten, tenzij dat genade uit de hemel nederdaalt; tenzij de Geest van Christus uw ogen opent, zodat ge ziet, dat die begeerlijkheden, waarvan ge in de dwaasheid van uw jeugd dacht, dat het geen zonden waren, inderdaad zonden zijn. Dan zult ge ze ook gaan veroordelen. Het is de gewoonte van de natuurlijke mens, al breekt hij niet uit in uitwendige daden, die Gods wet zo duidelijk veroordeelt, dat hij zijn innerlijke begeerlijkheden geen zonde noemt. Het is alleen door en bij het licht van de Geest van Christus; door de kennis gewerkt door de Geest van Christus, dat de mens duidelijk begint te zien, dat al zijn natuurlijke genegenheden en zijn begeerlijkheden voor Gods aangezicht verdoemd zijn, want ze zijn zonden.

Dit gezicht nu doet ons vooreerst die begeerlijkheden ontvlieden want Gods Geest laat ons hun gruwelijkheid zien. Daarbij doet Hij ons er de bitterheid van in het hart gevoelen en smaken, terwijl de duivel en onze verdorvenheid ons daarvóór wijs maakten, dat ze zoet en goed voor ons waren.

Zo ontdekt de Geest ons aan de geheimen van ons hart en de blindheid van ons gemoed en doet ons de lelijkheid en bitterheid der zonde gevoelen. Dit nu is het eerste, dat de mens tot ware boete brengt; dat hem de zonde doet kennen en hem een sterke begeerte geeft om van zichzelf en de begeerlijkheden van zijn jeugd te vlieden. Als u echter niet ter rechter tijd vlucht, zoals ge nu door het Woord van God geroepen wordt te vluchten en zoals dat Woord u duidelijk onderwijst, wat u behoort te ontvlieden. Als ge nu niet leert te vluchten, dan zult gij ongetwijfeld met al uw genegenheden omkomen. Deze begeerlijkheden, waarin uw ziel door aanhoudende gewoonte zo'n behagen heeft, zullen uw ziel bezoedelen; ze zullen uw ziel meer en meer verderven; ze zullen uw lichaam, de tabernakel, waarin uw ziel woont, steeds meer doen vervallen; uw consciëntie verharden en u de witte klederen, waardoor u toegang tot de troon der genade kunt verkrijgen, onthouden en ze zullen tenslotte een eeuwige verwoesting over uw ziel en lichaam brengen. Als u daarom niet leert vluchten, is er geen ontkomen aan de eeuwige dood. Daarom is deze vlucht noodzakelijk.

Heden is het tijd, dat ieder van u de Geest Gods smeekt, of u moogt leren vluchten. Gewis, als ge de verschrikkingen der consciëntie leert kennen; als u het vuur van Gods

toorn en de vrees voor de hel en de verdoemenis waaraan ieder mensenhart onderworpen is gaat gevoelen, dan zult u het voor al de koninkrijken der aarde niet willen ondernemen om zulk een almachtig en genadig God te beledigen.

Zo groot is echter het bedrog en vals genoegen der zonde en zo dodelijk is de kanker en het vergif, dat de duivel in ons hart gespuwd heeft, dat dit onze ogen verblindt, ons de gruwelijkheid der zonde niet doet zien en de bitterheid der zonde niet doet smaken.

Laat daarom een ieder van u, in de vreze Gods, zijn gemoed en genegenheden onderzoeken en opmerken, waaraan u verslaafd zijt. Wantrouw steeds uw genegenheden; de uitgangen van uw hart, in welk behoorlijk kleed ze zich ook vertonen. Wantrouw iedere beweging des harten, want de duivel schuilt erin. Als ze het meest rustig zijn; zelfs geheel uitgeroeid schijnen te zijn; dan nog steken de wortels ervan in uw ziel en een heel klein voorwerp of een kort ogenblik van verzoeking kunnen ze plotseling doen uitschieten. Vooral ook hebben zij, die een ambt bekleden om enigermate God te verheerlijken, Zijn Kerk te dienen en Zijn volk te weiden, grote behoedzaamheid en waakzaamheid te beoefenen, opdat Zijn Naam niet gelasterd wordt.

II. De tweede zaak, waarover wij moeten handelen, is, wat de jonge mensen voornamelijk behoren te zoeken en na te jagen.

De apostel zegt, dat ze de gave der bekering behoren te zoeken. Aangezien de Geest de begeerlijkheden en genegenheden der jeugd moet en kan doden, behoren zij de geest der bekering te zoeken. Deze gave der bekering wordt de gave van God genoemd. Al klinkt de oproep tot bekering dagelijks in uw oren, daarom klinkt ze nog niet in uw hart. Weinigen weten, wat de geest der bekering betekent en inhoudt. Opdat u dit beter zult leren verstaan, zullen we de volgende zaken behandelen.

Het woord *bekering* zelf.

(I) In het algemeen houdt het in, dat iemand droefheid en smart heeft over bedreven kwaad, zodat hij gaarne zou willen, dat het weer ongedaan kon worden. *Bekering of berouw* sluit deze droefheid in. Nu noemt de apostel in 2 Korinthe 7 twee soorten droefheid, die in het hart kunnen wonen:

a. Hij spreekt eerst over *de droefheid der wereld*. Hij noemt die ongetwijfeld zo, omdat ze deer wereldse dingen gaat en uit wereldse beweegredenen ontstaat. Zo kan een mens bedroefd worden over bedreven kwaad; niet zozeer omdat Gods zaak geschaad wordt, of omdat hij ontzag heeft voor de oneindige Majesteit van God, die hij beledigd heeft; maar alleen vanwege de schade, die de zonde over zijn lichaam brengt, of de angst, die in zijn consciëntie ontstaat, of omdat zijn naam daardoor onteerd wordt.

Nu, als deze droefheid niet over God en Zijn zaak gaat en God niet in de gedachten is, is het *een droefheid naar de wereld*. Ik kan deze droefheid geen andere naam geven dan die van: *blinde verschrikking, kwellling of angst der consciëntie*.

? Ik noem ze *blinde verschrikking*, omdat ze geen uitweg ziet. De toestand van zulk een mens zou ongetwijfeld verdragelijker zijn, als hij één of andere uitweg zag. Dan zou zijn consciëntie meer gerust en gesust zijn. Hij is echter steeds blind en ziet geen uitweg. Die verschrikking is ook *blind*, omdat hij niet weet van Wie ze komt; Wie hem daarmee slaat, zodat hij ook niet weet, Wie hem daarvan genezen kan. Hij ziet niet, dat ze van God komt en omdat hij dat niet weet, weet hij ook de oorzaak niet, die ze deed ontstaan. Ze weten niet, dat hun eigen zonde en goddeloosheid er de oorzaak van zijn.

? De onwetendheid omtrent deze dingen maken die droefheid der wereld tot een *kwellling*, die hij kan verdragen; maar die ook heviger kan worden. In het laatste

geval kan ze in de wanhoop eindigen. Daarom sloeg Judas de hand aan zichzelf. Soms wordt die kwelling gematigd en dragelijk en kan zelfs geleidelijk verdwijnen. Zodra dit geschiedt, verdwijnen ook hun droefheid en tranen en dan keren ze met het zwijn terug naar de modderpoel, waaruit zij gekomen waren, of met de hond naar het uitbraaksel, dat ze uitgespuwd hadden. Deze smart en kwelling, vernieuwt het hart niet, maar ontroert het vanwege de pijn. Is die pijn weg, dan keren ze met evenveel, zo niet met meer graagte tot dezelfde zonden terug. Ze treurden niet over de zonde; maar over de gevolgen, de kwellingen daarvan.

Een voorbeeld daarvan is Ezau. Hij schreeuwde een poosje bitter, zolang hij gekweld werd. Toen dat ophield, keerde hij weer naar zijn oude zonden terug. Wat deed hij dan? Hij ergerde zijn vader meer dan ooit tevoren, toen hij heidense vrouwen nam.

Een ander voorbeeld vinden we in Kaïn. Waar droeg deze leed over? Niet, dat hij God beledigd had; niet dat hij zulk een genadig Vader had mishaaagd; maar omdat zijn kwelling zo groot was. Hij riep uit: „Mijn straf is groter dan ik dragen kan”. (Eng. vert.). Onder straf versta ik zijn misdaad. Zo ontstaat de droefheid der wereld óf door aanwezige kwelling óf uit aardse belangen, die geschaad worden.

b. Naast deze droefheid noemt de apostel *de droefheid naar God*. Deze droefheid of bekering tot God komt openbaar in de volgende **6 kenmerken**:

1e. Deze droefheid is een ernstige, een ware en oprechte droefheid; *een droefheid, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt*. Het is een droefheid vanwege God Zélf. Ze gevoelen, dat ze zulk een genadig God, die zoveel liefde en barmhartigheid betoond heeft en zoveel medelijden en ontferming omtrent hun menigvuldige zonden, beledigd hebben. Daarom zetten zij alle schepselen opzij en ze vluchten tot God, zoeken bij Hem alleen de vergeving hunner zonden en stellen in Hem alleen hun betrouwen.

Dit vindt u bij David in Psalm 51. Het is, alsof hij nie mand anders in de wereld beledigd had, dan alleen God. Hij keert zich dan ook tot de Majesteit van de levende God en roept uit: „Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen”. Nu had David inderdaad gezondigd tegen Uria, die hij liet doden en tegen Bathseba, die hij verontreinigd had; maar hij richt zich alleen tot God en zoekt bij Hem alleen de vergeving zijner zonden. Dit nu is de ware bekering en dit is inderdaad de rechte weg. Waarom? Alleen God kan de zonde vergeven, al is ze begaan tegen de naaste. Niemand op aarde kan hun consciëntie reinigen en de schuld der zonde daarvan wegnemen. Het is alleen God, die door de kracht van het bloed van Zijn Zoon, de consciëntie reinigt. Daarom wenden zij zich tot Hem. Het is eigenlijk ook God, die zij hebben beledigd, want het kan voor de ogen der mensen verborgen blijven; maar ze kunnen zich niet verbergen voor het alziend oog van God. Hij kent zowel de zonden van uw hart, als die van het lichaam. Nu vanwege Zijn alwetendheid moet ge tot Hem de toevlucht nemen. Dit werkt de droefheid naar God.

2e. Nu moet u hier één waarschuwing ter harte nemen en die geldt niet alleen voor een verhard hart. Ze geldt ook voor hen, die door de last van hun zonden meer dan overstelpt zijn van droefheid. Bedenk, dat dan ook de duivel bij de hand is. Zodra hij u neergeworpen ziet vanwege de grootheid van uw zonden; zodat ge uw ondergang nabij ziet, dan maakt hij zich druk, *om u te doen twijfelen en wanhopen*. Hij doet u denken, dat uw zonden zo vele, zo gruwelijk en zo groot zijn, dat de Heere ze nooit zal of wil vergeven. Hij werpt één of ander struikelblok voor u om u af te schrikken, opdat ge er niet toe zult komen om genade te zoeken bij God. Daarom behoort ge in deze zaak op uw hoede te zijn. Staar niet altijd op de lelijkheid van uw zonden en de veelheid van uw

ongerechtigheden. Matig uw droeve overpeinzingen en richt uw gedachten op de barmhartigheid Gods; op de grote goedheid Gods; op de oneindige overvloed van genade, die Hij in Christus Jezus aan boetvaardige zondaren beloofd heeft. Als u dus zó terneergeslagen bent en de duivel u tot wanhoop wil brengen, richt uw hart dan op de rijkdommen van Gods genade en barmhartigheid. Wat u ook van uzelf denkt, en hoe geringer en verachtelijker ge uzelf schat, hoe beter, mits het u vernedert en u niet tot wanhoop komt. Gedenk, dat God oneindig goed is en dat Zijn barmhartigheid al Zijn werken te boven gaat en niet omvat kan worden. Van alle zonden, die bedreven kunnen worden, acht ik deze de grootste, dat iemand in zijn haft de zwaarte van zijn ongerechtigheid wil meten met de oneindige grootheid van Gods barmhartigheid. De duivel wil u door zijn inblazingen doen geloven, dat uw zonden groter zijn dan de barmhartigheid Gods en dat Zijn barmhartigheid kleiner is dan uw zonden. Van alle zonden acht ik dit de grootste. Hierdoor berooft u God van Zijn majesteit en eer, en van Zijn oneindige macht. U spreekt hierdoor uit, dat Hij God niet is, want als Hij in alles niet oneindig was, zou Hij geen God zijn. Als u die ware droefheid kent, voorkom het dan, dat u aanhoudend alleen op uw zonden staart en vergeet dat God een God van genade is.

3e. De ware droefheid naar God openbaart zich in *de vruchten*. Ontbreken die, dan is uw bekering vals. Ze verwekt in het hart een haat tegen alles wat God haat. Daarin wordt zo iemand het eens met God. Ook gaat hij liefhebben alles wat God liefheeft. Ze werkt dan vooreerst een haat tegen de zonde. Deze haat doet hem zich van de zonde afkeren, want niemand keert zich van de zonde af; indien hij ze niet haat. Dit zich afkeren van de zonde wordt een vlucht, of een blijvende en steeds verdere scheiding van de zonde. Dit vlieden van de zonde gaat gepaard met een zoeken en een bezorgdheid, hoe men God kan behagen. En dit zoeken baart zorg om niet uit de greep van God los te raken en Zijn ondervonden gunst niet te verliezen.

Dit deel der bekering noemden de ouden: 'boetvaardigheid' of "doding der zonde," omdat de zonde door de kracht van de Geest die deze droefheid werkt, gedood wordt. Ze stuit de begeerlijkheden, die in mij zijn. Ze neemt de kracht der zonde in mij weg. Daarom wordt deze slachting een *doding* genoemd.

Christus heeft niet alleen volmaakt in Zijn eigen Persoon de zonde, de dood en de hel door Zijn sterven overwonnen, maar Hij berooft ook de zonde en de dood van haar kracht in u. Hij heeft zulk een heerlijke overwinning over hen behaald, dat de zonde haar kracht en de dood haar prikkel heeft verloren. Wie dan ook Christus en Zijn macht leert aangrijpen door het geloof, zal de zonde in zich zien sterven; zijn begeerlijkheden zullen dagelijks in stukken geslagen worden.

4e. Uit deze Goddelijke droefheid *vloeit niet alleen een belijdenis van zonde voort, maar ook dat wij onze harten tot God keren en dat Zijn genade ons toegepast wordt*. De apostel noemt dit: 'de besnijdenis des harten'. Christus noemt die droefheid „bekering”, Lukas 13 : 3: „Indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan”. Bedenk echter, dat deze bekering niet de eerste vrucht is. Ze wordt niet in een ogenblik gewerkt. Het is niet mogelijk, dat de consciëntie, die alleen verschrikt wordt met het gezicht van haar eigen zonden, zich tot God kan keren. Het is voor het hart, dat de toorn van God zo sterk gevoelt, een grote zaak tegen de wanhoop te worstelen; laat staan, zich tot Hem te wenden. Zolang de ziel ondervindt, dat God een verterend vuur voor haar is; zolang ze in vreze voor de hel en de eeuwige dood verkeert, is ze geneigd van Hem weg te vluchten en kan ze zich niet tot Hem wenden. Daarom gaat er aan dat wederkeren *een gevoel van Zijn barmhartigheid*; een gevoel van Zijn vrede; een gevoel van Zijn

vriendelijkheid vooraf, waardoor ik ondervind, dat Zijn toorn gestild is. Zonder deze ondervinding zou ik nooit tot Hem wederkeren. Maar vanaf het ogenblik, dat mijn hart Zijn barmhartigheid en Zijn vrede, die alle verstand te boven gaat, leert kennen en waardoor ik ondervind, dat Zijn toorn gestild is; de verschrikkingen van mijn consciëntie verdwenen zijn en het vuur van Zijn toorn geblust is, dán begin ik me tot Hem te wenden; in Hem te geloven en de belofte van barmhartigheid in het bijzonder op mezelf toe te passen, wat ik geenszins waagde, toen ik niet anders dan het vuur van Zijn toorn op mijn consciëntie gevoelde.

Het gevoel van Zijn genade werkt de toepassing en op de toepassing volgt de wederkeer tot Hem. Zo gaat dus dit gevoel van Zijn toorn in orde, niet in tijd, aan de wederkeer tot God vooraf. Deze bekering brengt vreugde voort en de blijdschap der verzoening, die de mens deelachtig wordt en deze vreugde brengt liefde jegens God voort. De droefheid naar God doet *de zonde haten en de vreugde in God doet God liefhebben*. Deze liefde brengt zorg en studie voort om Hem te behagen en werkt wraak en verontwaardiging tegen de verdorvenheid. u zoudt u willen wreken op uw verdorvenheden, die u deden zondigen en God beledigen.

Dit deel der bekering nu wordt wegens haar grote en menigvuldige vruchten de "levendmaking" genoemd. Zoals de droefheid naar God 'boetedoening, of doding' genoemd wordt; zo wordt de bekering tot God 'levendmaking' genoemd, omdat de Geest van God in ons een nieuwe schepping werkt; ons nieuwe schepselen maakt; ons hart van nieuwe genegenheden voorziet; onze ziel nieuwe hoedanigheden geeft en in ons levende bewegingen en daden werkt. Ze worden *levend* genoemd, omdat ze uit de levende Geest Gods voortkomen en ons daarom het eeuwige leven deelachtig maken. Ze worden ook levend genoemd in tegenstelling tot die dode werken, die wij daarvóór deden. Die oude werken worden niet alleen *dood* genoemd, omdat ze uit het dode hart voortkomen; uit onze verdorvenheid; maar ook omdat ze de eeuwige dood over lichaam en ziel doen komen. Sommigen noemen de levendmaking *een belijdenis* of *een getuigenis*, omdat de levendgemaakte mens uit moet breken in de lof van God. Hij gaat God belijdend of getuigend verheerlijken. Hij kan Gods goedheid en vriendelijkheid jegens hem niet verbergen. Hij wil ze voor de wereld belijden en de rijkdommen van Gods barmhartigheid aan haar verkondigen, opdat anderen met hem God mogen gaan verheerlijken.

Er is op de aarde geen zaak, die de duivel het ijverigst tracht te beletten. Daar er niets op aarde gevonden wordt, waardoor God meer verheerlijkt wordt dan door een oprechte *belijdenis*, is er ook niets op de aarde te vinden, dat de duivel meer tracht te verhinderen dan zulk een *getuigenis*, juist omdat hij weet, dat dit God ten hoogste verheerlijkt. De Heere heeft geen lust in de dood des zondaars. Hij zoekt niet de ondergang van het schepsel. Hij zoekt slechts het herstel van Zijn eigen heerlijkheid en Hij acht dat dit geschiedt door *een oprechte belijdenis van uw zonde*.

Daarom tracht de duivel u daarvan te weerhouden. Hij stelt u voor ogen, dat dan uw schande voor de wereld openbaar komt; dat u de hoogachting van de mensen verliest; kortom, dat uw belijdenis van zonde u in alle opzichten schade zal doen. Juist waarin u schande over u brengt door te zondigen, juist daarin maakt hij u onbeschaamd en vrijpostig. Waar echter geen schande op volgt; waarin God door uw oprechte belijdenis verheerlijkt en Zijn Kerk gebouwd wordt; anderen door uw voorbeeld bewogen worden ook zo te doen; dáár doet hij u geloven, dat zulk een belijden het schandelijkste is, wat u doen kunt. Dit alles doet de satan, opdat u niet zalig zult worden, maar opdat hij u voor eeuwig in zijn strik zult houden.

Daarom vermaan ik u, dat ge uzelf niet zult schamen om God door een oprechte belijdenis van uw zonde te verheerlijken. Als ge u niet geschaamd hebt in het openbaar

te zondigen, dan behoort ge u ook niet te schamen dit in het openbaar te belijden, want hierdoor wordt God verheerlijkt. Dit geldt voor een ieder, voornaam of gering. Strekte de belijdenis van David in Ps. 51 tot zijn schande of tot zijn eer? Nee, van alles wat David ooit gedaan heeft, zal dit alle eeuwen door zijn opmerkelijkste en edelste daad geacht worden. Laat de duivel u in deze zaak niet bedriegen. Een belijdenis, die uit wanhoop geboren wordt, is niets waard, maar die welke de Geest van Christus werkt leidt tot een onberouwelijke bekering.

5e. Er zijn twee middelen, waardoor de Geest ze werkt, *namelijk de Wet en het Evangelie*.

Hij brengt de Wet in, opdat we onze zonden leren kennen. *Door de Wet is de kennis der zonde*. Daarna stelt Hij het Evangelie voor; de beloften van vrije barmhartigheid en genade in Christus aangeboden en door Christus gegeven aan allen die geloven. Door het Evangelie werkt Hij geloof en nadat Hij geloof gewerkt heeft, stelt hij de vermaningen uit Wet en Evangelie voor als middelen, waardoor een voortgaande bekering bevorderd wordt.

Wat de Geest als Werkmeester betreft: Hij doet ons ondervinden, dat deze gave niet in ons hart gevonden wordt; ook niet uit onszelf of enig schepsel in de hemel, of op de aarde verkregen kan worden; maar alleen door God in Christus. Het is de gave Gods, om Christus Jezus' wil uit vrije genade gegeven. Het was voor ons onmogelijk onszelf mens te maken; het is oneindig meer onmogelijk voor ons onszelf mens Gods te maken. Door de bekering worden wij kinderen Gods, medegenoten der engelen en kinderen des lichts. Zo is deze tweede schepping, die door de Geest der bekering in ons gewerkt wordt, een wonderlijk groter en uitnemender werk dan onze eerste schepping.

6e. De droefheid naar God *werkt ootmoed*. Hier is een waarschuwing op zijn plaats. Zoals we in de droefheid naar God, als het vuur van Gods toorn vanwege de zonde enigermate ontstoken is, geneigd zijn tot wanhoop te vervallen. Zo probeert de duivel ons te misleiden en te verleiden tot hoogmoed en onwaakzaamheid, wanneer we lang de vreugde en de smaak van Zijn genade en vrede in het hart ondervonden hebben. Bovendien is onze natuur zo goddeloos en verdorven, dat wij ons niet binnen de grenzen kunnen houden en de middenweg niet kunnen bewandelen. Als u daarom voor verwaandheid bewaard wilt blijven, wanneer u genade en vrede in uw hart gevoelt, richt uw gedachten dan op uzelf, op uw zonden en ongerechtigheden en gedenkt, wat u tevoren geweest bent. Dit is de weg om u laag en ootmoedig te houden en daardoor kunt u de genade van de natuur onderscheiden.'

(II) Wat de ware bekering betreft, er is een *gewone* bekering, die iedere Christen al de dagen van zijn leven behoort te beoefenen. Er is ook een *buitengewone* bekering, als iemand na ontvangen genade in een bijzondere zonde valt en daarna in boete tot God wederkeert, zoals David. We behoren de Heere gedurig af te smeken ons voor zielverwoestende zonden te willen bewaren en indien we gevallen zijn, moge de Heere ons doen ontwaken en wederkeren.

Hebt u door God de overwinning over uzelf behaald, verheerlijk Hem! Merk op, hoezeer u Hem te erkennen hebt, dat Hij op zulk een vuile zondaar acht geslagen heeft en zoveel stromen van Zijn genade en barmhartigheid over u uitgegoten heeft. Dit zal u ongetwijfeld tot dankbaarheid nopen en u aan zulk een genadig God verplichten.

Wat de gave zelf betreft, daar ze buiten ons ligt, behoren we haar naarstig bij Hem te zoeken. Zo hebt u gehoord, dat de jonge mensen de begeerlijkheden behoren te vlieden en de gave der bekering te zoeken om de rechtvaardige verdiensten van Christus. Die,

met de Vader en de Heilige Geest toekomt alle eer, lof en heerlijkheid, nu en tot in eeuwigheid. Amen.

AANTEKENINGEN.

1. National Covenant = Nationaal Verbond, 28 Februari 1638.

Na een dienst in de Greyfriars Church (Grauwe Monnikenkerk) te Edinburg werd op het kerkhof dier kerk het Nationaal Verbond plechtig bezworen. Een grote rol perkament werd op een grafzerk uitgespreid en getekend door de bloem der natie en het gewone volk, bezworen met een eed en door sommigen met hun bloed ondertekend. Het was een vernieuwen van het verbond van 1557. Ook Rutherford was tegenwoordig. Men verbond zich om de ware godsdienst aan te kleven en die te beschermen; te arbeiden om de zuiverheid en vrijheid van het Evangelie te herstellen; belovende en zwerende ook, om in de belijdenis en gehoorzaamheid van de voornoemde godsdienst te blijven; alle tegengestelde dwalingen en bedorvenheden te weerstaan.

In geheel Schotland werden kort daarop handtekeningen verzameld, waarbij het Verbond plechtig bezworen werd.

2. Solemn League and Covenant (= plechtig verbond), 1643.

Werd opgesteld om de verheffing van het Presbyterianisme te verzekeren, om de eenheid van godsdienst in de drie koninkrijken te bevorderen, om de vrijheid van het Parlement en de vrijheden van het volk te houden, om de koning te beschermen in het handhaven van de Hervormde Godsdienst.

3. Verklaring van Lanerk, van degenen, die om het Verbond in de wapenen zijn. Maandag 26 november 1666. Tevens een verbondsvernieuwing. John Guthrie van Farbolton preekte voor de infanterie en Gabriël Semple voor het paardenvolk.

Deze verklaring werd door de opgestane Presbyterianen in 1666 te Lanerk afgelegd voordat de slag op Rullion Green bij Pentland geleverd werd. Zij behelsde een verklaring van de wettigheid van een onzondige zelfverwering. Koning Karel II had zich bij de kroning verbonden de natie te regeren volgens de geopenbaarde wil van God in de Schriftuur; om de doelen van de Nationale en Plechtige Verbonden te bevorderen, de Presbyteriaanse regering ten volle te bevestigen, enz.; op welke gronden zijn onderdanen hem getrouwheid hebben gezworen. Niettegenstaande deze beloften heeft Karel II dit verbond verbrand, en de mensen de verklaring van 1662 afgevorderd, de bisschoppelijke regering ingevoerd en zware boeten opgelegd.

4. Verklaring, welke afgelegd moest worden volgens de 5e Acte in 1662.

„Ik, N. N., verklaar, dat ik het onwettig oordeel voor de onderdanen, uit voorwendsel van de Reformatie, om in Verbonden te treden, of om de wapenen op te nemen tegen de koning; en dat alle die vergaderingen onwettig en oproerig waren, en dat die Eeden van het Nationaal Verbond in 1638 in zichzelf onwettige eden zijn.”

Karel II liet bovengenoemde verklaring door de Presbyteranen afleggen. Geen wonder, dat velen weigerden zulks te doen.

5. Verklaring en getuigenis Presbyteriaanse partij te Rutherglen in 1679.

Toen in 1679 het getal van de vervolgde partij aanmerkelijk vermeerderd was, deden enkele vooraanstaande mannen het voorstel om een getuigenis uit te geven tegen de boosheid en ongerechtigheid van die tijd. Na ernstige overwegingen en gebeden besloot men om in het horen van het Evangelie te blijven volharden, niettegenstaande de gevaren, waaraan zij blootgesteld waren; en om hun getuigenis aan de Waarheid en tegen de zonden en afwijkingen van die tijd voor de wereld in het licht te geven. De heer Hamilton trok met één van de predikanten en tachtig gewapende mannen de 29ste Mei 1679 naar het klein stadje Rutherglen (twee mijlen ten Oosten van Glasgow waar de Verklaring op de markt werd aangeplakt.

6. Verklaring van Sanquhar, 1680. (zie ook 4)

Op de 22ste Juni 1680 legden Richard Cameron en enige anderen een verklaring af van de ware Presbyteriaanse, anti-bisschoppelijke, anti-erastiaansche en vervolgde partij in Schotland, waarin een getuigenis werd gegeven tegen het pausdom en de bisschoppelijkheid, tegen de Erastiaansche opperhoofdigheid, aangematigd door Karel II; tegen de meinedigheid en tirannie van de koning, dewelke zij door deze verklaring verzaakten, al zijnde een vijand van de Heere Jezus en Zijn kroon en van de ware Protestantse en Presbyteriaanse godsdienst; waarbij zij de oorlog verklaarden aan zulk een tiran en usurpateur (=overweldiger); zij bevestigden de Verklaring van Rutherglen, 1679. De koning werd verzaakt door deze Presbyterianen (ook Cameronians genoemd), omdat hij al zijn verbintenissen verbroken had Kerk en Staat had omgekeerd, de onderdanen van hun vrijheden en eigendommen, evenals van de vrije uitoefening van hun godsdienst, beroofd had door zich een onafhankelijke, tirannieke en willekeurige regering aan te matigen

7. *Tweede Verklaring van Lanerk, 12 Januari 1682.*

Inhoudende verschillende wangedragingen van Karel I Tevens verbrandde men de Test Acte en de wetten, welk de troonopvolging regelden. Test Acte werd gepubliceerd door Renwick op verzoek van de Covenanters.

8. *Apologetic Declaration (= Verdedigende Verklaring 28 October 1684.*

Onder leiding van James Renwick werd in 1684 een verdedigende Verklaring en een vermanende Verdediging opgesteld van de ware Presbyterianen van de Kerk van Schotland, inzonderheid tegen aanbengers en verklikkers. Ze behelsde een standvastige aankleving aan de Verbonden en verbintenissen en de oprechte verklaringen, waarbij het gezag van Karel Stuart verzaakt werd en waarin hem en zijn medeplichtigen de oorlog verklaard werd. Uitgesproken werd die helse grondstellingen te verfoeien en te haten, van een iegelijk te doden, die van hen in oordeel en gevoelen verschilden. Maar aanbengers en verklikkers, bloeddorstige soldaten en geheime raden zouden gehouden worden voor vijanden Gods en als zoodanig worden gestraft. Ze werden tot deze daden niet gedreven door wraakzucht, doch uit oorzaak van zelfverweer. Nochtans bleven zij de overheid en het wettig gezag erkennen.

9. *Tweede Verklaring van Sanquhar, 28 Mei 1685.*

Karel II stierf 6 Februari 1685, bediend van de paapse sacramenten. Geveinsdheid, meinedigheid, goddeloosheid en ongebondenheid hebben zijn leven gekenmerkt.

De hertog van York werd nu, hoewel Rooms, tot koning uitgeroepen onder de naam van Jacobus II. Hij heeft nooit de Schotse kroningseed, welke de wet vorderde, afgelegd. Daarom legden Renwick en de zijnen de 28sten Mei 1685 een andere Verklaring te Sanquhar af, waarin de vorige verklaringen bevestigd werden en de verkiezing van

Jacobus - zijnde een moordenaar, die het bloed der heiligen gestort heeft; tevens een afgodendienaar - gewraakt werd.

10. *Karel II*, uitgeroepen tot koning van Schotland in 1649, verklaarde in een plechtige eed, „in tegenwoordigheid van God Almachtig, de Onderzoeker der harten, zijn toestemming en goedkeuring van het Nationaal Verbond.”

In 1651 werd Karel II te Scone gekroond, waarbij de markies van Argyle de kroon op zijn hoofd zette en Ds. Douglas een uitmuntende en gepaste predicatie hield, naar aanleiding van 2 Kron. 11 : 12-17. Hierna knielde de koning neder en verklaarde onder ede de Presbyteriaanse Regering in al zijn heersappijen vast te stellen. Dit was een plechtige handeling, en al de plechtigheden daarvan waren zóó doervlochten met de Verbonden, dat men erkennen moet, dat er nooit een koning en een volk onder de zon geweest is, die nauwer aan God en aan elkander verbonden konden zijn, dan deze waren.

Deze zelfde koning veranderde in 1654 van godsdienst, toen hij in Frankrijk kwam en omhelsde het pausdom. In 1660 werd Karel II weer hersteld in zijn waardigheid als koning in Engeland en Schotland, zonder enige voorwaarden. Zo ras was het koningschap in Engeland niet hersteld, of Karel II heeft zich door de raad van kwade raadslieden, en zijn eigen onkuise en ondeugende gesteldheid, niet alleen aan allerlei wellustige vermaken overgegeven, maar werd ook een vervolger van diezelfde personen, dewelke hem op de troon zijner voorzaten geplaatst hadden. In 1661 werd in het Parlement een wet aangenomen, die alle wetten, sinds 1630 aangenomen, krachteloos maakte (Act Restoration cissory 1661); dus ook het Nationaal Verbond (zie aant. 1) Karel II liet in 1661 de markies van Argyle en James Guthrie op het schavot brengen. Guthrie had een boek geschreven, namelijk „de oorzaken van Gods toorn over de natie.” Ook de bekende Samuël Rutherford werd gedagvaard, doch hij stierf in 1661.

11. *Curates = hulppredikers.*

In 1662 werd de prelacy = bisschoppelijk bestuur in de kerk (zie aant. 12), op gezag van Karel II ingevoerd. Het Presbyterianisme werd afgeschaft. Vele predikanten moesten hun gemeenten verlaten, o.a. Alexander Peden en John Welch (een kleinzoon van John Knox). Tweehonderd kerken werden onmiddellijk gesloten. Het waren ongeveer 400 leraars, die aldus uitgeworpen werden. Volgens K. Hewison 203; Purves, over de 300. Mannen met aanmerkelijke genade en uitmuntende gaven, Godvruchtig in levenswandel, arbeidzaam in en bemind door de gemeenten. De ledige plaatsen werden bezet door de „curates” (= hulppredikers); jongelingen uit de Hoog-landen, welke onwetend waren. Een leger van zulke mannen trok nu naar Lowlands (in 't Zuiden en 't Westen), om de vacante plaatsen te bezetten. Deze „curates” werden door de gemeenteleden slecht ontvangen en hadden geen hoorders in de kerk. Een zeker schrijver zegt: „De nieuwe predikanten, welke in plaats van de afgezette kwamen, waren „slechte halzen” en „verachte mensen” ; de slechtste predikers, weetnieten tot schamens toe; velen waren openbare deugnieten; zij kwamen hoofdzakelijk uit de noordelijke gedeelten van Schotland, waar men de bisschoppen erkend had; doch zij waren de droesem en het uitvaagsel van het Noorden”.

12. *Bisschoppelijkheid.*

„Het is een plante, die God nooit geplant heeft, en de ladder, langs welken de Antichrist op zijn troon is geklommen.” (Douglas in zijn predikatie over 2 Cor. 4: 1, gehouden op de Synode in Mei 1660).

Zij werd in 1661 weer door Karel II ingevoerd. James Sharp werd aartsbisschop. Een

zeker landman merkte op, dat de bisschoppen van Schotland de koningen van Israël gelijk waren, daar niet één goed van was, maar allen Jerobeam, de zoon van Nebat, nawandelden, die Israël zondigen deed.

De Synoden werden verboden; de classis werd verboden iemand in openstaande parochiën te verordenen.

In 1662 nam het Parlement een wet aan tot herstelling van de bisschoppelijke regering in de Presbyteriaanse kerken. Vele predikanten weigerden het gezag der bisschoppen te erkennen. Zij werden gekweld, vervolgd, verbannen. Het prediken tegen de zonden van de tijd werd als oproer beschouwd. Zoo werd o.a. Donald Cargill uit Glasgow verbannen.

In 1663 werd een wet uitgevaardigd, inhoudende, dat alle „ongelijkvormige” leraars, die zich verstoutten op enige wijze hun bediening waar te nemen, als oproerige mensen zouden worden gestraft; eveneens werd alle onttrekking en niet waarneming van de godsdienst in hun eigen parochiën als oproerig verklaard. Deze wet werd genoemd „*der Bisschoppen Sleepnet*”, 1663. (Het trok de mensen naar de kerk, evenals een sleepnet de vissen uit de zee trekt). Een nieuwe wet werd aangenomen, nl. de Schotse Mijl Acte, waarbij het de predikanten, die uit hun gemeente waren verdreven, verboden werd binnen 20 mijl van hun vroegere parochies te wonen. Het volk ging nu deze predikanten horen in het open veld. In het jaar 1670 werden de conventikels (= een soort hagepreken) evenwel verboden.

13. *Sluip- of veldvergaderingen.*

In 1670 werd een wet tegen deze sluipvergaderingen aangenomen, inhoudende: „dat geen uitgeworpen leraar, die geen verlofbrief had van de Raad, noch vrijheid had van de bisschop, zoude mogen prediken, de Schriftuur uitleggen, noch in eenige vergadering bidden, als alleen in zijn eigen huis, en voor die van zijn eigen huisgezin en dat er niemand meer tegenwoordig mocht zijn.”

1684.

In dit jaar werd een bloedige wet aangenomen, waarbij de soldaten de macht verleend werd in de velden allen te doden, die hun verstrikkende vragen niet wilden beantwoorden. Begin ‘killing-time’.

1687.

In October van dit jaar werd er opnieuw na de derde toelating (zie aant. 23) een afkondiging tegen de Veld vergadering gedaan.

14. *Erastianerij* = leer van Erastus, die dé kerk ondergeschikt wilde maken aan de Staat.

15. *Pentland Rising = opstand te Pentland, November 1666.*

James Turner was een wrede vijand en vervolger der Presbyterianen. Zijn soldaten plunderden de bevolking op een onbarmhartige wijze. In 1666 hadden vier soldaten een ouden man mishandeld in Dalry. Enkele landslieden kwamen tussenbeide en overrompelden de kleine bezetting, welke in dat plaatsje Dalry gelegen was. Deze schermutseling was de aanleiding tot de opstand te Pentland. James Turner werd gevangen genomen. Het landvolk kwam in opstand en generaal Dalziel werd gezonden om de opstand te dempen. Kolonel Wallace plaatste zich aan het hoofd der opgestane Presbyterianen, benevens enkele predikanten, o.a. Johan Welch, Johan Guthrie en Gabriël Semple. Deze hernieuwden het Verbond te Lanerk (zie aant. 3) en stelden een Verklaring op, 1666. Bij Rullion Green, dicht bij de heuvels van Pentland, werd het legertje der Presbyterianen verslagen op woensdag 28 November 1666.

16. *Slag bij Drumclog en Bothwell, 1 juni 1679.*

In 1679 werd Graham van Claverhouse, nadat de Verklaring te Rutherglen (zie aant. 5) uitgegeven was, met een leger gezonden, om allen, die hij in de wapenen vond, te doden. Hij overviel een veldgodsdienstoefening, doch werd verslagen bij Drumclog.

De hertog van Monmouth, 1649-1685, een natuurlijke zoon van Karel II, werd nu met een leger naar Schotland gezonden, om de opstand te dempen. Velen van het Westerse landvolk hadden zich bij de vervolgte Presbyterianen gevoegd, benevens tal van edellieden en predikanten. Zij gaven een verklaring uit, waarbij zij zich verklaarden tegen „het Pausdom, de bisschoppelijkheid, de Erastianerij, en alles, wat daarvan afhangerende is.” Deze laatste zinsnede bevatte een afkeuring van de „toelating” (zie aant. 22), welke een vrucht was van de Erastianerij; en bracht veel verdeeldheid in het leger der Presbyterianen, zodat er geen vastendag werd gehouden voordat de slag bij Bothwell, welke op handen was, geleverd werd. In 1679 werden de Presbyterianen bij Bothwell-brug door de hertog van Monmouth verslagen. De gevangenen werden vijf maanden op het kerkhof van Grayfriars te Edinburgh opgesloten, gedurende welke tijd zij meestal in de open lucht verkeerden.

17. *Schermutseling te Airsmoss, 1680.*

40 mannen van de Presbyterianen, o.a. Richard Cameron, werden te Airsmoss door de vijand overvallen; Cameron sneuvelde. Vóór de slag bad Cameron: „Heere, neemt het rijpste en spaart het groenste.” Hier kwam dus de bekende leider Richard Cameron aan zijn einde. Zijn hoofd en handen werden afgekapt en naar de Raad te Edinburgh gebracht, waar ze aan de Nederboog-poort tentoongesteld werden.

18. *Eden, welke de Presbyterianen afgevorderd werden.*

a. Eed van opperhoofdigheid (oat hof supremacy), inhoudende, dat de koning de opperste regeerder is in alle zaken, zowel kerkelijke als burgerlijke. Deze eed moest afgelegd worden volgens een in 1661 door het Parlement aangenomen Acte van Opperhoofdigheid.

b. Eed van trouw (oath of allegiance), bevattende trouwe gehoorzaamheid aan Karel II; dezen erkennende voor de opperste Regeerder van het koninkrijk over alle personen, en in alle gevallen. Deze eed sloot feitelijk de opperhoofdigheid in. Er werd dus een onbepaalde getrouwheid aan een mens gezworen; een verzaking van de plechtige en heilige verbonden.

Er zouden geen academische graden of bevorderingen verleend worden dan aan degenen, die de eed van getrouwheid en opperhoofdigheid wilden afleggen.

c. In 1678 trokken de Hooglanders, een leger van soldaten, het Westen door en vroegen iedere persoon onder ede af, of hij wapenen had, of hij ze verkocht of weggegeven had, of hij ze verborgen had, waar die wapenen waren, enz. In 1679 b.v. tastten deze wrede soldaten enige arme schaapherders aan, en deden hen zweren, of zij geen gewapend volk binnen een maand tijds op en neer hadden zien zwerven.

d. Eed, vereist volgens de Test Acte in 1682 (oath of the test).

De Test Acte werd aangenomen in 1681 en trad 1 Januari 1682 in werking. Ieder persoon, die een openbaar ambt bekleedde, moest een eed afleggen en zweren, dat hij de waren Protestantse godsdienst beleed; dat hij de koning oppermachtig beschouwde in burgerlijke en kerkelijke zaken. Maar des konings wettige zonen en broederen werden uitdrukkelijk van deze Test uitgezonderd.

Deze eed was strijdig met de geloofsbelijdenis; het was een mengelmoes van het pausdom, van de bisschoppelijkheid (zie aant. 12), van Erastianerij (zie aant. 14) en van tegenstrijdigheid.

e. Eed van afzwering (oath of abjuration), 1684,

„Ik, N. N., betuig hiermede, dat ik afzweer en verzaak de Verdedigende Verklaring van 1684 (zie aant. 8), benevens de snode auteurs van dezelve; ook zweer ik, dat ik de auteurs en aanhangers van deze Verklaring niet zal bijstaan in het straffen, doden, enz.” Zulk een eed moest ondertekend worden en gold als een vrije Reisbrief.

f. Eed, vereist volgens de „eerste toelating” in 1687 (zie aant. 23).

„Ik, N. N., erken, betuig en verklaar Jacobus II voor de wettige koning en houd het voor onwettig om tegen hem in de wapenen te komen, maar zweer hem met alle macht te zullen bijstaan en beschermen.”

19. *Verbintenissen, welke de Presbyterianen moesten aangaan.*

a. Zij moesten een verbintenis onderschrijven, dat zij niets zouden doen tot benadeling van zijns Majesteits persoon, familie of gezag.

b. Een andere verbintenis of „verbandschrift” was, dat men beloofde en verklaarde het gebied des konings te verlaten; dus dat men in zijn ballingschap berustte.

c. Verband van Vrede, 1667.

„Ik verbind mij de gemene vrede te bewaren en ik ben gewillig, dat zulks in de boeken van de Geheimen Raad worde aangeschreven.”

In een beroemd werk, namelijk „De losgelaten hinde” van A. Shields wordt aangaande deze verbintenis opgemerkt:

1. dat zij een onderhandeling was met de vijanden Gods;

2. dat deze verbintenis niet in waarheid, recht en gerechtigheid kon aangegaan worden, vanwege de bedrieglijkheid en dubbelzinnigheid van de woorden: want daar zijn verscheidene soorten van vrede, die onze plicht zijn, en andere niet; wij kunnen geen vrede belijden, die met de vrede Gods onbestaanbaar is, geen vrede, die het Evangelie verhindert en strijdende tegen de waarheid;

3. dat deze vrede inhoudt een gehoorzamen aan de goddeloze wetten des lands en strijdig met onze Verbonden.

d. Verbandschrift of verbintenis van 1674.

„Ik verbind mij, dat ik, mijn vrouw, mijn kinderen, enz. geen sluipvergaderingen zullen houden of daarbij tegenwoordig zijn, hetzij in huizen of op het veld.

e. Verbandschrift 1678.

„Wij edellieden... verbinden ons getrouwelijk; dat wij, onze vrouwen, kinderen, dienstboden, hutbewoners, enz. op generlei wijze in enige sluipvergadering tegenwoordig zullen zijn; en in geval iemand van hen mocht komen te overtreden, dat wij dan dezelve zullen vangen en aan de rechter overleveren, opdat dezen dan beboet of gevangen gezet mogen worden. Benevens verbinden wij ons geen schuldig verklaarden en omzwerende predikanten te huisvesten.”

f. Verbandschrift 1679, hetwelk door de gevangenen van Bothwell onderschreven moest worden. „Ik ... gevangen genomen zijnde wegens in de laatste rebellie geweest te hebben, ... verbind mij dat ik na deze geen wapenen zal opvatten, zonder of tegen zijn Majesteits gezag”.

Hiermede erkende men dus, dat de opstand te Bothwell een rebellie was.

20. Boeten.

In 1662 werd er een wet aangenomen betreffende het opleggen van boeten, ten voordele van des konings getrouwe onderdanen, die in de „laatste beroeringen” (= Reformatie sinds 1638) geleden hadden. Deze boeten werden opgelegd aan personen, welke geacht werden Presbyterianen te zijn.

In 1666 werden deze boeten met grote gestrengheid gevorderd. Krijgsvolk werd op de been gebracht en dit leger werd onderhouden uit de verzamelde boeten.

21. *Belastingen.*

Soldaten werden „vrij” (= zonder vergoeding) ingekwartierd in een gemeente, b.v. Irongray: of de aanvoerder kreeg volmacht om van de parochie zoveel geld te heffen, als dagelijks 28 stuivers bedragen zou voor iedere ruiter, en 12 stuivers voor iedere soldaat, zolang zij daar zouden blijven, behalve de gewone betaling van de officieren. Een van deze belastingen was b.v. de (cess = schatting).

In 1663 werd een wet aangenomen om een leger op de been te brengen van 20000 man voetvolk en 2000 ruiters om opstanden te dempen, of enige andere zaak te verrichten, waarbij des konings gezag, macht of grootheid belang had.

Om dit te kunnen in stand houden, werden schattingen geheven, welke opbrengsten dus aangewend werden om de ware belijders te onderdrukken; in het Westen en Zuiden des lands kwamen de troepen opdagen, van welker optreden droevige onderdrukkingen en afpersingen het gevolg waren.

In 1678 trok een leger, bestaande voornamelijk uit woeste, Presbyterianen vijandig gezinde Hooglanders, naar het Westen. Deze Hooglanders stelden zich overal aan, alsof zij in eens vijands land geweest waren.

In 1678 werd er door een onwettige vergadering een wet aangenomen, om een schatting (= cess) te heffen, de z.g.n. „cess”, welke oogmerk was om een leger op de been te houden tot uitroeiing van de sluipvergaderingen.

De aanhangers van de ware belijdenis, tot wie ook Renwick behoorde, weigerden deze schatting te betalen. Zij erkenden, dat dé „tol en schatting” betaald moesten worden aan personen, die van God gesteld zijn, maar dat men de schatting van tirannen tot bevordering van hun goddeloze oogmerken tegen de Godsdienst en de Vrijheid geenszins schuldig is. Zie de verdediging van Renwick zelf in zijn predicatie over Hooglied 1 : 7 „Zou het, ten tijde van Nebukadnézar, wettig geoordeeld zijn geworden, dat de Joden elk een kool vuurs hadden toegebracht, om de vlam van de gloeiende oven te vermeerderen, tot vertering van de drie jongelingen, indien die tiran zulks bevolen had?”

22. *Acte van Indulgence = toegeefelijkheid.*

a. Toelating van juli 1669.

Ze behelsde een verlof voor de in 1661 verdreven predikanten om hun plaatsen weer te bezetten, omdat de kerken van hulppredikers (= curates) feitelijk verlaten waren. Doch op zekere voorwaarden, namelijk hun vroegere plaatsen moesten vacant zijn en zij zouden nieuwe parochies ontvangen, indien de predikanten de bisschop erkenden ; anders mochten zij slechts de pastorie betrekken zonder de gewone vergoeding voor hun ambt te ontvangen. Bovendien moesten zij zich onthouden te prediken tegen het bisschoppelijk bestuur van de kerk.

Dit was dus het recht van de Staat erkennen om zich te mengen in geestelijke zaken.

42 predikanten aanvaardden deze indulgence (gunst, toelating), onder protest tegen de koninklijke opperhoofdigheid (zie aant. 18a). Deze toelating behelsde derhalve het Erastianisme (zie want. 14). Het gevolg van dezen maatregel was een strenger optreden tegen de sluipvergaderingen. In 1669 werd deze wet aangescherpt met de Assertorie act,

die 's konings hoogste gezag in kerk en staat regelde.

b. Toelatinge van September 1672.

80 predikanten hervatten nu hun werk, met grievende beperkingen. Zij mochten slechts hun eigen parochianen doopen en trouwen en mochten de gemeente niet verlaten dan met toestemming van de bisschop.

c. De derde toelatinge in 1679 stond huisgodsdienst-oefeningen toe, behalve in Edinburg, St. Andrews, Glasgow en Stirling. Deze „indulgence”, werd kort daarna weer ingetrokken.

23. *Tolerantie.*

17 Februari 1687. Nieuwe indulgence; eerste toelating.

De koninklijke tolerantie of verdraagzaamheid werd door Jacobus II verleend, waarbij aan de gematigde Presbyterianen toegestaan werd in particuliere huizen samen te komen en aldaar zulke predikanten te horen, die gewillig waren deze „toelating” te aanvaarden. Doch er mocht niets gezegd worden, hetwelk strijdig was met de welvaart en rust der Regering. De veldvergaderingen waren nochtans verboden. Tevens werden door dezelfde volstreckte macht alle wetten vernietigd, die tegen de Roomse onderdanen gemaakt werden. Een eed moest afgelegd worden, waarbij Jacobus II als de wettige vorst erkend werd en men hem als zodanig moest beschermen.

31 Maart – 4 april 1687. Tweede toelating.

De eed behoefde niet afgelegd te worden; tevens werd vrijheid van consciëntie verleend.

5 Juli 1687. Derde toelating.

De Protestantse godsdienst kon vrij uitgeoefend worden; alle strafwetten wegens zich niet onderwerpen aan de bij de wet bepaalde godsdienst werden afgeschaft (de Roomsens waren nu ook vrij!): de onderdanen konden God op hun eigen wijze dienen, maar er mocht niets geleerd worden, dat enigszins kon strekken om het hart des volks van Jacobus II te vervreemden; de namen van de predikanten en de vergaderplaatsen moesten opgegeven worden bij de plaatselijke overheid; de conventikels verboden. Thomas Huge, Kiltearn, een predikant die veel geleden had in gevangnissen vanwege de conventikels, kwam vrij. James Renwick verwierp deze ‘indulgence’.

In Oktober 1687 werd er dan ook opnieuw een afkondiging tegen de sluipvergaderingen gedaan en eveneens tegen de predikanten, welke in de huizen optraden en zich niet hielden aan de voorwaarden, vervat in de derde toelating.

Deze tolerantie werd ontworpen met politieke, spitsvondige en bedrieglijke doeleinden. Declaratie W.v.O. oktober 1688.

(Volgens stadhouder Willem III werd ze niet verleend uit enige liefde tot de Presbyterianen, doch uit liefde tot de Papisten en om de Presbyterianen onder elkander te verdelen.) Hierbij matigde Jacobus II zich het recht aan van soevereine autoriteit en absolute macht.

Renwick adviseerde 17-2-1688 deze vrijheid niet te aanvaarden en de predikanten niet te steunen, welke deze toelating accepteerden, omdat zij de zonden des volks moesten bedekken. De „Cameronians” (= aanhangers van Richard Cameron en James Renwick) ontzegden Jacobus II het recht om hun te verhinderen of toe te staan het Evangelie te prediken. Zij hadden hun lastbrief van Christus. Daarom bestendigden zij de veldgodsdienstoefeningen.

Mochten velen deze tolerantie als een „weldaad” beschouwen, Renwick waarschuwt hiertegen in zijn preken, o.a. Hooglied 5 : 16, Hooglied 4 : 16, benevens Jesaja 53 : 1.

DE VERTALER

